

17077

ASYLON FORI ECCLESIASTICI
IN QUOD

R E C E P T A E
CLERICORUM

*CAUSÆ CONTRA MALE USUR-
PATAS LAICORUM SUBIECTIONES EX
UTROQUE JURE DEFENDUNTUR.*

PRÆSIDE

ADMODUM REVERENDO ET CLARISSIMO
**P. ÆGIDIO RANBECK, ORD. S. BE-
NEDICTI, MONACHO SCYRENSI, J. U. D.**

*Illustrissimi & Reverendissimi Principis ac Archiepiscopi nostri Sa-
lisburgensis in rebus Ecclesiasticis Consiliario ac SS. Canonum
Professore Ordinario.*

SOLENNITER APERTUM

Multum Reverendo, & Ornatissimo Domino
**MARTINO BURGER ARTIUM LIBERALIUM ET
PHILOSOPHIÆ MAGISTRO AC PAROCHO WAGIN-
genſi Alfata, pro Ultimâ ex utroque Jure Laureâ
consequendâ,**

*IN CATHOLICA ET ARCHIEPISCOALI UNIVERSI-
TATE SALISBURGENSI PROPUNGNATUM.*

Ad Diem Junij. Anno M. DC. LI.

SALISBURGI,

In Officina **CHRISTOPHORI KATZENBERGERI**, Typo-
graphi Aulici & Academici.

P A R I D I
L O D R O N I O

I L L U S T R I S S I M O

S. R. I. P R I N C I P I.

R E V E R E N D I S S I M O

S A L I S B U R G E N S I S

M E T R O P O L I T A N Æ

E C C L E S I Æ

A R C H I E P I S C O P O

S E D I S A P O S T O L I C Æ

L E G A T O, &c.

P R I N C I P I
A C

D O M I N O, D O M I N O
S V O C L E M E N T I S S I M O.

Enio cum *Votivâ* tabulâ, *Princeps*
Jllustrissime, quam, si pateris, ad *Tuâ*
Celsitudinis tholum figo non unâ ma-
nu, quando hæc causa *Clericorum* communis
est. Naufragi, quid dissimulem? magnam par-
tem sumus ad forenses *Laicorum* scopulos, quoti-
es velificandum in *Judiciorum* mari est; nam
rapimur inviti extra malaciam *Fori Ecclesia-*
stici, & non ab una *Schylla* sorbentur res &
spes nostræ. Quantula prædia sine præda?
quantuli fundi, non infundo? quantulæ res
nostræ, quæ non passim deglubuntur? ita pro-
fanè *Clerici* tondemur. Novum mihi terri-
torium sæculare sit, quod *Civiles* *Clericorum*
causas suam ad incudem non rapiat. Ibi tun-
damur oportet: ut sacrilegium sit, avocare
causas ad sacratiora *Tribunalia* velle, quando
vix jam manus abstinetur à *Divinis*. Fateor
audacter loquor; sed ut illi qui in littore stan-

tes saxum ostendunt. Nam Tuo in foro,
Tuis sub alis securus ambulo.

Cæterum si rectè memini, jam ab decem
annis primò in Patria fluctuantem me *Tuam*
ad Salsam (meliori sale) accepisti, & ne otio-
sus exilium meum circumferrem, Præfectū
Collegio Lodronio adlegisti, donec jam Phi-
losophiâ, jam Jure tinctum denique *VVa-*
gingæ Parochum instituisti. Interea sæpe me-
cum (sed ut amant, qui ad solem plenum stant
conniventibus oculis) Virtutes tuas venera-
bundus expendebam, admirabar *dignos Leone*
Tuo animos, quibus tot pericula domi, foris in-
cumbentia fortiter fregisti, In uno *Tibi Pari*
Parem illo bellorum turbine haud faciliè de-
prehendi, qui *Libertati Ecclesiasticæ* Tui Cleri,
Tuæ Ecclesiæ, heu passim fatiscenti! tam po-
tenter succollâisset; dicerem, nisi recens me-
moria suggeret, quomodo *Sacra Lipsana*, Ec-
clesiasticamque supellectilem ab harpaganti-
bus *Laicorum* manibus tutatus sis, lura, actio-
nes, ac personas *Clericorum* circumcinxe-

ris, *Patrimonium S. Ruperti* defensasaveris, atque
etiamnum (scit Sacrum Tuum Consiliū) *Li-*
bertati Ecclesiasticae viriliter suffrageris. Quod
apud aliquos verbivertium est, Canones bla-
tis edi ac tineis, muribus nō moribus, nullibi
mediusfidius locū in venturos, nisi cum pipe-
re aut ficu, vel passis in Martium uvis, id Tua
viridi observantiā luculenter confutas, atq;
fabulam esse convincis, quando quotidianā
experientiā discimus, quomodo Ecclesiarum
causas examissim ad Sacros Canones, velut
ad Lydium lapidem examines.

Cui ergo Sacrorum Antistitum Priori po-
teram, Me & has meas pagellas vel fato vel
voto meliori sacrare, quam *Illustrissimæ Celsi-*
tudini Tuæ. quæ olim exilium meum feliciter
recreavit, gratia subfulsit, perpetuo bene-
ficio sustentavit. Accipe igitur commune
Clericorum votum, *Patrone Clementissime*, &
quorum *Sacram Libertatem* hucusque tuam
per Archidiæcesin tam potēter propugnasti,
patere his pagellis æternum Tibi per Me de-

votos esse. Ita supplex voveo. Salisbur-
gi. ipso SS. Marcellini, Petri, atque Erasmi
Mart: Feste Die. Anno M. DC. LI. A

Illustrissimæ Celsitudini Tuæ.

Humillimus & subjectissimus Cliens,

MAARTINUS BURGER

parochus Wagingensis.

APPROBATIO.

QUO acrius impugnatur Immunitas Ec-
clesiastica, eò alacrius Clerici debent spar-
tam defendere suam. Hoc cum Admo-
dum Reverendus D. Candidatus in hac doctis-
sima Disputatione, ex fonte SS. Canonum hau-
sta, salvâ in omnibus Fide & morum Hone-
state optimo Zelo contendat, Jure suo & Di-
sputatio Lucem, & Ipse Lauream meretur.

P. CAROLUS JACOBI ex Monte sancto,
SS. Theol. D. & Professor Illustrissimi &
Reverendissimi Archiepiscopi Consilia-
rius, Universitatis Procancellarius.

PRO-

Ad hujus anni caput, amice Lector, dum præ-
lectiones meas postliminio nuper ordior, titulorum se-
ries me in amenam Immunitatis Ecclesiasticæ Materiem
traxit, oppido Clericis amicam. Sed me Herclè, ut clavus cla-
vum pellit, ita hæc, etsi tot Canonum sanctionibus firmata,
toto perforata foro est, pulsa, fugata. Jurares ex condicito
Laicorum Tribunalia hanc sepulcrum ire, ita passim in vici-
nia mortis agit, ut ominari liceat, vel inde etiam pullatos
Sacerdotes esse, quod tumulatam libertatem masti lugeant.
Hanc si suscitare liquidi Juris miraculo velis, & textus
applices. Hæc fori praxis est, objiciunt, & Sarcasms
quiritantem lacerant. Ohe jam satis est, hunc Claudij bo-
tum non edimus. Sed si scitari licet, jura fori amusses non
sunt, & regula? Sic, inquit. Apage igitur exemplorum
equuleos, in quibus illi Sanctissima Jura nequiter in foro su-
spendunt. Nam si exemplis agendum est, iterum Tabulas
cum Moyse frangas, & illine omnem Juris ceram. Quid ita?
passim aliud practicatut, ut adeo si viam Juris hodie
ingredi mavelis, toto limite exerres; quando viã facti pren-
sant forenses nostri Ambalones, quibus sufficit cum multis ire.
Versiculo Veteri: sic ibimus, ibitis, ibunt. Sed enim
audis, quod, sexcentis audiendum de jure? Legibus non
exemplis ludicandum est, non enim, si quid non
benè

L. memo. C.
desent. &
interloc.

benè dirimitur, in aliorum Iudicum vitium ex-
tendi oportet. Sed clamet hæc ad Ravim Justinianus,
Forum obstreperit, non audietur.

Caterum lubuit in hanc messem potius auctorare fal-
cem nostram, quam in alijs denuò calamum fatigare, quan-
do contra Juris quoq; Divini Sanctiones Sacra Clericorum
Libertas tam misere jugulatur. Satyram hùc non scribo, etsi
Cleromastuges abundè mereantur. Miror tot passim censu-
ris palàm Judices feriri, nec vereri. Dicam cum Ioanne
Cockier in suis vindicijs: mala Hæresum ova, non
nisi ab his Immunitatis Ecclesiasticæ conculcatoribus exclusa,
postquam illa in vitiorum & injuriarum nido contumulata
est. Ad solum autem hoc fori Asylon interim Clericorum
causas invitavi, quod breves pagella totam Libertatis Ec-
clesiasticæ Majestatem non caperent. Magis usitata selegi,
ut viderent multi, quam nò suo Jure tondeant Clericos. Dixi
aliqua liberè pro Libertate, fretus illo Chrysostomi ex. c. noli-
te. II. q. 3. ubi, veritatis proditorem esse, asserit, qui
eam liberè non defendit. Neminem sciens sugillo. In
uno multorum vicem doleo, qui, ut in lure fortiter adolescant,
ex A catholicorum libris non tam vires quam virus sugunt.
Hinc illi ructus graveolenti, qui utinam fatalem fidei vom-
itum in multis non irritent! Sed aurem vellant ij, qui auri-
cularij Magnatum sunt. Nos manum de tabula. Tu fave
amice Lector, atq; equi & boni consule.

THE.

THESIS UNICA.

Acrum immunitati Ecclesiasticorum, Vexat-
 tisque illorum rebus Asylum fundaturi, sur-
 rectorā molem in compendio unice conclu-
 sionis adumbramus, describimusque privilegium
 fori, quod sit quædam (A) immunitas, tam de Jure
 Divino (B) quàm humano (C) Ordini Ecclesiastico (D)
 concessa, quâ, qui sunt de hoc statu Vallati, neque vo-
 lentes neque inviti (E) ad forum sæculare trahi possunt
 (F) sive jam actione civili (G) sive criminali (H) perso-
 nali (I) aut reali (K) agatur.

[A] DIXIMUS QUÆDAM IMMUNITAS. tres enim commu-
 niter ippecies immunitatis Ecclesiasticæ in genere acceptæ per-
 censere DD. palam est, per ea, quæ notat ex communi *Layman*
de immun. Ecclesiast. Tract. 9. lib. 4. c. 1. rerum scilicet, persona-
 rum, & locorum. Caterum Originem vocabuli IMMUNI-
 TATIS eviscerando, Iuridicâ derivatione à MUNERE deduci
 arbitramur, per *l. munus. ff. de verb. sign.* munus enim non tan-
 tum donum, sed & onus significat, ut ad eodè immunitas, at-
 testante *textu eiusdem Legis* aliud nihil sit, quàm liberatio ab
 onere, ita enim loquitur textus: *onus cum remittitur, vacationem*
muneris præstat. diceturque immunis, qui liberatur ab onere,
 alijs imponi solito, sicut MUNIS à contrario sensu et jam lati-
 nâ phrasi vocatur, qui onere certæ rei præstandæ tenetur, hinc
Plautus in Mercatore: DICO EUS PRO MERITIS GRATUM ME
 AC MUNIM FORI. id est obligatum. Triplicia autem onera

sivè munera etjam in Jure Civili assignari. *tex. est in L. munerum ff. de mun. & hon. & L. sunt munera. ff. de vacat. & excus. mun.*

[B] DIXIMUS TAM DE JURE DIVINO QUAM HUMANO, hanc palmariam difficultatem antequam exenteremus, dicimus antiquissimam, & ab ipsâ etjam naturâ vulgatam ordinis Ecclesiastici libertatem esse, etsi post tumultuantem jam ab Adami lapsu Idololatrarum superstitionem, ac immensam omnis generis vitiorum inundationem, ea vix non oblitterata, ac extremè consepulta sit; quodam tamen velut fomite ex hoc fatali busto reside, meliores hominum animos natura identidem inflammabat. Certè Alexander Magnus Hierosolymam expugnaturus teste *Camillo Borello in summa Decisio-num tit. 3. de his qui ad Eccl. confug. num. 11.* & Jaddum Pontificè sibi obviam factum reverenter excepit, & facto Hierosolymis sacrificio templo immunitatem indulgit, quod *Genebrardus in suo Cronico* circa annum ab orbe condito 3791. evenisse narrat. *Genes: cap. 47.* cum Joseph subjecisset omnem terram Ægypti cum populis & terminis suis Regi Pharaoni, solos excepit Sacerdotes & illorum terram, quod *test. eodem Genebrardo* Anno 2109 à mundi exordio contigit; Taceo plures Sacræ Scripturæ locos enucleatius expendere, videre potest qui vult *lib. 1. Esdra cap. 7.* ibique interpret: & quod legitur *Numer. 18.* quæque de Sacerdotibus & illorum exemptione in *Exodo & Levitico* enarrantur. Illud silentio prætereundum non putavi, quod in Occidente quoque mox ab Urbe condita *Romulus test. Dionysio lib. 2.* ut eum *Dempsterus antiq. Roman. lib. 3. cap. 7.* citat, 60. Sacerdotes ætate maturos sacris præfecerit, volueritque esse immunes à militia, exemptosque à negotijs Urbanis. Sanè *Plutarchus in Marcello ac Camillo ad Propositum* scribit, quod etsi vacationem militiae Sacerdotes Romæ haberent, Gallis tamen tumultuantibus, quo tunc nomine nostri Germani notabantur, neque illi abesse bello poterant, tam terribiles, ut idem *Plutarchus* ait, Romanis erant. Idem *Dempsterus*

Berne

sterus lib. 8. cap. 1. in fin. & quæ Casar. lib. 6. de bello Gallic^o
 quoad Druidas Gallorum Sacerdotes scribit. De Aris. ac
 templis & illorum immunitate res notissima etjam Poëtarum
 fabulis facta est, adeò ut *Ara confugij* apud antiquos in com-
 mune verbum abiverit, hinc illud *Ovidij lib. 4. de trist. Eleg. 5.*
Vos eritis nostra portus & Ara fuga. Vos ego complectar Gethicis si cin-
gar ab armis &c. ut adeò naturæ Lex & Lux hanc immunitatis
 prærogativam etjam in illâ paganismi nocte mortalium ani-
 mis inspirâsse ac imperâsse videatur.

CÆTERUM GRAVISSIMA QUÆSTIO EST INTER CANONI-
 STAS ET THEOLOGOS MAXIME IUNIORES ACRITER HUCUS-
 QUE DISPUTATA, NUM HÆC NOSTRA IMMUNITAS IURIS
 QUOQUE DIVINI SIT, VEL SOLUM HUMANI AC POSITIVI.
 Aliqui, præsertim recentiores Theologi, allegati à *Laymano*
lib. 4. trac. 9. cap. 8. Azorio Tom. 1. lib. 5. cap. 12. q. 1. Vers. altera
sententia, Barbos. in c. Ecclesia S. MARIAE de Constit. Tambu-
rino de Jur. Abb. Tom. 1. disp. 15. q. 19. quorum primus est Ioan.
 Medina *Cod. de rest. q. 15. Sotus in 4. distinc. 25. q. 2. art. 2. Victoria*
relect. 1. de pot. Ecclest. §. sequitur consequenter. Salon. 2. secunda. q.
62. art. 7. controvers. 1. conclus. 1. Sayr. in suo Thesauro lib. 3. c. 22.
de excommun. Bulla Cane Domini. Molin de Iure & Iust. Tom. 1.
Tract. 2. disput. 31. num. 11. alij. Et ex Canonistis maximè *Covar.*
pract. q. c. 31. Et pauci qui illum sequuntur majori ex parte
 Hispani, quosque *Cavallos communium contra communes q. 550.*
 allegat; ex quibus plerique indifferenter tenent, immuni-
 tatem hanc Ecclesiasticam tantùm Iuris esse Humani ac Posi-
 tivi, Pontificum ac Imperatorum Constitutionibus Sanci-
 tam. SUAM STABILIRE sententiam nituntur PRIMO. quia si
 hæc exemptio esset Juris Divini, deberet allegari posse tex-
 tus ex Lege vel Jure Divino, sed hoc fieri non potest, ergò.
 non enim ex Lege Vet. testamenti, v. g. quoad illa, quæ in
 Exodo & Levit. alijsque locis suprâ citatis scripta sunt, ea-
 quim vel præcepta solum Iudicialia & cæremonialia fuerunt,

quæ per passionem CHRISTI extincta esse notum est, test. D. Paulo ad Hebræos. 7. c. translato. de Constitut. cap. unico. de Purific. S. Thom. 1. 2. q. 104. art. 3. Vel quod ibi in Sacra Scriptura notatum Legitur, ut *Genesis cap. 47.* & primo *Esdrae cap. 7.* Juris Humani fuit, ut vult *Medina loc. cit.* tanquam ab homine, Iosepho scilicet, approbante Rege Pharaone, vel Artaxerxe constitutum. Non etiam ex Lege Novi Testamenti, nam quod communiter affertur *Matthæi 17.* ibi Dominus locutus est de sua persona, ut interpretatur *Bellarminus Tom. 1. de Cler. lib. 1. cap. 28.* qui sine dubio Iure Divino immunis tuit à præstatione Tributi.

SECUNDO NITUNTUR probare suam sententiam, quod indubitati textus sint ex Novo testamento allegandi, ex quibus patet Clericos potestati Laicorum subjectos fuisse, certè ipse CHRISTUS fatetur, Pilatum in suam Personam habuisse Iurisdictionem *Joan. 19.* dum ait, *non haberes potestatem in me ullam, nisi tibi datum esset de super.* Paulus etiam *Actor. 25.* ad Cæsarem appellavit, à quo se judicari oportere dixit, & *ad Roman. 13.* ait, *omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.* TERTIO probant quia Christiana Religio non liberat ab ullo alio vinculo civili, quod præerat ante Religionis susceptionem v. g. non à conjugio, ab officio obedientiæ, à debito pecuniario, aut ære alieno, ergò neque CHRISTUS dicendus est per ordinem Ecclesiasticum aliquem ab officio parendi Principibus liberare voluisse.

QUARTO cum Clerici sint membra ac Cives Reipub. passim cum Laicis ineant contractus, & conventiones, nunquid rationi naturali consonum erit, ut sicut tota communitas ac reliqua Reipublicæ membra communitatis Principi tanquam Capiti subjecta sunt, ita etiam Clerici, tanquam quædam pars Communitatis subjiciantur? omnis enim pars turpis est, non conveniens suo toti. *Capit. quæ contra. distinc. 8.*

QUINTO si Juris Divini hæc est exemptio, quomodo ergò

ergò illa minui ac restringi à Summo Pontifice valet? imò & demandari Clericorum causæ Laicis possunt, sicut delegari taliter posse, tenet Glossa *in capit. valde. distinc. 94.*

ULTIMO notum est tàm ex Iure Civili quàm Pontificio, hanc immunitatem concessam Clericis ab Imperatoribus ac Pontificibus, cum ante multa tempora antecessenter absque contradictione non tantùm paganis sed etjam Catholicis Imperatoribus Paruerint, ac Tributa de rebus Ecclesiæ penderint, per ea quæ notantur *in capit. Tributum 23. q. 8.* & teste *Bellarm. cit. cap. 28. de Clericis.* notat Ambrosius *in oratione de tradendis Basilicis*, hujus exemptionis successu temporũ ab Imperatoribus factæ. textus passim toto tit. *C. de SS. Ecclesiis & de Epif. & Cler.* sunt, *Et in Novell. ut Cler. apud propr. Epif. & c.* alijsq̃ue locis.

HIS TAMEN NON OBSTANTIBUS DICÒ COMMUNIOREM, & veriozem, ac tenendam esse sententiam per DD. superiùs citatos, & quos fusè allegat *Resolut. Moral. part. 1. tract. 2. de immun. Eccles. Diana. resolut. 1. & p. 4. tracta. 1. resolut. 44. Barbosa in tract. Iur. Eccl. Univers. lib. 1. cap. 39. §. 2. num. 5.* Clericos de Iure Divino non tantum quoad personas, sed & res & loca absolutè immunes esse.

ET PRIMO quidem quantum ad ea, quæ Spiritualia, Divina, ac Ecclesiastica sunt, ut est materia Sacramentorum, illorum administratio, & officium, item interpretatio verbi Divini, & circa illa delinquentium correctio, sicut & sanctio pœnarum Ecclesiasticarum, veluti sunt censuræ, irregularitates, depositiones, degradationes &c. quo etjam pertinet idoneos Ecclesiæ ministros examinare, eligere, creare, instituere, confirmare, atque ad ordines promovere, etjam apud contrariæ sententiæ auctores catholicos Iuris Divini esse dubium non habet, velut attestatur *Axor. ubi supra Tom. 1. lib. 5. cap. 12.* sicut nec apud eosdem in controversia est, Clericos Sacris mysterijs destinatos negotijs sæcularibus perpetuo, etjam jussu Principum, implicari non posse, ut est arma tractare, bel-

la gerere, & similia, uti nec ambigunt etiam dicti contrariæ sententiæ Authores, quod quidquid Juris ac potestatis habent Laici in rebus Spiritualibus, habeant ex privilegio, concessione, & beneficio Ecclesiæ; ut est Ius Patronatus, Sepultura, Ius exigendi pensiones beneficijs Ecclesiasticis impositas, eligendi aliquos ad beneficia & dignitates Ecclesiasticas. Ratio, quod quoad hæc Spiritualia immunitas Clericorum Juris Divini sit, secundum *Bellar. cit. cap. 28. de Clericis* est, quod Iure Divino Regimen Ecclesiasticum distinctum à Politico sit, Politicoque multò sublimius existat, consequenter causæ Ecclesiasticæ à Politicis Magistratibus judicari non debeant; nulla enim potestas vel Jurisdictio propriâ virtute se extendit ultra genus sui objecti, tanquàm ultra proprios limites.

Deindè cum tota autoritas regendi Ecclesiam à CHRISTO commissa sit Apostolis, & maximè Petro, adè, ut is, quoad Spiritualia, Christianum populum & laicos oves esse voluerit, Apostolos autem pastores, sanè omninò conveniens rectæ rationi ac dignitati illorum erit, ut oves à pastoribus ordinentur ac judicentur, non oves ordinent ac judicent pastores. plures rationes vide *apud Tamburin. Layman. Molin. locis supra allegatis Lesium de Just. & Jur. lib. 28. cap. 33. dub. 4. & alios*, quæ tamen omnes propè in idem recidunt.

SECUNDO QUOAD EA, quæ merè civilia ac temporalia sunt, ut si Ecclesiasticæ personæ deliquerint in Principem, in Republicam, vel ejus membra. v. g. furando, occidendo, rebellando, aut contraxerint, vel aliquid emerint, aut ære alieno constricti sint, sicut etiam si quæstio sit de tributis, censibus, contributionibus, & similibus oneribus, quæ communiter à Principibus solent Laicis imponi, dico tametsi excitatis in contrarium Theologis nemo sit, qui non sentiat immunitatem quoad ejusmodi casus concessam solùm Juris Humani esse, & non Divini, teneo tamen iudifferenter cum citato

tato pro nostra sententia *Azorio, Laymano, Tamburino, Silvestro, Angelo, Armilla, Suaretio, in defensione fidei Catholica lib. 4. cap. 9. Tannero, Valentia locis ab eodem Laymano allegatis, Innocentio, Abbate Hostiensi plurimisq; alijs à prefato Diana & Barbosa citatis. ac communiter Canonistis, tam quoad hæc, quàm illa immunitatem clericis competentem Iuris Divini esse.*

AD QUOD IUS DIVINUM TERTIO reducimus etiam bona Clericorum, præsertim quæ prospectu Ecclesiæ, & ex titulo spirituali acquisita sunt. Et præterquam quod hæc sententia, ut modò diximus, communis Canonistarum sit, à plurimis quoque Theologis docetur, teste *Azorio dicto loco.* et si aliqui recentiorum indubitanter contrarium doceant, debet tamen, ut idem Doctor assertis verbis asseverat, majoris ponderis & firmamenti esse, quod in Iure Canonico decisum legitur, quàm quod in contrarium prædicti recentiores Theologi docuerunt: illorum enim authoritas privata est, & solummodò tantùm probant, quantum ratione [nisi Ius resistat] convincunt, Sacrorum autem Canonum authoritas publica est, & authentica, à quo non licet sine piaculo recedere. **TEXTUS SANE PRO NOBIS expressus est in capit. quauquam in 6. de Censibus. c. si Imperator. distinct. 96. c. non minus. h. tit. & c. nimis. de Iureiurando.** ubi decisum à Summis Pontificibus legitur, Ecclesiasticas personas, etiam quoad ea, quæ secundo & tertio loco attulimus, immunes de Iure Divino esse. Et tametsi aliqui dictorum Theologorum velint in citatis cc. per Ius Divinum, intelligendum esse Ius Canonicum, per Humanum autem, Ius Civile, hoc tamen solummodò est divinare, & contra meritum & naturam vocabulorum, torquere textus sine causa.

Deinde quid dicent. *ad text. Conf. Trid. sess. 25. de refor. c. 20.* ubi quasi ex instituto huic Theologorum effugio viam præcludere Concilium velit, in terminis decidit: prædictam immunitatem DEI ORDINATIONE ET CANONICIS SANCTIONIBUS CONSTITUTAM ESSE. Sed iterum occurrunt quidam, & dicunt,

dicunt, propterea DEI ordinatione hanc immunitatem sanctam dici, quod aliquam cum Iure Divino convenientiam habeat, quatenus scilicet, ut loquitur *Lesius citatus à Tambur. ubi supra. num. 7.* Ius Divinum etsi eam non efficiat, dicat tamen à Principibus & Pontifice esse concedendam, ipsaque æquitas naturalis, ut discurrit *Molin. cit. loco.* ad hoc impellit Principes & Imperatores. Sed quæso an hoc non est nudum in Scirpo querere? fatentur citati in contrarium Theologi, dictamen Iuris Divini, atque naturalis æquitatis impulfum, & tamen Iuris Divini esse mordicus negant, quia de hoc, ut asserunt, in Sacrà Scripturâ determinationem luculentam non habemus. quasi verò non sufficiat, quod ex testimonijs vel exemplis ex Sacrà Scripturâ depromptis aliquid Iuris Divini esse eruatur, accedente præsertim traditione Ecclesiæ, & expressa determinatione ac decisione per Sedem Apostolicam factâ, sicut in Capitulis superius allegatis videre est. Nam quid aliud legitur *cit. c. 47. Genes. Esdra. 1. c. 7. Matth. 17.* & quæ ad illum notat *Hieron. ac Augustin. lib. 1. 99. Evangelic. q. 23.* quam Clericos, eos scilicet, qui in sortem Domini vocati sunt, immunes esse tam quoad suas personas quam quoad illorum bona de Iure Divino?

Et si veteris testamenti Sacerdotes, ubi omnia solum in figura contingebant, eratque illorum status ac conditio multò imperfectior, de Iure Divino hæc immunitate gaudebant, cur non magis novi testamenti Sacerdotes? & ita argumentatur ipse Summus Pontifex in *c. non minus h. tit.* vide plura ad propositum apud *Tamburinum Tom. 1. disp. 15. q. 19. à num. 12.* & pulcherrimam Rotæ decisionem in *Albens. Gabellar. fructuenerum 28. Junij 1630. coram R. D. Merlino*, quam totam attexit idem *Tamburinus Tom. 3. de Iure Abb. in fine operis. & est in ordine disposito 104.* Deindè si vera est doctrina communis interpp. admissa, *Iur. Civil. tit. 2. lib. 1. §. Ius autem Gentium. & ibi in terminis Schneid. n. 3.* quod illud Iuris naturalis secundarij sit, quod naturali

ratione introductum est, ex quo Gentes esse ceperunt, sit-
 que hoc jus naturale secundarium fundametaliter nihil aliud,
 quam notitiæ quædam divinitus humanis mentibus insitæ,
 quibus naturalis ratio iudicat, quid deceat, sanè non video,
 quommodo negare possimus, prædictam immunitatem esse
 Iuris Naturalis secundarij, cum passim apud omnes gentes, &
 Sacerdotes reperire fuerit, & illorum immunitatem. Sicut et-
 jam attestatur *Rota. dicta decisione. & tenet. Præpositus in c. si Tri-
 butum 11. q. 1. & quæ notat Glossa in. c. secundum. 23. q. 8. Ioan. An-
 ton. de Nigris in reper. extravag. unica de vit. & honest. Cleric. n. 243.*

PROBATUR HÆC SENTENTIA, QUOAD SECUNDUM & ter-
 tiū membrum etiam ratione, & quidem quoad secundum quo
 ad imunitatem scilicet personalē: quia Clerici sunt DEO con-
 secrati, & Divinis usibus addicti, hinc dicuntur in sortem
 Domini missi, ergò eò ipso sunt à Civili Laicorum potestate
 exempti. per ea quæ notantur *in c. semel. de R. 1. in 6. c. nulli c.
 prædia 12. q. 2. c. qua semel. 19. q. 3. c. in legibus. 12. q. 2.*

QUOAD TERTIUM, scilicet quoad immunitatem bono-
 rum Ecclesiasticorum ratio est, quod Res DEO oblata, di-
 cantur esse bona DEI, ergò DEO tantum & ejus in terris Vi-
 cario subiecta intelligentur, non Laicis & sæcularibus. per
 ea quæ notat *Azor. Tom. 1. lib. 5. c. 12. Tamburin. ubi supra. n. 14.
 Antonius de Nigris cit. repetit. & Rota ubi supra.*

Accedit denique, quod si omnis potestas est à DEO, er-
 gò etiam ratio subjiciendi erit à DEO, consequenter sicut
 DEUS in hoc mundo distinxit potestatem in Ecclesiasticam &
 civilem, etiam rationem subjiciendi distinxisse dicendus erit,
 adeoque sicut exercitium potestatis civilis est in supposito ci-
 vili sive Laico, etiam ratio subjiciendi erit in supposito Lai-
 co, & sicut exercitium potestatis Ecclesiasticæ est in suppo-
 sito Ecclesiastico, profectò etiam ratio subjiciendi erit in sup-
 posito Ecclesiastico sive persona Clericali. Hinc cum res &
 bona adhæreant personæ, consequens quoque videtur esse,

ut ad quam potestatem ratio subjiciendi de Jure Divino personam trahit, ad eandem quoque potestatem ac forum bona ac res personæ coherentia trahat.

ARGUMENTIS IN CONTRARIUM ALLATIS respondendo: quantum ad primum attinet, dicimus, tametsi verum sit, ea quæ in veteri Lege cæremonialia vel judicialia fuerunt, per mortem CHRISTI sublata fuisse, neque amplius sine peccato mortali post Legis Novæ promulgationem ut cæremonialia vel judicialia ex vi Legis veteris servari posse, sicut tenent communiter cum *S. Thoma Scholastici. 1. 2. q. 104. art. 3. & 2. 2. q. 87. art. 1. Suarez. de LL. lib. 9. cap. 14.* vera tamen est sententia Suaretij ibidem, & quæ clarius allegat *Covaruvias var. resolut. lib. 1. cap. 7. cit. n. 1. Barbosa. ad c. unic. de Purif. post part. judicialia* quidem mortua esse, quatenus scilicet per mortem CHRISTI eorum obligatio sublata sit, nullatenus tamen mortifera, quasi opus quoque, quod ante in Lege veteri præcipiebatur, modo (in se etjam) sine morte animæ observari non possit, cæremonialia autem esse tam mortua quàm mortifera, non quidem omnia, sicut aliàs indifferenter & communiter docent Theologi, sed illa tantùm, quæ præcipuè significant CHRISTI & futuræ Legis Evangelicæ adventum, ut erat imolatio Agni, Circumcisio & similia. ut aded quoque quæ cæremonialia sunt, magis tamen pertinent ad devotionem quandam ac ritum Sacrificiorum, & eorum ornatum, quàm ad futuræ Legis Christi quæ nascituri præfigurationem, etjam post Legis Evangelicæ promulgationem tam publica quàm privata observatione, absque interitu animæ servari possint, cujusmodi sunt vestes Sacerdotales, thurificatio, Decimarum & oblationum solutio &c.

Et pro hac doctrina expressus textus est in *cap. 1. de consec. dist. 1. c. unic. de purif. post part.* Quod si autem illa quæ Lege veteri præcepta fuerant, etjam moralia fuerint, ut sunt ea quæ in Decalogo legimus, dubium non est, etjam hodie & servari

servari posse, & debere, pertinent enim ad Legem naturæ esse Navar. in Manual. cap. 11. n. 2. Tametsi igitur illa quæ tanquam de Jure Divino obligantia ex Lege veteri cit. cap. 47. Genes. alijsque locis allegata sunt, amplius de Jure Divino secundum illam Legem non obligent, ut ex dictis patet, obligant tamen interim de Jure Divino secundum voluntatem ejusdem Legislatoris interpretatam per ejus in terris Vicarium Summum Pontificem. nam quia etiam ex sententia adversariorum, ut audivimus, Juri Divino ac æquitati Naturali maximè convenit Clericos immunes esse, ita Lege veteri constitutum fuisse dicimus, ut hoc præceptum de immunitate Ecclesiasticis personis servandâ inter præcepta quoque moralia computemus, consequenter sicut illa tam ante quàm post CHRISTI mortem servari debent, etiam hæc immunitas hodieque quoad Clericos locum obtineat. Deinde si Levitis qui erant multò imperfectioris ordinis, hanc DEUS immunitatem constituit, tametsi illa quoad has personas Juris Divini per mortem CHRISTI esse desiverit, nullatenus tamen dicendum videtur, desisse quoad illos, qui in locum generis Levitici perfectiori modo & ordine subrogati sunt, cum major ratio concedendæ hujus immunitatis militet quoad nostros Clericos & Sacerdotes, quàm quoad Veteris testamenti Levitas, neque aliter quàm de Jure veteris testamenti per Legem Divina sancita sunt, evacuata per mortem CHRISTI videntur, quàm quatenus in figura contingebant; pugnetque aliàs illorum observatio Legi Evangelij, cum ceteroquin etiam Juris liquidum sit, quod subrogatum sapiat naturam ejus, in cujus locum subrogatur, consequenter iisdem etiam privilegij immunitatis gaudere debebunt Clerici Novi Testamenti, quibus Levitæ in Veteri fruebantur.

Quæ ex Lege Novi Testamenti *Math. 17.* allegata *Bellarminus* interpretatur de solo CHRISTO, parùm nos movent, nam opponimus *Bellarmino* duorum Sanctorum Patrum & Ec-

clesiæ Doctorum *Hieronymi ad idem Math. c. 17. & Augustini lib. 1. 99. Evangelic. q. 23.* auctoritatem, quorum uterque docet: CHRISTUM ibi de Clericis quoque, ijs scilicet, qui in sortem Domini vocati sunt, locutum esse, & confutatur Bellarmini sententia ex ipsis CHRISTI verbis, ubi non solum de sua, sed etiam Petri persona locutus est, ait enim: *ut non scandalizemus eos da cis PROME ET TE.*

QUANTUM AD TEXTUS SECUNDO loco ex novo testamento allatos attinet, respondeo, ex ijs ad summum evinci, Ecclesiam eo tempore non habuisse plenum & liberum usum ac exercitium suæ potestatis, grassante adhuc paganismo, atque Ethnicis Imperatoribus, & ideo mirum non est, si *Paulus Actorum 25.* ad Cæsarem provocavit. Sic dixit *ad Romanos 13.* omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non quod iure Divino Laicis Principibus Clericos Paulus subjiceret, sed quod interim, dum Christiani erant in paganorum potestate, eorum Principibus parere deberent, ne detrimentum fides & Religio pateretur. Ad illud CHRISTI Domini dictum ad Pilatum *Joannis 19.* non haberes potestatem in me &c. Respondeo locutum esse Dominum de potestate facti non iuris, nam potestas facti convenit etiam Tyrannis, & est viciosa. hujusmodi potestatis exemplum est apud *Lucam cap. 22.* ibi: *hac est hora vestra & potestas tenebrarum.* ut adeo sensus verborum CHRISTI sit: nisi tibi O Pilate esset cœlitus permissum etiam facto ipso & opere meam causam non cognosceres.

AD TERTIUM ARGUMENTUM respondeo: transeat antecedens, quod Christiana Religio non eò ipso, quia aliquis Christianus est, liberet ab omni civili vinculo, negamus tamen consequentiam, quod Clericatus non liberet à subjectione Laicali, quia ut audivimus, Clerici eo ipso, quod DEO consecrati ac Divinis usibus ac ministerijs addicti sunt, Ecclesiasticæ Jurisdictioni de iure Divino subjiciuntur, ut
pro.

probavimus, ergò Laicis Principibus parere amplius necesse non habent, cum & Laici non aliter parere obligentur Principibus sæcularibus, quàm supposità qualitate Laicali, & territoriali subjectione, ut per se constat.

AD QUARTUM RESPONDEMUS: negando Clericos propriè & verè cives esse Reipublicæ, ac tamen in territorio Laicorum vivant, non tamen sunt de territorio. Deindè licet etjam teneant Canonistæ & Theologi, Clericos non esse exemptos ab obligatione directivâ Legum Civilium, quæ Canonicis Constitutionibus, vel Clericali officio non repugnant teste *Tamburino. loco citato. n. 9.* & plurimi quos allegat *Layman lib. 1. tract. 4. cap. 13.* ex illa tamen obligatione non inferitur, Clericum aliquem propriè civem esse, cum dicta obligatio ex Legibus civilibus resultans Clericos solùm indirectè stringat, non proximè, ex vi ipsius Legislative potestatis, sed quatenus id naturalis æquitas postulare videtur, cum aliàs communis pax inter cives difficulter servari posset. vide plurimos citatos ab eodem *Laymano ibidem n. 6.* & satis allegato axiomati consulitur, si saltem vi directivâ illis Legibus Clericos obligari concedamus.

QUOD QUINTUM RESPONDEO: absurdum non esse, in certo aliquo casu particulari ad mutationem circumstantiæ & materiæ, etjam Ius naturale vel Divinum esse mutabile, eatenus enim & quidem intrinsecè Ius naturale vel Divinum dicitur immutabile, quatenus in particulari aliquo casu, si vè in individuo positis his vel his circumstantijs hâc vel hâc materiâ aliquid naturalis ratio dicit vel faciendum vel fugiendum, non quatenus in genere vel secundùm positionem, aut thesin quandam Universalem aliquid præcipit, vel prohibet, tunc enim dubium non est, pro diversitate circumstantiarum ac materiæ Ius naturale vel Divinum in particulari mutabile esse, ac modo obligare, modò non obligare, quam mutabilitatem Iuris naturalis vel Divini rectè extrinse-

eam Theologi vocant, sicut videre est apud *Suarez de Legibus. lib. 2. cap. 14. Bonacina. eodem tract. q. 5. disput. 1. punc. 2.* Hoc negare non possumus, quod, sicut jus naturale vel Divinum aliquid in genere præcipit vel prohibet, ita etiam in genere secundum illam scilicet positionem, dictamen, & veritatem genericam mutari non possit, etsi in particulari aliquo casu, ut diximus ad mutationem circumstantiæ ac materiæ, nihilominus mutabile permaneat. v. g. non occidere, & juris naturalis & Divini est, atque secundum hanc veritatem ac positionem genericam Ius naturale & Divinum est immutabile, neque unquam in genere contrarium dicabit, scilicet esse occidendum, interim tamen, sicut in particulari casu ab extrinseco mutantur circumstantiæ, ita etiam jus naturale & Divinum extrinsecè mutari necessum erit; hinc non obstante Iure naturali & Divino de non occidendo, licet cum moderamine inculpatae tutelæ invadentem te, si aliter defendi nequeas, impunè occidere, in extrema necessitate aliena rapere. & similia. Et tunc maximè summi Pontificis tanquam in terris DEI Vicarij erit autoritativè declarare, quando hic & nunc ad mutationem circumstantiæ ac materiæ Ius Naturale vel Divinum obliget, aut non.

Ut adeò nihil contra nos faciat objectio taliter superius proposita: in certo casu Clerici possunt coram Laicâ personâ conveniri, ergò immunitas Clericorum non est juris Divini, præsertim si hoc ex determinatione vel delegatione Summi Pontificis CHRISTI in terris Vicarij fiat, ut exemplum habemus in casu Feudi ad Ecclesiam vel personam Ecclesiasticam pertinentis, tunc enim tam in realibus quàm personalibus actionibus coram Domino Feudi, tametsi Laicus sit, vel Paribus curiæ, Ecclesia & Ecclesiastica persona convenietur. *extra. 1000 tit. de Feudis. & quæ notantur in c. ceterum. de iudicijs. & c. ex transmissa. de foro competenti. sane Cenedo in suis Collectan. ad Ius Canonicum. Collectan. 37. ad decretum. teste Cavallos communium con-*

ira communis q. 550. viginti casus refert, in quibus Clericus etiam in sacris constitutus aliquando civiliter aliquando criminaliter coram Iudice Laico convenitur. vide eundem *Cavallos q. 399. à n. 593.* ad propositam materiam aliquos casus allegantem. Ex eo autem quod causæ Ecclesiasticæ demandari Laicis à Pontifice possint, nihil ex proposito argumento quinto ab Adversarijs contra nos infertur, eatenus enim Iuris Divini hanc exemptionem esse dicimus, quatenus Clericorum causas Laici, etiam Imperatores, propriâ autoritate expedire nequeant, non quatenus non possint jussu, mandato, vel autoritate, & ut instrumenta ac ministri Summi Pontificis exsequi. vide quæ notantur in *c. cum devotissimam. 12. q. 2. glossa in c. prater. 32. c. bene quidem. verbo. Laico. distinc. 96.* vide etiam quæ notat *fusè Decianus in tract. crimin. lib. 4. cap. 9. à n. 66. & Canonista communiter in c. decernimus. de iudicijs.*

QUANTUM AD ULTIMUM argumentum attinet, respondeo, illam concessionem immunitatis ab Imperatoribus, alijsque Principibus Laicis factam Ecclesiis & Ecclesiasticis personis solum esse de facto, non de Iure, quasi hæc concessio ab illorum facultate in produci ac conservari dependeret, dicimusque per illam detectum esse potius, quod jam pridem Clericis de Iure Divino competeat, quàm aliquid de novo indultum, tametsi defacto per tyrannidem & pravam consuetudinem hucusque quasi conscripta ac obruta jaceret immunitas; non minus tamen verum erat, eam jam tunc Iuris Divini esse, cum nullum hominis factum prævalere Iuri Divino, utpotè Superiori possit, ut adeò solum consensisse in id Principes per ejusmodi concessionem dicendi sint, atque illius exemptionis exercitium suo etiam Iure imperasse, quod jam pridem antè à DEO concessum ac constitutum erat. Sicut in simili Pontifex approbat decimas, quas à se prius injustè possessas Laici Ecclesiis & Ecclesiasticis donaverunt, licet de Iure potestatem donandi non haberent, cum à Laicis Decimæ possideri

possideri non possint. per ea quæ notantur in c. prohibemus. & e. dudum. tit. de Decimis. Vide ad hanc nostram responsionem *Tamburinum. cit. Tom. 1. de Iure Abbat. disp. 15. q. 10. n. 16. Rota. cit. decis. & loco. Suarez ad Regem Angliæ. lib. 4. de immunit. Eccl. c. 6. n. 4. & c. 21. n. 3. & 8.* Adde Auctarij loco ad hanc difficultatem, num scilicet hæc exemptio Iuris Divini sit, ea quæ notat *Cardinalis Tuschus in suis conclusionibus practicis. litt. I. conclus. 39. n. 2.* Practicam Papiensem, cujus auctor de hac immunitate male in contrarium sentiebat, fuisse inter libros de fide suspectos declaratam à Romana Ecclesia, contra quem, & Iudices sæculares Franciæ, illam infringere conantes invehitur *Rebuffus ad Constitutiones Regiæ. tit. de immunitate Ecclesiarum. num. 33.*

[C] IURIS HUMANI ESSE HOC FORI PRIVILEGIUM nemo dissentit, cum textus tam de Iure Civili quàm canonico passim allegare sit, quibus hæc immunitas personis Ecclesiasticis indulta legitur. *rito tit. extra de immunit. Eccles. idem deciditur in Clementinis & extravagantibus. cod. tit. & quæ leguntur in c. quanquam. de Censibus in 6. c. Sylvester 11. q. 1. c. si Imperator. distinc. 96. c. continua. 11. q. 1. c. futuram. 12. q. 1.* quibus locis videtur etiam probari, quod supra fusè stabilivimus, immunitatem nostram Iuris quoque Divini esse. Et de Iure novissimo textus est in *Consilio Tridentino. sess. 25. de reform. c. 20.* quæque ibi allegat *Barbosa.* De Iure civili idem statutum legimus in *Novell. ut Clerici apud proprios Episcopos & collat. 6. in princ. Authent. Clericus quoque. Auth. statuimus. C. de Epis. & Cleri. Authent. cassa. C. de SS. Eccles. & tenent omnes quos paulo ante contraria opinione DD. adduximus. quos sequuntur Covar. pract. 99. c. 31. Vasq. Illust. c. 22. n. 8. Farinac. in prax. crim. p. 1. q. 8. Caval. comm. contra commu. q. 550. & de cognit. per viam viol. passim. Salgado. de protec. Reg. p. 1. c. 1. preclud. 1. Molin. de Iur. & Inst. tract. 2. disp. 31. conclus. 1. & 3.*

[D] DIXIMUS ORDINI ECCLESIASTICO CONCESSA. & hinc ratio est, quod neque juramento eidem renunciare clerici possint. per expressum textum in c. si diligenti. de for. compet. Glos. ibi n.

ibi verbo Clericalis. & ita tenet etjā Caietanus. in summa. verbo. immunitas. & quæ notat Abbas & Innocentius in c. noverit. de sent. excom. non enim in particularem aliquorum gratiam, sed propter communem Ecclesiasticæ Hierarchy favorem hæc immunitas concessa est.

QUINAM AUTEM VEL AN SOLI CLERICI ORDINI ECCLESIASTICO ACCENSENDI VENIANT, AD HOC, UT FORI PRIVILEGIO POTIANTUR, DUBITARI SOLET. DICO quantum ad personas Clericorum attinet, etsi olim promiscue, quotquot numero eorundem includerentur, hæc immunitate frui potuerint, hodie tamen admodum restrictus hic favor Clericorum simplicium, sive in nullo ordine sacro constitutorum est, per expressam decisionem *Conc. Trid. c. 6. sess. 23. de reform.* ubi ita sancitum legitur, *ut nullus primâ tonsurâ iniatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus [quod olim secus fuit] fori privilegio gaudeat, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat, aut Clericalem habitum deferens alicui Ecclesie ex mandato Episcopi inseruiat, vel in seminario Clericorum, aut in aliqua schola vel Universitate de licentia Episcopi quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versetur.* ut ad eod. ex hac decisione consecutaneum sit, quatenus vel beneficium Ecclesiasticum ejusmodi clerici obtineant, etsi de facto habitum Clericalem & tonsuram non deferant, aut ut tonsurâ & habitu insigniti alicui Ecclesie ex mandato Episcopi deserviant, vel in seminarium Clericorum, aut scholam aliquam vel Universitatem de licentia Episcopi [saltem interpretativâ ut decisum asserit cum *Barbos. d. c. 39. §. 2. n. 39. Dian. p. 4. tract. 1. resol. 2.*] recipiantur. per ea, quæ notat idem *Barbosa cit. Tract. Iur. Eccles. Uni. lib. 1. c. 39. §. 2. n. 13. Clarus §. fin. q. 30. n. 10. & 19. Conz. ad Reg. 8. Cancel. gloss. 5. §. 5. n. 6. Garfias. de benef. p. 2. c. 2. n. 4.* Itante etjâ constitutione Sixti Quinti de habitu & tonsura. teste eodem *Garfias. ibidem n. 3. Layman. lib. 4. tract. 9. c. 6. Diana resol. moral. p. 1. tract. 2. resol. 28. & p. 4. trac. 1. resol. 89.*

Cæterum quia Clericatus est facti (est enim qualitas quæ de contingenti & de facto adesse personæ solet, & ab illa abesse potest, cum, ut loquitur *Baldus citatus à Mascardo concl. 302. n. 13.* Clericum esse non sit à natura, sicut nec exercitum, vel inscientijs versatum esse, natura enim non creat artem, sed disponit ad artem) profectò necessum erit, ut Clericum se esse cum cæteris secundum concilium Tridentinum requisitis quis probet, qui hæc personali immunitate gaudere desiderat, cum super hac qualitate Clericatus intentionem suam fundet. Quod si tamen clericaliter vestitus, etsi ante nunquam sic incedere visus sit, cum tonsura & habitu deprehendatur, in dubio Clericus esse præsumetur, nisi fortè quis taliter in habitu Clericali deprehensus litterarum penitus esset expers, quia cum talis non possit ordinari. per textum *c. ult. de temp. ordin. in 6.* hæc præsumptio tanquam vehementior tolleretur in *c. si Index Laicus. & c. in presentia. de sent. excom. in 6.* ibi *Barbosa cum multis citatis. & Ioan. And.* quæque notantur in *c. qualis 25. dist. & c. nec quisquam. 24. q. 2.* Quod si de eo, qui hac immunitate gaudere ex capite beneficii contendit, loquamur, sentio cum *Flam. Paris. de resig. benef. lib. 7. q. 1. n. 47. Aloys. Ric. in decis. Cur. Archiep. decis. 188. p. 2. & p. 4. decis. 128. Garf. dicto. cap. 2. n. 14. Diana. dicta. p. 1. tract. 3. resol. 29. Barb. cit. c. 39. §. 2. n. 14.* sufficere, ut quis obtineat collationem beneficii, adeoque hoc privilegio gaudere possit etiam ante adeptam ejus possessionem. Scias autem hic loci nomine beneficii, quodcumque modicum etiam venire. teste. *ead. Garf. dict. p. 2. c. 2. n. 3. & p. 1. c. 6. n. 3. Diana. dict. resol. 29.* ut ut enim modicum sit beneficium, attamen substantialiter beneficium est. Hinc quoque Capellaniam, si in perpetuum titulum conferri solita sit, hac conclusione comprehendi volunt. est enim beneficium tunc Ecclesiasticum, teste *Barb. de off. & potest. Epif. p. 2. alleg. 12. n. 10.*

Quantum ad delationem habitus & tonsuræ attinet, ad hoc, ut aliquis isto privilegio fori gaudeat, cum simul vel in aliquo seminatio de licentia Episcopi degit, vel in aliqua Schola, aut Universitate de ejusdem Episcopi licentia commoratur, aut alicui Ecclesiæ ex ejusdem mandato inseruit, sciendum est, utrumque, tam habitus quàm tonsuræ delationem in Clerico minorum ordinum requiri, ut adeò non sufficiat vel habitus solus, vel coronæ gestatio, secundum eundem Barbosam *dict. alleg. 12. n. 19. & cit. c. 39. n. 23.* cum utrumque copulativè *cit. sess. 23. c. 6. & c. unico. de Cler. coniug. in 6.* requiratur, neque necesse erit, ut, sive utrumque; sive alterutrum dimiserit, prius ab Episcopo admoneatur ad hoc, ut privilegium fori penitus amittat, modo illa habitus & tonsuræ depositio ad breve tempus facta non sit, aut ex rationabili causa, ut est timor inimicorum, paupertas, aut infirmitas. per ea quæ notat idem *Barbosa cit. c. 39. n. 25.* Hoc valde notabile est in proposito quoad dictum fori privilegium, quod etiam in dubio, num aliquis sit Clericus, Iudicis Ecclesiastici sit cognitio, & ita tenet *Decianus ubi supra. n. 26. Diana, mor. resol. 5. Steph. Gratian. discep. forens. c. 190. n. 13. Barbos. dic. p. 2. alleg. 12. n. 16.* & satis eruitur *ex c. si iudex. de sent. ex com. in 6.* quomodo autem in dubio probandus sit Clericatus, tractat *Mascard. concl. 303. & 305.* ubi ex communi docet, probari litteris commendatitijs, proprij Episcopi, vel formatis, ut vocant, item famâ, alijsque indicijs, sicut etiam confessione partis, aliquando uno, aliquando duobus vel pluribus testibus necessariò concurrentibus, ut adeò cum eodem Mascardo ibidem sentiam, quod si lis sit in iudicio super aliquo beneficio, Clericatus duobus ad minimum testibus probandus sit, agitur enim de præjudicio gravi, alterius scilicet colligantis, & tenet etiam *Rebuff. in tract. de nominat. q. 14. n. 32. text. est in c. 2. & 3. de Clericis peregrinis. Barbosa ibidem. plures citans. maxime Nicol. Garf. p. 7. de benef. c. 1. n. 140. Alex. Tom. 7. consil. 107. n. 7. Camil.*

Borel. in sum. decis. tit. 7. n. 22. Quod aliqui tenent, citati ab eod. *Barbosa. alleg. c. s. Index. & Mascardo. ubi supra:* sufficere unum testem, credimus procedere, si probatio extrajudicialis instituta est, & interesse alterius per se non controvertatur, quod autē ex diuturna & quieta possessione Clericatus aliquem in eā manutenendū esse licet in præjudiciū alterius vergat, idē tenet *Mascardus ibidem concl. 304.* non solū procedere dicimus, quoad possessorium, sed ad hoc etiam, ut adjudicetur eidem titulus beneficii, cum valdē probabile sit, quod *Azgr. Tom. 2. lib. 7. c. 34. Ioan. Cockier ad Reg. Cancell. 73.* docent quod is, qui per triennium continuum Ecclesiasticum possedit beneficium quietē & pacificē, defendendus etiam in petitorio sit contra quemcūque, tamen si de Institutione Canonica non doceat, modo per simoniam ingressus non sit, vel si fuerit unum de beneficijs Sedi Apostolicæ reservatis reservatione generali, & in Corpore Iuris clausā, se non intruserit, & aliās sit persona capax beneficii, collatioque vel institutio facta ab eo, qui de jure non prohibetur. Et hæc secundum citati Azorij sententiā probabiliter etiam in foro conscientie procedunt, modo bonā fide & inchoarit & finierit hanc triennem possessionem. Idem tenet etiam *Rebuffus de pacif. possessoribus. n. 206.* admitteretur tamen probabiliter etiam post triennium aliquis, si probare vellet possessorem triennem non esse Clericum, retrō enim ostenderet ejusmodi personam incapax fuisse possessionis beneficii.

POST CLERICOS IN CENSUM PERSONARUM ECCLESIASTICARUM RELATOS, AD ID UT FORI PRIVILEGIO GAUDEANT, REFERIMUS ETIAM RELIGIOSOS APPROBATAM A SEDE APOSTOLICA RELIGIONEM PROFESSOS, EORUM CONVERSOS ET NOVITIOS, SICUT ET CUM MONIALIBUS EARUNDEM CONVERSAS, AC NOVITIAS. per ea quæ fusè tractat *Barbos. de off. & potest. Epif. p. 2. alleg. 2. n. 37. & 38. Tambur. de Jur. Abb. Tom. 3. disp. 6. q. 28. Diana. p. 3. tract. 1. resol. 34.*

textus est. in c. indemnitatibus. §. supradicta. de Elec. in 6. dixi approbatam Religionem Professos, neque enim putamus Eremitas, vel devotarias, ut vocant, mulieres scilicet, quæ devotionis causâ se in domibus privatis recludunt, quo liberius Deo & orationibus vacent, aliasque similes personas fori privilegio gaudere, cum quotquot reperire textus est, qui de ejusmodi religiosis personis loquuntur, semper in specie Monachorum vel Monialium aut Conversorum mentionem faciant, qui, ut notijuris est, verè professi sunt. p. c. non dubium. c. ex tenore. c. de Monialibus ext. de sent. excom. siqui alij, non Religiosi, hoc privilegio gaudere dignoscuntur, sicut tenet de Tertiarijs Layman. lib. 1. trac. 5. p. 2. c. 5. n. 4. Barbosa sepe diēt. c. 39. §. 2. n. 41. illud speciali privilegio super indulto adscribendum erit, sicut de hujusmodi constitutione à Leone Decimo in favorem Tertiariorum evulgata testatur Quaranta in sum. Bullar. verb. privileg. Regul. & quæ notat Novar. in Lucer. Regul. verb. Tertiarij. Tambur. de Jur. Abbatif. disp. 7. q. 3. & disp. 17. q. ult. Fr. Eman. quest. Reg. Tom. 2. q. 65. art. 4. plures citati à sepe nominato Barbosa. de off. & pot. Epif. p. 2. alleg. 12. n. 41. & c. 39. §. 2. lib. 1. in suo tract. Juris Univer. Eccl. n. 41.

Circa oblatos, quorum quatuor species allegat Barbosa citato modo. cap. 39. §. 2. n. 44. & quæ de iisdem notat. Abbas. p. 2. cons. 102. Boerius. decis. 20. Novar. in Lucer. Regul. verb. oblatis. Et si multùm altercentur DD. breviter nos expedimus, secuti decisionem Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, qui volunt, ut eam decisionem allegat Barbof. sepe diēt. c. 39. §. 2. n. 44. tunc demum in numerum Ecclesiasticarum personarum, ad hoc ut privilegio fori gaudeant, venturos, si perpetuo & irrevocabiliter, plenè & cum effectu se ipsos & sua omnia præsentia & futura, nullo sibi neque in Usufructum, neque in proprietatem reservato, Religioni obtulerint, & habitum aliquoqualiter mutârint. Hac sententiâ & decisione Cardinalium [quâ & standum est] servatâ haud difficile est ad textus in contrarium allegari solitos respondere, & quan-

rum ad primum *ex c. ut privilegia. vers. suos de privil.* dicimus ex eo solum evinci, quod semiplene tantum oblati, de quibus ibi fit mentio, admittantur quidem ad communicandum in privilegio Ecclesiasticæ sepulturae tempore interdicti, nullatenus tamen, ut plene cum Profellis, quorum monasterijs offeruntur, fori privilegio potiantur.

Sicut nec alter textus *in c. per exemptionem. de privil. in 6. & Clement. 1. de Decimis. in fin.* ubi conversi & oblati æquiparantur, adversum nos militat, exaudimus enim illam textus comparisonem procedere inter Conversos & oblatos plene, qui se scilicet & omnia sua monasterio in perpetuum tradiderunt, ad illud totaliter se transferentes. sicut *ex eod. c. per exemptionem. & cit. Clement.* eruitur, notaturque *in c. cum & plantare. §. de confrat. tit. de privil.* vide plures allegatos apud *Barbos. dic. c. 39. §. 2. n. 44.* & quæ notat *Capell. Tholos. decis. 8.* Milites Profellos, & probabiliter etiam eorum Novitios v.g. S. Iacobi Alcantaræ, Calatrava, S. Stephani & similes stante præsertim constitutione, *Alexand. 3.* cujus mentionem facit *dic. loc. Barbos. n. 46.* cum sint suo modo Religiosi, approbatam Religionem profitentes, ab hoc fori privilegio, maximè si regulariter vivant, non excludimus, & ita tenet etiam *Caval. de cogni. per viam viol. p. 2. q. 149. Dian. p. 3. tract. 1. resol. 61. & p. 4. tract. 1. resol. 36. & 86.* decisionem ad hanc nostram sententiam confirmandam allegat *Barbos. dic. c. 39. §. 2. n. 47. §. congregationis. immunit. Ecclesiast.* Et quæ not. *Navar. consil. n. de regul. edit. 2. Azor. Tom. 1. lib. 3. c. 3. q. 3.*

CÆTERUM DUBITARI SOLET, an, sicut de iure extra-controversiam est, Episcopos, illorum Vicarios generales, ac Clericos immunes esse à Iurisdictione Laicorum, eadem quoque immunitate quoad forum gaudeant eorum Notarij, famuli, & Servitores utriusque sexûs, sicut in utramque partem satis fusè disputat sæpe cit. *Barbos. dict. c. 39. §. 2. à n. 45. usque ad num. 67. & 100. §. 4. eodem. c. 39.* Et certum videtur esse primo per

mo per ea, quæ notat *Anton. de Nigris. in repet. c. Unici. extra-
vag. com. tit. de vit. & honest. Cler. Felin. & Abb. in c. 2. de For. com-
pet. Marian. Socinus. ibid. Dian. resol. moral. p. 3. tract. 1. h. 1. re-
sol. 47. & p. 4. tract. 1. h. 1. resol. 30. famulos perpetuos sive man-
cipia Clericorum eadem quæ Clerici immunitate quoad forum
gaudere, sunt enim pars patrimonij Clericorum. ita *Carol. de
Grasis. de effect. Cleric. effect. 1. n. 149. Menoch. de arbit. cent. ultim.
casu 502. Clarus. in sua practica crim. §. fin. c. 35. Covar. pract. qq. 35.
n. 2. Borellus in summa decis. tit. 4. n. 143. Stephan. Gratian. discop.
forens. Tom. 2. c. 340.**

Secundò minus etjam dubium est, Episcoporum fami-
liares, maximè Notarios, immunitate quoque Ecclesiasticâ
gaudere, atque hoc tam in civilibus quàm in criminalibus per
ea quæ allegat *cit. Steph. Grat. dict. c. 340. & 341. ubi in hanc
sententiam citat etjam Socinum dict. c. 2. & 1. de for. compet. & per
ea quæ notat Abb. ext. c. fin. de off. archid. & in c. cum non ab homi-
ne. ibidem Ioan. And. & Hostien. de Iudicijs. Anton. de Nig. dic. loc.
n. 88. Capycius. decis. 12. præsertim cum hoc asserat Diana etjam
de familiaribus Vicarij Episcopi dict. loc. resol. 46. Anton. de Nigr.
ubi sup. n. 90. habet enim Episcopus multa specialia quæ non
conceduntur alijs. sicut idem *Anton. ibidem notat. per c. fin. de
re Iudic. in 6. & c. quia periculosum. de sent. excom. eod. lib. 6. Felin.
ubi sup. c. 2. de for. compet. Hinc vult etiam Baldus. in l. nam sa-
lutem. §. fin. ff. de off. Præfect. Vig. pro executione Iustitiæ Epi-
scopum & ejus Vicarium habere posse familiam armatam. Ter-
tiò satis communiter quoque receptum est per alleg. *Steph.
Grat. dict. loc. n. 3. Felin. cit. c. 2. n. 2. ubi plures allegat Oldrad.
consil. 11. Anton. de Nigr. ubi sup. n. 95. quod, quoties non possent
Clerici commodè uti suo fori privilegio, nisi etjam quoad hoc
includatur familia, vel impedirentur aliàs ab illorum servitij
usu, præsertim si cum magno Clericorum incommodo ex-
tra forum ipsorum traherentur, tunc quoque familia Clerici
ac illius servitores eadem immunitate gaudeant, maximè cum
non paucorum sit sententia, ut videre est post *Barbosam. super i 100
cit. n.****

ois. n. 55. & 56. allegatum, per Marant. in suo speculop. 4. dist. 11. ubi num. 4. certum esse ait quod famuli & servientes Clericorum gaudeant privilegio fori, sicut ipsi Clerici, conveniuntur enim coram Iudice Ecclesiastico ut idem D. vult. etiam si sint Laici. Bald. l. 1. & 2. C. de Epif. & Cler. Alberic. & Castrens. ibid. Capyc. dict. decis. 12. n. 3. Anton. de Nigr. plures allegans cit. loc. a. n. 81. Felin. ubi supra. n. 1. Dian. cum citatis dict. resol. 47. gloss. e. eos. 32. distinc. c. iudicatum. 89. distinc. c. Clericorum, il. 1. causa 11. q. 1. & c. Ecclesiarum servos. 12. q. 2. præsertim cum teneat idem Anton. de Nigr. n. 94. cum pluribus allegatis à se, Felin. ubi supra. Oldrad. dict. consil. Steph. Grat. cit. c. 340. n. 3. quod quicumque familiares, quorumcunque Dominorum, eorum possent uti privilegio, nisi includatur sua etiam familia. Quarta verior & in praxi receptor est sententia extra hos casus familiarum ac Servitores Clericorum Laicos eorum privilegio non frui, & ita tenet cum Panorm. Felin. cit. c. 2. de for. compet. plures allegati apud Anton. de Nigr. n. 87. & 91. argumento. c. penult. de privil. in 6. ubi privilegium datum conventui non prodest illius familiaribus. & c. per exempt. eod. tit. & lib. ubi oblatis, nisi sint perpetui eodem quoque privilegio non gaudent. Quotuplex autem sit familiaritas, & quid nomine familiaritatis veniat vide apud Bald. cit. l. 1. C. de Epif. & Cleric. Anton. de Nigr. dict. loc. n. 95. & quæ annotantur ad Abb. dict. c. fin. de off. Archid.

Illud per quod aliqui apud Felin. sæpè cit. c. 2. de foro compet. exemptionem familiaritatis Clericorum evincere contendunt, eod quod etiam concubinæ Clericorum idem cum iisdem forū fortiantur. per gloss. in c. eos. distinc. 32. parum ad rem facit, non enim ratio est, etsi eam assignet ibidem glossa, quod concubina sit de familia Clerici, sed ut ex communi cum Menoch. de arbis. Iudic. casu. 312. Covar. pract. qq. c. 34. n. 1. per l. nulli. C. de Iudicijs, Layman de Immun. Eccles. c. 4. tenet, ex eo motivo, quia generalis Regula est, si plures simul idem [maximè in dividuum]

dividuum] delictum, committant omnes ab eodem Iudice puniendi sunt, & cum dignior ad se trahat minus dignum, ad Ecclesiasticum pertinebit utrumque, Clericum & ejus concubinam judicare ac punire. vide etjam *Felin. in c. cum sit generale. de for. compet. Diana. p. 4. tract. 1. resol. 7.* plures allegati à Barbof. sæpè nominato. *c. 39. §. 2. n. 94. & 95.* Et hæc sententia quidem certa est de jure, aliud tamen in praxi, etsi male, observatur, ut monet etjam *cit. loc. Menoch. & constat quotidianâ experienciâ in nostris partibus, Clericorum concubinas per Judicè sæcularem judicari ac puniri. Male autem contrariam sent. practicari constat ex eo, quia fieri non potest, ut hæc occasione Clerici & ordo Clericalis in sæculari foro non infamentur, quando ex hac detectione criminum à personis Ecclesiasticis commissorum in mentibus fidelium grave scandalum generari necesse est, neque enim possunt concubinæ judicari, quin Clericorum nomina tanquam complicum deferantur, ut optimè notat cum pluribus citatis Barbof. sæpè dict. c. 39. §. 2. n. 65.*

Quod aliqui Judicum vel apparitorum nonnunquam nimis audacter præsumunt, dum in ipsas etjam domos Parochiales irruunt, coquas vel alias suspectas mulieres extracturi (quod licitum non est) illud directò pugnat contra immunitatem Ecclesiasticam, suntque ejusmodi invasores ipso facto excommunicati reservata Summo Pontifici ob incursum excommunicationem absolute. ut communiter notant Theologi, maxime *Sayrus lib. 3. in excomm. Bull. can. Domini.* præsertim cum teneat *Diana p. 3. tract. 1. resol. 71.* Domos Parochorum, aliarumque personarum Ecclesiasticarum existentes intra triginta Passus ad Ecclesiam, etjam à Laicis habitatas, immunitate Ecclesiasticâ gaudere, quod idem tenet *Decian. in suo tract. crim. lib. 6. c. 25. n. 16. Ambrosin. de immun. Eccl. c. 10. n. 8.*

[E] DIXIMUS, NEQUE VOLENTES, NEQUE INVITI &c. Est enim hoc fori privilegium in publicum totius ordinis Clericalis fa-

lis favorem introductum, ut adeò rectè consequatur, Clericos nec invitos, nec volentes eidem renunciare posse, sibi què Judicem Laicum constituere. ut expressè probatur. *per text. superius allegatum litt. D. in c. si diligenti. de for. compet. Diana. p. 1. tr. act. 2. resol. 3. plurimi citati à Barbof. dic. c. 39. §. 2. n. 8.*

[F] DIXIMUS AD FORUM SÆCULARE TRAHI NON POSSE per eundem modò textum allegatum *in c. si diligenti. gloss. in c. Clerici. lib. 6. de Cleric. coniugat. l. si quis in conscribendo C. de pactis. Abb. in c. contingit. n. 4. de sent. excom. & c. dilecti. n. 4. de for. compet. Menoch. de arbit. casu. 430. Zerola in praxi p. 1. ver. Clericus. §. 12. Azor. instit. Moral. p. 1. lib. 5. c. 22. q. 10.*

[G] DIXIMUS SIVE JAM ACTIONE CIVILI &c. Clericos enim in causis quoquè civilibus à sæculari potestate exemptos, & coram Ecclesiastico tantùm Iudice conveniendos esse, utroquè jure notissimum est, præter ea, quæ supra quoad hanc in causis civilibus exemptionem de Iure quoquè Divino competentem fusè comprobavimus. textus est *in c. nullus Clericus. c. nullus Episcopus. c. placuit. 11. q. 1. c. 2. c. eisi Clerici. de Iudicijs. c. si diligenti. de for. compet. c. sæculares. eod. in 6. dictà authentica. statuimus. & hæc sententia est communis DD. ut testatur Abb. in c. qualiter n. 8. de Iudicijs. Mysing. cent. 1. obser. 22. n. 2. Marta. de Iurisdict. casu 125.*

[H] DIXIMUS SIVE CRIMINALI AGATUR. Clericos enim, aliasquè personas Ecclesiasticas in omnibus causis criminalibus plenissimum fori privilegium obtinere, quatenus coram Iudice Laico conveniri, aut mulctari nullatenus possint, passim Decreta Conciliorum & Summorum Pontificum extant, quæ congesta vide apud Grat. *causa. 11. q. 1. & lib. 2. Decret. tit. de Iudicijs. c. & si Clerici. c. Clerici. c. qualiter & quando. c. cum non ab homine. & tit. de for. compet. c. 2. c. si diligenti. c. significasti.* Eandemquè exemptionem Imperatores Christiani passim suis sanctionibus firmaverunt, certè, ut legere est *in C. Theodosiano lib. 45. 46. 47. sicut illum allegat Layman. c. 4. de immun. Eccles. cum*

cum immunitatem Clericorum jam ante sanctè observatam, Julianus Apostata turpiter violasset, Theodosius & Valentinianus Imperatores ita rescripserunt: *privilegia Ecclesiarum omnium, quæ saculo nostro Tyrannus inviderat, pronà devotione renovamus. Clericos item, quos indiscretim ad sæculares Indices debere deduci infansus præsumptor edixerat, Episcopali audientia referavimus. Fas enim non est, ut Divini muneris ministri temporalium potestatum subdantur arbitrio. Quod si eandem aliquo modo à Iustiano quoque Novel. 83. collat. 6. læsam deprehendimus, correctam à Friderico secundo in Authenticà statuimus. Superius citata dicimus, ubi ita loquitur: statuimus, ut nullus Ecclesiasticam personam in criminali questione vel civili trahere ad Iudicium sæculari presumat &c. Quod si actor fecerit, iure suo cadat, iudicatum non teneat, & index ex tunc potestate Iudicandi privetur, valdè enim indecens esset, ut statu inferior, qualis est Laicus, iudicet Superiorem, qui sunt Sacerdotes aliæq; persona Ecclesiastica per. c. duo sunt. distinc. 96. atque hæc, quæ de exemptione in causa criminali quoad Clericos diximus, eatenus ampliamus, ut tametsi aliàs in certis Casibus quoad causas civiles Clerici, velut est causa Feudalis, Laicorum Iudicio subjiciantur, si tamen causa criminalis etiam quoad Feuda emergat, illa Ecclesiastico non sæculari Iudicio subjicienda sit. per ea quæ notat. Abb. & Innoc. in c. verum. n. 17. de for. compet. c. nisi Clerici. c. caterum. de iudicij. Imò neque tunc statim, ut aliqui volunt, Tribunali Laico subdendum esse Clericum putamus, quando negotijs sæcularibus, vel vilem exercens artem v. g. Macellarij, Tabernarij, etiam dimisso habitu, immiscetur, nisi expressim tertio monitus sit. per apert. text. in. c. fin. de vit. & honest. Cleric. Clement. 1. cod. tit. c. 25. & 45. Gloß. utrobiq; de sent. excom. Covar. pract. qq. c. 32. n. 2. Sanch. de matr. diff. 45. lib. 7. n. 18. Clarus. §. fin. q. 36. a. n. 23. alij plures allegati à Barbof. dict. trac. Iur. Univer. lib. 1. c. 39. §. 2. n. 17. & 78.*

Quod autem communiter dicitur: Clericum se immiscentem enormitatibus [quæ in proposito talia delicta sunt,

ut ex ijs infamiam quis incurrat. teste *Aloys. Ricc. in sua praxi resol. 172. n. 3. Barbof. cit. loc. n. 76.*) privilegium fori amittere, intelligendum sub distinctione est, secundum decisionem Cardinalium allatam ab eodem *Barbof. dist. n. 76. in una Motu. lenti 1. Febr. 1620.* ita, ut vel Clericus se ejusmodi enormitatibus immiscens pluribus vicibus, fuerit in habitu & tonsura Clericali, vel in habitu Laicali, si primum, tunc secundum dictorum Cardinalium decisionem eo ipso absque aliâ monitione prærequisita censetur renunciaſſe privilegio Clericali, si secundum, opus sit trina monitione.

Quæ autem communiter, si abstrahere ab hac Cardinalium decisione velimus, requirant DD. ut Clericus immiscens se ejusmodi enormitatibus privetur fori privilegio, notat cum citatis *Barbof. a. n. 72. ubi supra Diana. p. 1. tract. de immun. Eccles. resol. 23.*

CÆTERUM per *allegatum Decianum in tract. crim. Tom. 1. lib. 4. c. 10. a. Jul. Clar. §. fin. q. 36.* ubi multa ad propositum tradit. & *Cassanæum de consuet. Burgund. Rubr. 1. §. 5. n. 47.* tamen si alias communis Regula sit, Clericum præsertim in criminalibus, de quibus hic modo nobis sermo est, exemptum esse à Jurisdictione Laicorum. notare tamen plures casus est, in quibus Laici videntur de criminibus Clericorum cognoscere posse, & è contra Ecclesiastici de Laicorum, ex quibus notabiliores aliquos quantum pro compendio harum pagellarum satis erit, referemus.

ET PRIMO QUIDEM expressus textus est in *6. tit. de vit. & honest. Cleric.* Clericos histrioniam exercentes, quos Iura voce Barbarâ Goliardos, vel buffones appellant, per annum continuum mimos agentes, ipso jure omni privilegio Clericali privatos esse. Quod si verò minus quàm per annum mimicis gesticulationibus vacaverint, nec ad trinam monitionem desistant, tunc saltem per sententiam amittere digni sunt prædictum privilegium, vide fusè citatum *Decian. lib. 4. c. 9. n. 86. aliosq̃ allegatos à Barbof. ubi supra n. 77.*

SECUNDO CLERICUS etiam qui ter monitus incorrigibilis est, privilegium fori amittit, potestque ex tunc coerceri à Iudice Laico. *per expref. tex. in c. 10. de Iudic.* dicitur autem tunc incorrigibilis, secundum *Decian. lib. 4. c. 9. n. 130.* quando contemnit legales pœnas sibi impositas, & mandata suorum Iudicum, ac deliberatè ad delinquendum procurrit, ita [sicut *ex. c. cum non ab homine. tit. de Iudic. & c. & si Clerici,* ac quæ ibidem notantur, colligitur] ut Ecclesia non amplius habeat quid pro tanta incorrigibilitate delinquenti imponat, quod *ex. text. cit. c. cum non ab homine.* manifestè colligi videtur, cum enim ibi in aliquo crimine enormi, [furto vel homicidio v. g.] deprehensum deponi Clericum Summus Pontifex iussisset, secutâ incorrigibilitate, sive, ut hîc sumitur incorrigibilitas, spontaneo relapsu in idem vel simile crimen sæpius patratum eundem excommunicari, ac denique incorrigibilitate quasi completâ, subsequente contumaciâ, anathematis mucrone feriri mandavit, quo factò si nec dum ad frugem ocyus ac pœnitentiam rediturus esset, jam non expectatâ ulteriori declaratione incorrigibilitatis vel Secutâ formali traditione, potestati laicali factâ, Iudex sæcularis procedere contra talem, maximè si in flagranti deprehensus sit, omni jure poterit. Quod autem satis multi tenent *per. c. novimus. de verb. signif. e. degradatio, de pœn. in 6. c. falsariorum. de crim. falsi.* ad hoc, ut exercere suam potestatem in Clericum enormiter peccantem, Iudex Laicus possit, præcedere debere formalem Clerici traditionem Curiaë sæculari faciendam, vel non nisi præmissâ degradatione, procedere dicimus in casibus de Iure speciatim signatis, & ubi sumus extra vitium incorrigibilitatis. de quo *cit. c. cum non ab homine,* eo modo quo diximus solummodo disponit, nam propter nimiam criminis enormitatem evenire potest, ut Clericus aliquando etiam non incorrigibilis potestati & Curiaë Laicali puniendus mox subjici debeat. & ita conciliantur opiniones, vide *Barbos. cit. loc. n. 80. cum allegatis a*

se. ubi tamen paulo aliter, & magis intricatè loqui videtur, & quæ notat. *Dian. Mor. resol. p. 1. tract. 1. resol. 12.*

TERTIO INTER AMITTENTES fori privilegium communiter reputantur Clerici crimine Assassini infames, de quo habemus decis. expressam Concilij Lugdunensis relatam *in c. 1. de homic. an autem ad incurrendam illam pœnam, de qua ibi Sanctio Pontificia exstat, requiratur, ut vult Covar. lib. 2. vari. c. 20. n. 10. Navar. in Mannu. c. 27. n. 156. Barbos. ad idem. c. 9. sinatum, & sæpe dicto S. 2. c. 39. Jur. Univer. Eccl. n. 86 aliq̃ ab ipsdem maxime Covar. allegati, ut Christianus occidatur à tali, qui ipse Christianus non sit, sed barbarus & de fœce infidelium, dictorum Assassini, qui, ut notat Covar. ex Raphael. Volat. ter. lib. 11. de sct. Syria. & Paul. A Emil. de reb. Francor. lib. 5. erant Syriæ inquilini ita à puero instructi, ut mandato Regis vel Domini, cui obediunt, quosvis audacter inopinatò perimant, tamen secundum eundem Covar. & expres. text. cit. c. 1. in 6. interim non intersit ad incurrendam dicti cap. pœnam, licet Domini cujus imperio dicti Assassini in necem alicujus dimittuntur, sint Christiani, imò etjam Clerici. Vel, ut communis & contraria vult sententia, teste eod. Covar. ibid. n. 10. ad incurrendam dicti. c. pœnam sufficiat, modo quis de mandato alterius sive Christianus sive barbarus, & verè Assassinus hominem Christianæ Religionis inopinatò perempturus opprimat, dubium est inter DD. ut apud sæpè dictum Covar. videre est, qui contrariam & communem opinionem omninò falsam opinatur. Sed meo quidem sensu nimis confidenter, nam quod hoc colligi luculenter putat ex illis verbis *c. 1. de homic. in 6. cit. præsertim cū nonnulli magnates taliter perimi formidantes coacti fuerint securitatem ab eorundem Assassinorum Domino impetrare, sicq̃ ab illo non sine Christiana dignitatis opprobrio redimere quodammodo vitam suam &c.* ego certè non video, quæ sit consequentia: aliqui magnates debebant redimere quodammodo vitam suam ab ejusmodi percussorum domino, ergò tales percussores debent.*

debent esse infideles, & ut plurimum verè Assassini. Nam Summus Pontifex potius ad causam principalem hujus enormitatis respicere voluit & debuit, quàm ad instrumentalem, in qua cum non posuerit differentiam, num Domini mandantes fuerint fideles vel infideles, Clerici vel Laici, mirum profectò sit, si in instrumentali ponere voluerit. nam, ut sciunt etjam Philosophi, effectus causæ instrumentalis imputatur causæ principali, in cujus virtute operatur. hæc autem verba: *non sine Christiana dignitatis opprobrio*, rectè explicatâ opinione meâ hunc sensum habent, quod cum inter Christianos omnis servitus sublata pridem fuerit, quæ aliàs Dominis de jure maximè veteri potestatem vitæ & necis tribuebat, sanè non sine Christianæ dignitatis opprobrio Christianus à Christiano redimere quodam modo vitâ suam deberet, maximè inter illos, qui se redemptos semel in vitam æternam CHRISTI sanguine gloriarentur. Quid ergo? num qualitas infidelitatis in percussore infideli majorem atrocitatem operabitur, quàm in percussore Christiano respectu percussi Christiani, ut aded illo infideli occidente pœna incurratur, non occidente hoc? respectu cuius, tanquam fidelis contra fidelem ut fratrem insurgentis, sine dubio major est enormitas, quàm respectu illius infidelis. Secundò cum Assassini fuerint orientales populi utpotè Syri, cum quanta copia usque in occidentem, & quidem in Italiam & Burgundiam immigrare debuissent. fuit enim hoc crimen tempore Innocentij Quarti, qui eidem Concilio, in quo pœnam prædictam in Assassinos constituit ac Anno Domini 1245. Lugduni præsedit, admodum frequens. Deindè non est credibile Clericis tolerandum fuisse, habere, vel suscipere, aut emere ejusmodi infideles hoc crimine Assassini infames, in sua domo ac dominio futuros.

Tertiò cum soleant Concilia, quæ delicta certarum personarum prohibent, uti nominibus & verbis, sicut communiter accipiuntur, communiter autem Assassini tunc, ut & hodie

hodie in Italia dicantur indifferenter esse percussores aliorum inopinati, ad hoc maximè conducti, & de mandato alterius submissi, miror cur detorquere dictam Sanctionem ad solorum infidelium percussorum interventum velimus. Et quæ est ratio, cur nomine Assassini quivis alius etjam non Syrus, modò sit infidelis, si taliter interimat, venire dicatur, & non etjam Christianus, cum idem delictum committat? imò cum qualitate majoris enormitatis, ut vidimus, neque enim etjam alius infidelis, si Syrus non sit, verè Assassinus dici potest. & certè etjam hodie aliquem Christianum vocamus Ethnicum vel Turcam, qui opera Ethnici vel Turcæ facit, etsi sine dubio revera & in personâ talis non sit, cur ergò non etjam Assassinos Pontifex vocare voluisse credendus est, quicumque opera Assassinorum faciebant, & me, ut credam, maximè persuadent iniqua tempora illius ævi, ac fatale odium inter Gvvelfos & Gibelinos post Fridericum Secundum ab Innocentio Quarto imperio privatum, nam ut benè notat Thiremius noster, in Cronico Hirsaugiensi, tantis odijs Gvvelsi & Gibelini (hi erant qui Friderico adhærebant, Gvvelsi qui Pontifici) persequebantur, ut Gibelini quomodocunq̃, quibusvis etjam machinationibus possent, Gvvelfos, & hi Gibelinos de medio tollerent, ut adeò passim ejusmodi percussores, qui Assassini hodieq; vocantur, in necem aliorum conducerentur, ad quod Covar. non videtur advertisse. Hâc itaq̃ penâ tam mandans quàm mandatarius sive Laicus sive Clericus, etsi uterque Christianus sit, tenetur, modò perimatur corpus Christianum, crimen enim Assassinij committi dicitur, tam ex persona mandantis quàm mandatarij, ut tenet etjam Covar. n. 10. à princ. etsi paulò post contrarium asserat.

Nobiscum sentit *Barbos. dict. c. 1. de homic. in 6. n. 7. Farinac. in prax. crim. p. 1. q. 123. n. 19. Capyc. decis. 155. & alij à Covar. citati, maximè Everhard. in locis Topicis. c. 76.*

Revertendo itaq̃ ad præsentem quæstionem de fori competentia quoad personas Ec-

nas Ec-

nas Ecclesiasticas, dico Clericum tam mandantem quam mandatarium, si de crimine Assassini probabiliter constet, ut apertè deciditur *in text. cit. c. 1. ipso jure privilegio Clericali ex utroque esse* (dicitur enim diffidatus) posseque à judice Laico contra eum impunè procedi, præmissâ tamen sententiâ incurri Assassini declaratoriâ, à Iudice Ecclesiastico ferendâ. per ea quæ notat *Barbos. sape dict. c. 1. de homic. in 6. n. 22. & cit. §. 2. c. 39. in suo trac. Jur. Eccl. univ. n. 85. Grammat. decis. 105. n. 60. Felin. in c. cum non ab homine. de Iudic. n. 9. & to. c. Rudolphus. n. 35. de rescript. communiter interp. in sape dict. c. 1. de homic. in 6. & ratio secundum dictos authores est, quod quoties pœna ipso jure pro aliquo crimine imposita est, intelligi debeat, modo subsequatur sententia declaratoria.*

QUARTO VALDE QUOQUE probabile est, illos etiam Clericos fori privilegio non gaudere, qui cum antea delictum aliquod commisissent, postea ad evitandam Iurisdictionem sæcularem, declinandumque iudicium, faciunt se ordinari, quod tamen secus est, si id bonâ fide fecerint, quod & præsumitur, nisi aliud ex circumstantiis colligatur, ita præter *Barbos. dict. tract. Jur. Eccl. un. c. 39. n. 87. Covar. pract. c. 32. n. 4. Caval. com. contra com. q. 563. & de cogn. per viam viol. p. 2. q. 37. Deci. q. crim. Tom. 1. lib. 4. c. 9. n. 60.* argumentum est in *Leg. hos accusare §. hoc benef. vers. item magist. ff. de accus. Bartol. in l. 1. ff. de pœn. Oldrad. cons. 4.* Et ratio est, quod dolus nemini debeat patrocinari *c. intelleximus. in fine. de iudic. & c. 2. de dolo.* tamen si autem tales fraudulentè promoti quo ad hoc maneat sub Iurisdictione Iudicis sæcularis, non tamen poterunt per eum pœnâ corporali puniri, sed tantum bonorum & rerum multâ ac amissione. ita *ex com. Covar. cit. loc.* consequenter si crimen pœnam mortis mereatur, aut mutilationem membri, erit talis Clericus prius degradandus per Episcopum, & tradendus Curie sæculari, & ita tenet *Bartol. sit. l. 1. ff. de panis. ut ad eò nullatenus Iudici sæculari liceat in*

personam Clerici etiam fori privilegio destituti ante degradationem pœnâ corporali animadvertere. De hâc autem fraude Index Ecclesiasticus cognoscat. Sicut ad hoc allegat decisionem Cardinalium *Barbos. cit. loc. num. 89. in fine*, vide etiam *Zerol. in sua prax. verbo Clericus. n. 6. p. 1. Dian. resol. mor. p. 1. tract. 2. resol. 26.*

Atque his quidem quatuor casibus Clericos privilegium fori amittere certum putamus.

QUOD SI AUTEM CLERICUS simul cum Laico (quam quaestionem paulò superius, cum de famulis Clericorū ageremus, obiter perstrinximus) aliquod delictum comittat, ita ut unum & idem utriusque dicatur crimen, v. g. homicidium, adulterium &c. vel perplexitas causæ impediatur processum plurium Iudicum, ut contingit in casu, quo quis mandat delictum, & alter exsequitur tanquam mandatarius, putamus probabilius ratione hujus connexitatis, posse Iudicem Ecclesiasticum de crimine etiam respectu Laici cognoscere, illumque punire, maximè si vera est Doctrina *Maranta de ord. iud. p. 3. dist. 11. n. 26.* qui docet quod ubicunq̃ Clericus & Laicus communitatem habent, veluti si inter plures cohæredes aliquis sit Clericus, omnes pro eadem causâ communi conveniendi sint coram Iudice Ecclesiastico, sicut etiam si disceptarent in divisione faciendâ, controversia per eundem Ecclesiasticum dirimenda foret, vel si Clericus & Laicus executores testamenti simul essent constituti, ita *Barbos. dict. §. 2. c. 39. n. 95.* & quæ notat *Dian. resol. mor. p. 4. tract. i. resol. 7. Steph. Grat. discep. for. c. 64. n. 3. 19. & 20.* contraria tamen sententia etiam multum probabilitatis habet, maximè si causam utriusque delinquentis individuum non esse supponamus. per ea quæ notat *Fachin. lib. 9. c. 31. ex Covar. pract. c. 34. Cravet. conf. 233. Gomes. de delict. c. 10. n. 6.* plures alij à *Barbos. dict. loc. citato. n. 94.*

CÆTERUM QUA NON EXISTIMAMUS crimen læsæ majestatis, de quo tamen passim DD, agunt, propriè à Clerico in
supre-

Supremum Principem sæcularem committi posse, cum propriè illud committere non dicatur, nisi qui Principis offensi subditus est, ut probari existimat *Barbos. sepe dict. c. 39. §. 2. n. 96. per gloss. in Clem. Pastoralis §. rursus. de re iudicatâ.* non putamus super hoc crimine cognoscere sæcularem posse, ac delinquentem punire, exemptos autem à potestate Principum sæcularium Clericos esse ex dictis constat, & probatur per apertum textum in *c. Eccl. S. MARIAE. de constit.* ita tenet etiam *Diana resol. mor. p. 1. tract. 2. resol. 19. Marc. Anton. Genu. in praxi Curie Archi. Neap. c. 72. Aloys. Ricc. in Collec. decis. p. 5. decis. 2062. Farin. in praxi crim. q. 8. à n. 28. Clar. §. laesa maiestatis crimen. n. 7.* Idem cum eodem *Barbos. ubi supra n. 97.* dicimus de Clerico delictum falsæ monetæ vel ipsius attonisionis committente. quamvis hodie vigore constitutionis Apostolicæ ab Urbano Octavo Romæ sub data *Idus Novemb. Anno 1627.* emanatæ omnes ejusmodi delictum committentes legitimè convicti prævia degradatione Curie sæculari tradendi sint, ab eadem pro meritò excessuum puniendi.

ILLUD ETIAM HIC NOTARE ALLUBET, quod Clericus qui adhuc existens Laicus in exilium condemnatus est, si illud post Clericatum rumpat, pro exilij violatione puniri à Laico amplius non possit, est enim novum crimen, commissum à persona ejus, cujus status est mutatus, factaque est persona amodo exempta. ita *Barbos. dict. c. 39. §. 2. n. 99.*

MINUS DUBIUM videtur, quatenus sæcularis Iudex quoad personam Clerici se intromittere nequeat, si coram illo in ferendo testimonio delinquat, vel aliquod crimen fateatur, de quo *Felin. inc. verum. n. 5. & ibi Abb. de for. compet. Covar. præf. qq. c. 18. n. 8.* plures citati à *Barbos. dict. loc. n. 90.* Utrobique enim Laicus Iudex est incompetens.

[1] DIXIMUS SIVE PERSONALI ACTIONE AGATUR. & de personali quidem sic in genere tractando tantum dubium, etiam apud adversarios non est, præsertim si de causis merè spiritualibus, in quibus Clericos personaliter conveniri

contingit, veluti sunt causæ Beneficiorum, Decimarum &c. loquamur, nam si de actionibus personalibus ex causa merè temporali resultantibus, & contra Clericum intentatis sermo sit, res tam expedita non est, multisque in casibus contendunt adversarij personas Ecclesiasticas conveniri coram Laico Iudice posse. sicut supra ex *Canedo ad Decretum Gratiani*, teste *Caval'* viginti casus dari diximus, in quibus Clericos sæculari Iurisdictioni subjectos esse, multi præsertim Iuris Civilis DD. & Principum Consiliarij volunt. Nostrum erit potiores & maximè controversos in Iure casus examinare.

QUOD SI ITA QUE PRIMO CLERICUS HÆRES sit alicujus sæcularis, qui ante obitum suum jam conventus super aliquâ causâ coram Iudice Laico fuit, controversia est, an Clericus teneatur apud eundem Iudicem Laicum causam continuare, ac finire litem, sicut cum multis tenet *Marant. in suo speculo. p. 4. dist. n. n. 79.* & quos in contrarium allegat *Diana in suis mor. p. 1. tract. 2. resol. 24. & p. 4. tract. 1. resol. 21.* rationem pro se allegant, quod in proposito Clericus ex persona defuncti, quam repræsentat, conveniatur, consequenter ut Laicus, ergò ejus forum declinare non possit.

Deinde quia successoris privilegium trahi non valet ad præterita, sed solùm ad ea, quæ subsequuntur, ut loquitur *Diana ex adversariorum sententia. cit. p. 4. resol. 21.* Tertio quia ubi cæptum est semel iudicium ibi debet finire, *l. ubi cæptum. ff. de Iudicijs.* vide etiam *Covar. præct. qq. c. 8.* Ego tamen contrariam amplector sententiam, cum *Tambur. nostro. Tom. 1. de iur. Abb. disp. 15. q. 22. Dian. dict. loc. Abb. Felin. c. quia verò. de Iudicijs. Bonac. in bull. cana Domini. disp. 1. q. 16. punc. 5. n. 18. & de LL. disp. 10. q. 2. punc. 2. S. 1. n. 25. Iason. & Paul. Cast. in l. venditor. ff. de Iudicijs.* alijque citati à *Covar. ubi supra.* Ratio fundamentalis pro nostra sententia est, privilegium fori Clerico etiam de Iure Divino, ut vidimus, competens, secundum quod conveniri non nisi coram Iudice Ecclesiastico potest.

Neque

Neque hæc præventio Iudicis Laici quoad causam contra defunctum intentatam præjudicare immunitati vel potestati Ecclesiasticæ debet. Deindè probatur optimo argumento, cuius meminit *Bart. in l. hæres absens. ff. de Iudic. & Abb. ubi sup. cit. c. quia verò. n. 12.* deducto à privilegio fisci, in qua lege etiam disponatur, hæredem quoad jura hæreditaria sequi forum defuncti, adeo ut proprium privilegium allegare nequeat, solum tamen procedit in casu, quo tale privilegium, secundum quod conveniri coram proprijs iudicibus debet, in Corpore Iuris contentum non est, secus si in Corpore Iuris contentum sit, ut est præsens privilegium Clericorum. Alias rationes vide apud citatos DD. per Dianam. Argumenta adversariorum pro contraria sententia allegata nihil evincunt, quoad primum enim negamus, quod Clericus successor præcisè ex persona defuncti conveniatur, etsi non diffiteamur, in multis maximè quoad relicta bona & jura hæreditatis personam defuncti repræsentare. per ea qua not. in *Novel. 48. in præf. de iure iur. à morien. & c. & l. hæredem. ff. de R. I.* non autem quasi quoad hoc quoque personam defuncti repræsentet, ut idem forum sortiatur cum defuncto, cum illi quoad Iurisdictionem toto genere distent. Altera ratio in contrarium allata nihil quoque contra nos facit, etsi totam concedamus, quaritur enim in proposito, num ex post facto, quoad subsequentia (non præterita) Clericus immunitate ac privilegio fori non obstante, coram Laico conveniri possit, ex eo, quod cum defuncto, cuius modo Clericus hæres est, lis & iudicium sit inchoatum.

Tertium argumentum solummodò procedit in casu, quo de privilegio in Corpore Iuris clauso quis specialem non habet Iudicem, qualem tamen habet Clericus, hinc etiam fiscus causam in qua succedit, semel inchoatam ad suos revocat. Iudices, cum vi sui privilegij specialiter ipsi de Iure provisorum sit; & miror quommodo allegatis textibus ex Iure ffororum.

comprehendi Clericos quoad fori compulsionem adversarij velint, cum Lex civilis ligare Clericum non possit, & Legislatores, cum eas Leges conderent, ne cogitare quidem potuerint de Clericis, utpotè vel nondum existentibus, vel ipsi penitus ignotis.

SECUNDA CONTROVERSIA est, quoad hanc in actione personali Clericorum exemptionem à foro civili, num Clericus ab emptore Laico laudatus, ac in causa evictionis, ut eum defendat, interpellatus, teneatur eum coram eodem Iudice Laico defendere, coram quo emptor conventus est, ita ut remitti ad suum Iudicem Ecclesiasticum hoc negotium non possit. Et licet plures etiam in hoc casu alleget *Diana resol. 25. p. 4. tract. 1. Fachin. lib. 2. controv. c. 38. Covar. pract. qq. c. 8. Caval. tract. de cogn. per viam viol. p. 2. q. 23.* qui contrarium sentiant, velintque Clericum in Laico emptoris foro eundem defendere debere, ex eo maxime persuasi, quod expressus textus sit in *Lege venditor. ff. de Iudicijs.* ubi statuitur venditorem emptoris Iudicem sequi debere, quod idem deciditur in *l. 1. C. ubi in rem actio & c.* allegantque pro se hanc rationem adversarij, quod in proposito casu tantum sit quidam defensor, & procurator principalis, emptoris scilicet, eique solum assistat, & concipiatur sententia & condemnatio principaliter in personam emptoris, ac tamen per quandam consequentiam, & indirectè condemnatio & sententia redundet in ipsum quoque Clericum venditorem, attendi tamen non debeat, cum liceat in consequentiam, quod non licet principaliter, per *text. in l. interdum. §. qui furem. ff. de furtis. l. solemus. ff. de Iudicijs. & l. 4. ff. de auth. tut.* his tamen textibus & rationibus non obstantibus censeo etiam hoc secundo casu Clericum cogi non posse, coram emptoris Iudice Laico emptorem defendere, sed remitti debere ad Iudicem Ecclesiasticum, & ita tenet *Thom. Gramm. decis. 21. n. 9. Dian. ubi sup. Glos. in e. nullus Clericum. 11. q. 1. Specul. de i. & 2. Decret. §. restat.*

restat. n. 24. *Castr. in cit. l. venditor. Angel. Aret. instit. S. actionum*
n. 19. de action. Mart. de Iurisd. p. 4. Cens. 1. casu. 35. n. 21. Tamb.
Tom. 1. de Iur. Abb. disp. 15. q. 19. n. 33. ubi plures ejusmodi casus
 allegat, & resolvit. ratio fundamentalis est, quod Clericus
 consentire nequeat in Iudicem Laicum *per expres. tex. in c. si*
diligenti. de for. compet. deberet autem consentire eo ipso, quod
 citetur à Iudice Laico ad defensionem causæ, sub prætextu,
 quod teneatur ad evictionem. Posset tamen contraria sen-
 tentia ex mente *Archid. in cit. c. nullus Clericum.* eatenus forsan
 admitti, sicut etiam limitat *Diana*, ut tunc defendat Cleri-
 cus emptorem coram Iudice Laico, quando Clerico vendito-
 ri canonicè illud denuntiatum coram Iudice Ecclesiastico est,
 atque de ejusdem licentiâ ad defensionem emptoris coram Iu-
 dice sæculari procedit. Textus in contrarium adducti nihil
 convincunt, ex ratione jam pro superiori casu decidendo al-
 legatâ, cum & illorum textuum dispositio Iuris Civilis sit,
 & emanata ab Legum Conditoribus Ethnicis. Quoad ratio-
 nem in contrarium allatam dicimus, quod, tamen si solùm
 quidam defensor emptoris esse videatur, quantum ad con-
 ceptionem libelli & verborum, reverà tamen & in effectu
 condemnatio ac sententia ipsum defensorem Clericum affici-
 ciat, debet enim de re evicta vigore latæ sententiæ à sæcula-
 ri, emptori satisfacere, maximè cum etiam *Abb. cum alijs pluribus*
in c. quoniam frequenter S. in alijs. tit. ut lite. non contest. n. 28. in effectu
 tenere videatur, tunc indubitanter Clericum in iudicio lai-
 cali nominatum, ut defendat v. g. inquilinum, remittendum
 ad Iudicem Ecclesiasticum esse, quando ipsius maxima ex par-
 te interest, vide apud allegatum *Thom. Gram. decis. 21. n. 9.*
 practicam quomodo hoc casu procedatur in Curia Regni
 Neap. & *Barbos. dist. tract. Iur Univ. Etcl. lib. 1. c. 39. S. 2. n. 115.*
 & sequentibus. ubi contrariam sententiam amplectitur.

TERTIA CONTROVERSIA est, utrum sicut multi quoque
 tenent, ut videre est per allegatos à *Barbosa dist. loc. n. 121. ex*
 quibus

quibus est Caval. p. 2. tract. de cogn. per viam viol. q. ii. n. 44. & seq. & q. 23. n. 24. Tom. 4. com. contra commun. q. 897 n. 620. & seq. ac allegati à Diana dict. p. 4. tract. 1. resol. 72. & p. 1. tract. 2. resol. 80. Ecclesiasticarum personarum animalia, si damnum inferant, ea per Iudicem Laicum pignorari vel capi possint, damnumque illatum per eundem à Clericis exigi valeat. *argumento legis. viros. in princ. C. de palat. Sacrar. Larg. lib. 12. c. si tributum. ii. q. 1.* & allegant rationem adversarij hanc pro sua sententia, quod hoc casu in personam Clerici nulla dirigatur executio, sed onus reale impositum rei, à Clerico exigatur, sicut aliud quodcunque Tributum. Teneo tamen, etiam hoc casu Iudicem Laicum se immiscere non posse, & ratio est, quod, licet hæc causa naturâ suâ merè temporalis sit, ratione tamen personæ Clerici, contra quem movetur, Ecclesiastica existat, adeoque à Iudice sæculari definiri non possit per *tex. c. 2. de iudicijs. & c. quod Clericis. de foro competenti.* cum enim sententia ferri debeat in personam [animalia enim incapacia sunt conventionis, vel condemnationis, cum injuriam fecisse dici nequeant, atque ratione damnorum non nisi in possessorem actio dirigi soleat *l. i. ff. si quadrupes.*] sane in Clericum ferri sententia debet, cujus sunt pecora, quæ pauperiem vel damnum fecerunt, consequenter Laicus se immiscere etiam hoc casu non poterit. Legem *viros.* allegatam nihil ad rem facere dicimus, tametsi enim ex illa eruatur Iudicem etiam non suum se immiscere posse, ut executio fiat in re, quæ in suo territorio & illius Iurisdictioni subest, non habito respectu, utrum persona cujus res est, pertineat ad suum vel alterius forum, nihil inquam facit ad rem, quia non agitur ibi de foro vetito & inprorogabili, quale est forum Clerici, respectu fori & Iudicis Laici, atque ineptum est argumentum à pari, quando pro ejus contrario expressam habemus in Iure decisionem, quæ in proposito est *in c. 2. cit. de Iudicijs. & c. si diligenti. de for. compe.* ubi deciditur, quod Clericus prorogare

Iuris.

Jurisdictionem in Laicum nequeat, nec possit ab illo iudicari. Capitulum. *Tributum.* solum probat Ecclesiam aliquando teneri ad onera realia, nullatenus autem, quod etiam tunc ministri sæculares exsequi in rebus Clericorum possint, per ea quæ not. in *tex. c. non minus. & c. adversus. de immun. Eccles.* vide pluribus *Barb. dict. loc.* ubi pro hac sententia. n. 121. etiam *declarationem Congregationis immun. Eccles.* attexit.

QUARTA CONTROVERSIA EST, an ijs etiam in casibus, quibus depositum persona Ecclesiastica coram Iudice sæculari recipit, promittitque se restitutum deponenti, sive coram eodem fidejebet pro laico, aut officium tutelæ vel curatelæ suscipit, coram Iudice sæculari conveniri possit. Et sentio cum *Barbos. dict. c. 39. §. 2. a. n. 124. Dian. in suis mor. p. 1. tract. 2. resol. 21. Tamb. de Jur. Abb. tom. 1. diff. 15. q. 19. n. 36.* conveniri non posse. ratio universalis pro nostra sententia est, quod qualitas Clericalis in ejusmodi depositario, fidejussore, tutore vel curatore inexistent, sicut illum abstrahit à communi massa & sorte Laicorum, ita illum eximit ab oneribus & Jurisdictione sæcularium, & quia tam exuberans illa ac privilegiata est respectu aliarum qualitatum in tali supposito considerabilium, ita easdem obfuscat atque obtenebrat, ut solius illius qualitatis Clericalis, tanquam magis principalis, atque fortius privilegiatæ ratio & respectus, præsertim in ordine ad fortitionem fori, habeatur. Et certè nisi hoc dixerimus, sequeretur paucissimos casus esse, in quibus Clerici ad forum Laicorum trahi nequeant. Si enim principaliter ratio habebitur in persona Clerici, quatenus fidejussor est, aut depositarius, vel curator, aliosve contractus & actus civiles hic & nunc exercens, sane nihil alienum ab illo deprehendemus, quem subjectum legibus civilibus & sæcularium Magistratum Jurisdictioni palam est, consequenter his casibus persona Ecclesiastica ab illis judicari debet, cum ut sic non ut talis, sive ut Clericus in considerationem veniat, sed ut civis vel

alius Legibus secularibus subjectus, sicut etiam quoad bona patrimonialia, aliaque non respectu dignitatis Ecclesiasticæ acquisita, nullâ immunitate Clericis alioquin concessâ gaudebit, cum ut quisvis privatus & secularis tunc [ut sic] acquirat, possideatque non ut persona Clericali dignitate excellens, sed ut quisvis alius etiam secularis, quæ contra Sacros Canones esse nemo non videt.

Si dicis, quare ergò Clericus coram Laico ratione Feudi conveniri potest etiam in personalibus, si qualitas Clericalis tanquam exuberans, & maximè privilegiata alias qualitates & considerabilitates in persona Clerici absorbet? respondeo hunc casum esse Unum de exceptis à Iure Canonico, ut aded ubi specialiter contrarium à Sacris Canonibus dispositum nō est, sequamur communem Regulam exemptionis Clericorum quoad forum Laicale, Exceptio enim à Regula firmat regulam in alijs. *l. quæstum. §. deniq. ff. de fund. instruc. l. nam quod liquide. ff. de pen. leg. §. si. cui penn. & l. legata. ff. de legatis. i.* Neque Iuris Interpretum erit ejusmodi exceptionis ex ficta quadam paritate rationis in favorem secularium Principum, quibus aliquando contra propriam conscientiam adulantur, introducere, cum restringi ejusmodi immunitas Clericis absolutè & quidem de Iure Divino, ut probavimus, concessa à solo Pontifice possit. Atque cum restrictio hæc odiosa sit, sane à paritate rationis argumentum sumi non poterit, ut communis est doctrina Interpretum.

CÆTERUM SCIO PASSIM Iuris maximè civilis DD. Clericos in ejusmodi casibus, ubi diversas reperire considerabilitates est, secundum quas Clerici non ut Clerici operantur, subicere etiam in actionibus personalibus Iurisdictioni Laicorum, sicut videre est apud *Andr. Gail. l. 1. pract. obser. obser. 37. & seq. Marant. p. 4. dist. 11. Caval. Tom. 4. com. contra com. q. 897. à n. 592. & q. 899 à n. 144. Vasq. de success. Creat. lib. 3. §. 26. limit. 31. à n. 56. Salgad. de protect. Reg. p. 1. tom. 1. pralud. 2. & 3. a n.*

127. plures ab iisdem allegati, maximè Hispani. Et certè passim in nostra Germania hæc sententia practicatur, ut Clericis tam Superiores quàm inferiores etiam in actionibus personalibus, quantum ad ea quæ temporalia sunt, maximè si bona stabilia possideant etiam ad Ecclesias immediatè spectantia, coram Laicis Iudicibus conveniantur, fiatque executio in illorum bonis, sine ulla trepidatione vel metu incurse vel incurrendæ excommunicationis, sicut passim à Laicis arrestari ac pignorari Clericorum, aliarumque personarum Ecclesiasticarum bona ac prædia luce meridiana clarius est, quæ sine dubio contra immunitatem Ecclesiasticam sunt, & absque mortali peccato, ac periculo contrahendæ excommunicationis per se fieri non possunt, ut ex dictis constat, & notant hinc inde commentatores ad Bullam Cænæ Domini. Deinde neque video, quomodo tolerari sine læsione immunitatis Ecclesiasticæ possit, tametsi Clerici etiam Principum negotia gerant, vel ab ipsis ad officia Consiliariorum aut aliorum munerum suscipiantur, vel statuum Provincialium Ordinarij deputati existant [quæ ejusmodi officia licitè sine alia dispensatione etiam Regulares Prælatos suscipere posse existimo, modò contra dignitatem Clericalem non sint, vel aliàs illorum statui ac officio Ecclesiastico aut residentia præjudicium non inferant, cum hoc passim antiquissimâ consuetudine receptum sit, & cedat in bonum commune Reipublicæ, atq; hoc onus administrationis necessario subeundæ connexum videatur bonis, quæ in provincia possident, maximè si Feudalia sint vel quasi talia) non inquam video tametsi suscepti ad ejusmodi officia debeant Provinciae, vel Principi vi sui juramenti fideles existere, bonâ fide administrare, consulerè, rationes reddere, ac respondere, cum hæc ex natura officij, quod administrant, redudent, si in aliquo etiam ratione sui officij delinquant, vel controversia oriatur, cur ad alium trahi Iudicem possint, vel ab alio distringi, vel puniri,

quàm ab Ecclesiastico, licet solummodò pœna pecuniaria imponenda veniat. Et tamen contrarium passim etiam quoad hoc defacto practicetur, videtur tamen nostra sententia multò verior, tutior in conscientia, ac immunitati Ecclesiasticæ quàm indifferenter Clerici gaudent, conformior. Ratio pro nobis est, quod sive malè sive benè ejusmodi officia suscipiant, modò trinâ monitione eos ordinarij Locorum dehortati non sint, nihilominus privilegium Clericale retineant, & exempti sint à Laicâ potestate, per ea quæ notantur *in c. fin. de vit. & honest. Cler.* & cum nullibi Pontifex Clericos hoc casu subiciat sæcularium Jurisdictioni, sicut tamen contingit quoad causas Feudales civiliter intentatas, sanè neque privatorum DD. autoritas, & præsumpta usurpatione Principum, prevalere contra immunitatem etiam hoc casu poterit. Et hanc sententiam satis communiter tenent Canonistæ præter citatos à Barbof. *dict. tract. Jur. uni. lib. 1. c. 39. §. 2. à n. 127.* inter quos pro nostra sententia allegatos est etiam Clarus *§. fin. q. 36. n. 21. Diana Moral. resol. p. 1. tract. 2. resol. 18. & p. 4. tract. 1. resol. 39. Lexana in Summ. Tom. 3. verb. Clericus, n. 30. Marta. Squillan. & alij. locis ibidem allegatis.* Argumentum, quod pro contraria sententia allegat Suarez citatus à Layman. *de immun. Eccl. lib. 4. tract. 9. c. 5. n. 2. & seq.* superius refutatùm est, & vel nihil, vel nimium probat. nam tamen in genere non diffiteamur, verum esse eundem non rarò hominem pro diversis respectibus diverso iure & qualitate censerì, illatio tamen in specie fabricatâ à Suareto parùm concludit, dum ait: *quia hoc casu Clerici non considerantur nisi sub respectu merè civili & maxime quia sub eâ cõditione & pacto ad ea ministeria acceptantur, quod pactum (sicut idem D. gratis ait) neq; contra exemptionem Ecclesiasticam est, neq; contra bonos mores.* nam ista abstractio diversi respectus in una & eadem persona Clerici, quoad subjectionem fori laicalis in casibus à Jure non expressis, nulla est, & contra Sacros Canones, ut paulò superius vidimus. Deindè quando

quando magis sub respectu Laicali Clericus considerabilis est, quàm cum se negotijs sæcularibus etiam illicitè implicat. v. g. lanionis, vel tabernarij, Procuratoris aut Notarij officium exercens, & tamen neque tunc Sacri Canones volunt ipsum privatam esse immunitate fori, & subiectum sæcularium iudicio, nisi primùm posttritam admonitionem, quomodo ergò si licitè honestum officium in bonum commune pro Republica obeat, eo ipso Laicali foro subjiçendus erit? textus ad hoc paulò antè adduximus ex *Clement. 1. c. fin. de vit. & honest. Cler.* Tertiò quid est notius in Iure, quàm quod mixta nomine simplicium non veniant, nisi in favorabilibus? seu quod idem est, quod is qui diversis qualitatibus ac attributis, & consequenter respectibus affectus est, non subiaceat quoad odiosa Iuris dispositioni in illis, in quibus subjacet is, qui unius qualitatis & respectus est tametsi eandem etiam qualitatem in altero reperire sit? hinc communis est Doctrina, nomine Clericorum, Canonicos vel Episcopos, aliosque in dignitate Ecclesiastica existentes non venire in odiosis, quia Episcopus aliæque nominatæ personæ præter Clericatum simplicem, aliam, & quidem nobiliorem qualitatem & respectum, simplicem Clericatum superantem, in se continent. vide quæ notat *Abb. in Rubr. tit. de vit. & honest. Cler. Barbos. de appellat. iur. ver. Clerici. appell. 51.* Et quæso si hic respectus merè civilis quæ talis Clericos foro Laicali subjiçit, quo interim in angulo seponent dignitatem Clericalem, intuitu cujus quoad suam totam personam exempti sunt à Iurisdictione Laicorum, ut dici non possit vel debeat, aliquem in dignitate Clericali constitutum coram Iudice Laico conventum fuisse? Eiusdem quoque valoris est altera ratio à Suaretio ibidem subjuncta, quasi propterea maximè conveniri tunc Clerici coram iudice sæculari possint, quod eo pacto & conditione ad ejusmodi officia acceptentur, jam enim supra vidimus, quod Clerici neque volentes neque invitati quam diu tales sunt, renuntiare

fori privilegio possint, quomodo ergò pactum vel conditio-
 taliter acceptati officij Clericorum ligabit? foret enim hæc ul-
 tranea subjectio contra immunitatem Ecclesiasticam Clerico-
 rum ordini ac statui generaliter concessam, ut adeò malè
 quoque subjungatur ab eodem Suaretio, ejusmodi pactum
 & conditionem contra immunitatem Ecclesiasticam non fore.
 Nihil itaque probat citatus author his duabus rationibus pro
 contrariâ sententia allatis, vel nimium, quia frequentissimi
 casus essent, in quibus Clerici foro civili subicerentur, cum
 in quovis politico actu & contractu quoad eorum personas re-
 spectus merè civilis militet, ergò ex illius sententia Magistra-
 tui sæculari tunc subjiciendi sint, quod verum non est.

Ex quibus tam superius quàm hic deductis liquidò colligis,
 quàm directò contra Sacros Canones Consuetudo passim
 in nostra Germania malè inolita sit, quâ Prælati Ecclesiarum
 tam Regularium quàm Sæcularium tenentur etiam in perso-
 nalibus actionibus coram sæculari Iudice respondere, sicut ho-
 dieque passim per provincias nostræ Germaniæ observatur, ut
 Prælati quoad debitum aliquod quantumcunq; modicum con-
 venti coram Laicis respondeant, imò in Bavaria expresso etiam
 statuto Provinciali cautum est, quatenus Prælati Ecclesiarum
 in actionibus personalibus non nisi coram Serenissimi Ducis
 Baviaræ Tribunalibus conveniantur. per ea quæ notantur r. p.
 In Erklärung der Landesherrlichkeit. art. 7. ubi ita legitur. Die
 Prælaten und der Adel sollen umb personliche sprich nindert gerecht-
 fertigt werden / dann vor uns und unserem Bisthumb re. quæ
 quomodo salvâ auctoritate Sacrorum Canonum, & immu-
 nitate Ecclesiasticâ statui possint, ego non satis video, cum,
 ut notatur in c. S. MARIE. de constit. Laicis super Ecclesijs
 & Ecclesiasticis personis nulla sit attributa facultas, quos ob-
 sequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi.

QUINTO TAMETSI NON desint, qui teneant Clericorum
 conveniri coram Laico posse, pro contractibus & obligatio-
 nibus,

nibus, tempore, quo erat sæcularis, initis, teneo tamen cum
*Diana. p. 4. tract. 1. resol. 23. & Barbof. ubi supra. n. 128. alijsq. ab
 eisdem citatis. necessarid Iudicem Ecclesiasticum etiam hoc casu
 adeundum esse ob rationis paulò superius allegatas, & ita de-
 cistum fuisse in Sacro Consilio Neapolitano Anno 1625, testatur idem
 Diana.*

SEXTO CUM PASSIM NOTUM SIT, Clericos & Ecclesiarum
 Prælatos bona immobilia ac prædia possidentes, teneri quo-
 tantis ad Steiras, tributa, vel census annuos Provinciæ vel Prin-
 cipi solvendo, quæri etiam solet, an ad hæc debita expedienda
 conveniri in Curia sæculari Provinciæ vel Principis possint,
 vel potius coram Iudice Ecclesiastico desuper respondere de-
 beant, & sentio, tametsi hoc quoque casu notorium sit, pas-
 sim coram Laico Tribunali Ecclesiasticas personas conveniri,
 illud de jure etiam Divino, & maximè SS. Canonum fieri non
 posse per *c. si diligenti. de for. compet. c. nullus Clericus. c. placuit. c.
 nullus Episcopus. n. q. 1. c. at si Clerici.* Et quæ notat in sua repet.
*ad idem o. Abb. de Iudicijs. c. sæculares. de for. compet. in 6. Et au-
 thentica. statuimus. C. de Epif. & Cleri. & ibi Barbof.* Ratio est,
 quia cum Clerici etiam in Civilibus exempti sint à Iurisdictione
 Laicorum, secundum allegatos textus, etiam hoc casu
 forum Ecclesiasticum sortientur, consequenter coram ordi-
 narijs locorum conveniendi erunt, & non coram sæcularibus.
 per ea quæ benè notat *Diana. tract. 1. p. 4. resol. 66. ex Trident.
 sess. 24. c. 20.*

Ut ut autem aliqualem Dianam dubium faciat ratio à
 Suaret. ibidem allegata, quasi ejusmodi bona sub ejus tenor-
 is conditione Ecclesijs concessa sint, ut desuper Laicis re-
 spondere etiam in personalibus teneantur, me non admodum
 movet, vel enim illa concessio taliter Ecclesiæ facta per mo-
 dum Feudalis donationis ac beneficij est, & res difficultatem
 non habet, tunc enim, cum SS. Canones approbent ut de-
 ciditur in *c. novit. & c. ceterum, de Iudicijs.* quoad ejusmodi bo-
 na Feud.

na Feudalia etiam in personalibus conventionem Clericorum coram Domino Feudi Laico, non est, quod opponamus. Vel bona Ecclesiae simpliciter sine expressione qualitatis Feudalis sunt donata, praviã tamen hac conditione per Pontificem approbata, & iterum res scrupulo caret, exercebit enim tunc Laicus hanc Iurisdictionem ex indulto Pontificis, quod fieri posse indubium est. Vel ultimò sibi reservavit Laicus donator hujus causae cognitionem, etiam quoad actiones personales sine consensu Summi Pontificis (Episcopi enim consensum non sufficere putamus, tum quod Iuris Divini sit hæc immunitas, tum quod sibi hoc reservet Papa. *test. Abb. in c. in Ecclesia S. Mariae de constit. n. 5.*) & nullam dicimus futuram esse reservationem, cum pactis privatorum, ijs, quæ in utilitatem publicam & communem Clericorum favorem introducta sunt, derogari non possit, neque etiam in Iure Canonico textus sit, per quem ejusmodi conditionis appositio comprobetur, nam quod teste Diana ad hoc à Suarez. allegatur *c. verum. de condit. apposit.* nihil ad rem facit, sermo enim ibi est de talibus pactis, quæ contra Ius Canonicum & maxime Divinum non sunt, atque videtur absurdum, sæcularem ita captare vel mercari iurisdictionem in personam Ecclesiasticam posse, quam Canonicum & Civile eximit. & tamen si quis sibi Ius in re, ultra quam illa necessaria ad dotem sit, Ecclesiae donatã, reservare possit, ut communiter docent *interpp. per ea que Molina de Iur. & Iust. p. priore. tract. 2. disp. 172. n. 3. Layman. de immunit. Eccles. c. 5. n. 4. c. praterea 23. de Iure Patronat. ibi Abb. & in c. 1. de sensibus ibidem Hostiens.* non tamen potest Ius in personam, ad quam res transitura erit, occasione factæ donationis quærere, sed ipso, quod persona nunquam ipsius Iuri subiecta fuerit, sicut tamen res, in qua sibi jus reservavit, erat, dicatque Clericus intrinsecam improportionem & incapacitatem, quoad suam personam, subiectionis Laicalis, adeo ut ad eam habili-

tari non nisi per Summum Pontificem possit. QUID ERGO? condemnabimusné passim Germaniæ nostræ Principes Sæculares, & eorum ministros peccati mortalis, ac violatæ immunitatis Ecclesiasticæ & incurstæ excommunicationis? cum palam videamus, Clericos Prælatosque Ecclesiasticos teneri de bonis ad illorum Ecclesias spectantibus steiras & tributum pendere, conveniri coram Supremis Principum Sæcularium tribunalibus? Respondeo illud psalmistæ: *Dominus iniustitias iudicabit.* Si tamen aliquâ ex parte excusationi locum facimus, credendum est propterea ejusmodi personas primò ad steiras teneri, quod eorum bona ac prædia tali onere reali affecta fuerint, antequam ad Ecclesias transfirent, donata v. g. ab subditis; transit enim res cum onere, ita tamen hoc intelligendo, ut illa onera antequam transferrentur, merè realia fuerint, originem suam ducentia ex aliquo pacto censuali, Emphiteutico, aut Feudali, non quod solita quidem fuerint imponi rebus, sed cum respectu ad personas, quatenus scilicet imponentis Iurisdictioni subjectæ sunt, ut benè notat *Felin. in c. Ecclesia S. MARIAE. de constit. n. 76. Azor. Tom. 1. lib. 5. c. 13. q. 1. Layman. cit. loc. de immun. Eccl. c. 6. ex Abb. & Innoc. in c. ceterum. de iudicijs. c. 1. de censibus. c. non minus. & c. adversus. de immun. Eccles. c. ult. de vit. & hon. Cler. Molin. tom. 3. p. prior. tract. 2. disp. 661. & 672. ratio est, quia cum ejusmodi res, quas, ut diximus, subditi in Ecclesias ac Monasteria transfulerunt, recognoverint à Principibus in Emphiteusim, Feudum vel contractum censiticum, certè etiam simpliciter transferendo præjudicare Dominis directis non potuerunt, quo minùs illi etiam ab Ecclesiis onera prædijs inhærentia exigerent.*

Quod si tamen dicta prædia, aliæque bona immobilia ab ipsis Principibus tanquam Dominis directis, ut allodialia, Ecclesiis simpliciter oblata fuissent, certè ad nullas amplius steiras eorum successores obligare possent. Interim si in dubio, quâ intentione vel pacto oblata sint, ab immemoriali tem-

pore solita sint Ecclesia ex ejusmodi bonis certa tributa pendere, praesumptio est, quod cum tali onere transierint, hoc tamen singulariter animadverso, quod si interim bona aliqua ad Monasterium v.g. vel Ecclesiam sine tali onere transiverint, illa in matriculam censualem redigi à Principe absque lesione immunitatis Ecclesiasticae non possunt. *per ea qua not. Felin. ubi supra n. 77.*

QUANTUM AD ALTERUM, subjectionem scilicet fori laicalis in actionibus etiam personalibus ratione ejusmodi bonorum attinet, necessario ad contractum Feudalem recurrendum erit, dicendumque quatenus ejusmodi bona, intuitu quorum Ecclesiasticae personae coram Laicis conveniuntur, in talem contractum ac conventionem deducta, eodem onere ac obligatione translata in Ecclesias & monasteria fuerint, & consequenter etiam in personalibus ratione istorum bonorum, hodieque Clerici conveniri coram Domino seniore Laico possunt. *per ea quae notavimus ex c. novit. & c. ceteram. de Indicijs.* Quamvis sciamus indifferenter hanc facultate abuti Laicos, Ecclesiasticasque personas cogere toties coram se respondere, quoties causa merè spiritualis non est, sed temporalis ac Civilis, v.g. debitum pecuniarium, merces famulorum, & similia.

[K] DIXIMUS AUT ACTIONE REALI AGATUR. tamen si enim torrens DD. maxime practicum contra nos inundet, plurimique etiam Theorici contrarium doceant, ut videre est per citatos à *Barbos. tract. Jur. Univer. Eccl. lib. 1. c. 39. §. 2. a. n. 106.* & quos citat *And. Gail. lib. 1. obser. 37. Myns. Cent. 1. obser. 22. & cent. 4. obser. 95. Guliel. Benedict. inc. Reynutius ver. uxorem. 2. n. 33. & seq. Tyraq. de retract. §. 22. Glos. 1. n. 81. & seq.* & quos allegat *Gratian. discept. forens. c. 16. n. 19. & seq. Boerius latissime decis. 69. n. 22.* & denique *Ceval. com. contra com. q. 36.* nos tamè contrariam sententiam sequimur probabiliorem in puncto Juris, tutiorem in conscientia, & Immunitati Ecclesiasticae

Rica conformiorem, tenentque communiter Canonista, & ex Legistis *Albericus* acriter contrariæ sententiæ authores insecratur in *authenticâ statutorum n. 6. vers. in contrarium. C. de Epis. & Cler. Ioan. Faber. in ead. authent. Baldus. in c. decernimus. de Iudicijs. in fin. & in authent. Clericus. cit. tit. de Epis. & Cler. Marant. sape dicta dist. 11. p. 4. n. 2. Abb. in c. qualiter. de Iudicijs. Roland. à Valle. consil. 12. n. 37. & cons. 23. n. 3. lib. 2. Rota in antiquis. tit. de consuet. decis. in ordine 840. & de for. comper. decis. 552. Ratio pro nostra sententia est [præter plurimas illas, quas supra pro immunitate probanda etiã delure Divino, indifferenter congesimus, ubi etiam varios textus in hoc argumentum adduximus] quod sicut persona Clerici, ita & bona illius immunita sint, & exempta à Jurisdictione Laicali, cum sint accessoria illius personæ *l. in pecudum. ff. de Usuris. l. 2. C. de Epis. & Cler. & quæ Religiosis adherent, religiosa fiunt. l. quæ religiosis. ff. de rei vindic. vide Laymannum qui in specie pluribus probat hanc tam personarum quàm rerum ad Clericos pertinentium exemptionem, tit. de immun. c. 5. & 6. Optimo etiam argumento nostram sententiam fundat *Barbos. ubi supra. n. 111.* sumpto à minori, quod sicut res & bona assumentis militiam sacularem mutant statum & forum per. *l. ex eo. C. de agent. in reb. lib. 12. l. Magisteria. C. de Iurisdic. omnium Iudicum.* ita multò magis bona quæ deveniunt ad Ecclesiam vel Clericum, debent Judicem & Jurisdictionem mutare, transferunt enim in digniorem personam, & quæ modo adscripta sit militiæ Cælesti, & vocata in sortem CHRISTI, *l. non distinguemus. 37. §. Sacerdotio. ff. de recept. arbit. vide Innoc. in c. 2. de majorit. & Obed. n. 1. in fin.***

Contrariæ opinionis authores Sententiam suam probare sonantur primò per *lex. in l. fin. C. ubi in rem.* dum ibidem dicitur: possidentem ibi locorum conveniri posse, ubi res sita est. Secundò per *l. viros. C. de Palat. Sac. largit. lib. 12.* Tertio per *l. si prædium. C. de prædys. & al. reb. min.* Quarto *insti. tit. §. omnium. de action.* ubi in actione reali persona non dicitur

obligata. Quinto textus est in l. sed & loci. §. *Ita* alter. ff. *Am legund.* ibi: *quoniam magis fundo quam per foris adiudicari fines vel partes intelliguntur.* Sexto per text. in l. *qui aliena.* §. *fin.* ff. *de negot. gestis.* ibi: *Sententia prædium datur.* Ultimo est authentica. *Clericus.* C. *de Epis. & Cler.* ibi: *quod si natura causa vel alia ratio faciat, ut negotia apud eum decidi non possit &c.* Rationes quibus probare eandem sententiam laborant, quia ex eisdem textibus desumptæ sunt, superfedemus allegare. Tanti tamen ponderis neque textus neque rationes ex iisdem desumptas esse putamus, ut non facile in contrarium responderi possit, loquuntur enim plerique textus eo in casu, quo res sita in loco, à Jurisdictione illius Judicis, cujus alias esset Jurisdictio, specialiter & quidem toto genere exempta non est, sicuti sunt in proposito bona Clericorum quoad Jurisdictionem laicalem. Et quæso quid efficaciter inferri poterit ex textibus Juris Civilis, cum Clerici Jure Civili non ligentur, quoties de Jure Canonico contrarium vel diversum expressè statutum est? ut in nostro casu contingit.

HINC ILLAM ETIAM QUESTIONEM negativè resolvimus, in qua quaeritur, num, quando res hypothecata laico, in Clericum aliquo titulo transit, executio fieri possit à Iudice seculari, mutavit enim res onere hypothecæ affecta statum, atque exempta modo à Jurisdictione Laicorum est, cui rei taliter modo exemptæ cum onus hypothecæ inhæreat, non video quare ab eodem Iudice cui res oppignorata subjecta est, executio etiam ratione hypothecæ alteri quaesita fieri non debeat, cum hac hypotheca velut accidens extra substantiam nec existere possit, nec aliquid per se esse de Jure censeatur, sicut proportionaliter discurrunt de servitute, quam quis habet in fundo alterius, quæ in bonis nostris esse negatur, vide quæ not. Bartol. in l. *i.* ff. *de usu. & usus. leg.* IN ILLO casu facilius concederem executionem Iudicis Laicalis esse, quo prædium aliquod alienatur in Clericum, contra

contra expressum pactum, de prædico nullo modo alienando; modo executio non concipiatur in personam Clerici, sed in rem nulliter in Clericum translata, & a Clerico avocanda, supposita enim nullitate alienationis præsumitur res aliena, & adhuc in Dominio principalis debitoris existere, per ea quæ notat *Felicianus de cens. lib. 3. c. 6. Caval. com. contra com. q. 36. à n. 14.* vide etiam quæ notat. *Dian. p. 3. tract. 1. resol. 49. Barbos. sepe cit. tract. Jur. Univ. Eccl. lib. 1. c. 39. §. 2. n. 105.*

Cæterum jam supra perstrinximus personas Ecclesiasticas quoad res Feudales fortiri forum Domini senioris, etiam Laici, tam in personalibus quàm realibus actionibus per *c. verum. q. novit. c. cæterum. c. ex transmissa* quæq; notat. *Abb. Felix. & Innoc. in c. solita. de maior. & ob.* plurimi allegati à *Barbos. ubi supra à n. 129.* Quod putamus cum eodem hoc D. tam verum esse, ut procedat, etiamsi solum de Feudi possessione agatur, possitque iudex Laicus sententiam suam etiam executioni mandare contra vasallos Clericos, sicut tenent plures citati ab eod. *Barbos. ibidem. maxime Menochius cons. 2. n. 97.* Quod si tamen negatur Feudum, de quo est controversia, ad Dominum, seniore Laicum, coram quo aliàs litigandum foret, pertinere, aut omnino Feudum non esse contendatur, vel occasione quidem Feudi, sed non de Feudo quæstio sit, aut iudicium contra Clericum Vasallum quoad amissionem Feudi criminaliter, aut civiliter de crimine tamen intentetur, primo & secundo casu certum esse putamus, ad Iudicem Ecclesiasticum recurrendum fore, maxime si priori casu, nullum aliud Feudum, de quo dubium non sit, ab eodem Domino seniore recognoscat, tunc enim, si Feudum aliud indubitatum, possideret, saltem coram paribus Curia conveniendus videretur, per ea quæ notat *Schrader de Feudis. p. 10. sect. 1. & 2. & sect. 5.* ubi multa de paribus Curia disputat, plurimosque allegat. Quoad secundum casum facilis ratio est, quia tantum in causis Feudalibus SS. Canones Iurisdictionem in Cleri-

cos Dominis senioribus etiam Laicis indulerunt, quæ qua-
 renus restrictiva est immunitatis illorum, ipsi de Iure Divi-
 no & maxime SS. Canonum concessa, strictæ & pro solis, &
 veris causis Feudalibus interpretanda erit. Quoad tertium
 & quartum casum, etsi non pauci teneant, etiam tunc Iudic-
 is Laici esse Iurisdictionem. per ea quæ docet *Laym. de immuni.*
c. 5. n. 3. ex Suar. lib. 4. c. 34. n. 26. ad Reg. Angl. pro defensione fid.
Sebrad. p. 1. q. 3. teneo tamen cum Abbat. & Innoc. in c. verum. de
for. compet. & Barbof. cit. c. 39. S. 2. n. 135. cum plur. cit. contrari-
um. Et sanè optimus textus est in *c. Clerici. de Iudic. ubi dicitur*
Ecclesiastico conveniri, ita ut in hac parte Canonibus ex
nulla consuetudine (quale Ius consuetudinarium etiam Feu-
dale est) præjudicium generari debeat; & sanè tam statuta
Consiliorum Generalium sunt, quàm SS. Canonum, ac etiam
Imperatorum, ut in omnibus causis criminalibus Clerici pluri-
missimum fori privilegium obtineant, per plurimos tenentibus
legatos à Laym. dict. loc. c. 4. vide quæ notat. Grat. noster tot. can-
sa. 11. q. 1. & textus sunt in tit. de Iud. c. at si Clerici. c. qualiter &
quando. c. cum non ab homine. & de for. compet. c. significasti. c. si di-
ligenti. Adverte tamen singulariter, etsi ratione bonorum
 Feudalium Clericos forum Laicale regulariter declinare non
 posse profiteamur, nullatenus tamen illud ampliandum ve-
 niat, quoad bona Emphyteutica aut censitica, quia ut opti-
 me notat *Mandos. in annot. litt. H. ad consil. Ludov. Rom. 212. n. 6.*
 in materia Iurisdictionis, licitum non est arguere de Feudo
 ad Emphyteusin vel censum, idem tenet *Bald. extra de Iudi-*
cis. in Rubr. colum. 3. vers. sed nunquid. Decius. in c. caterum. de Iu-
dicis. anse. n. 13. Oldrad. cons. 82. n. 7. Barbof. cit. loc. n. 139.

UTRUM AUTEM CLERICUS INDIFFERENTER, in quavis
 actione tam reali quàm personali, qui Laicum coram Iudice
 seculari convenit, ab eodem reconveniri coram eo ipso Iu-
 dice Laico possit, valdè controversæ quæstionis est, ut vi-
 dere

dere licet per ea quæ allegat in utramque partem *Felin. n. 8. in*
c. de si Clerici. de Indicijs. Abb. Taan. Ad. & communiter interpp.
post. gloss. ibidem. Probant primo per expressum textum *Novell.*
9. de Sanctiss. Epif. c. 25. de Apocrisarijs. ibi: neq. aliquam conventio-
nem sustineant, nisi mandatum habeant a suis Episcopis, ut aliquos
conveniant, tunc enim solis illis qui ab eis conveniuntur datus licen-
tiam, si quam obligationem habent, contra Ecclesiam aut contra Episco-
pos eorum proponere &c. Et in argumentum etiam esse potest
Authentica. Clericus. C. de Epif. & Cler. Secundo authentica. &
consequenter. C. de senten. &c. ubi indifferenter statuitur aliquem
conveniri posse coram eodem Iudice, coram quo alterum
convenit, modò antelitem contestatam vel immediate post
faciat. Probatur tertio ratione, quia sicut omnes concedunt,
quando Clericus convenit Laicum, & fertur contra Cleri-
cum sententia, tunc Iudex secularis poterit Clericum con-
demnare in expensis, quia hæc condemnatio venit accessorie
ad sententiam, & hoc non reperitur reprobatum à Iure Can.
ergò cum & reconventio veniat accessorie ad conventionem,
reconveniri poterit Clericus coram Iudice Laico: cujus enim
est cognoscere de Principali, est etiam cognoscere de ejus
accessorio, atque eidem connexo. c. quanto. de Indicijs. Quar-
to quia Clericus agens contra Laicum necessario cum eodem
contrahit, sicque utraq. persona connectitur atque alligatur
Iudicio ac personæ judicantis, ut ambo pariter necesse ha-
beant parere ipsius Jurisdictionis; videbitur valdè rationi
& æquitati conforme, ut cui Iudici tanquam suo necessitate
Iuris subjectus uterque est, coram eodem respondere recon-
ventus necesse habeat, maximè (siquidem ita dicere liceat)
quod hæc reconventio quasi in effectum alicujus exceptionis,
ad enervandam intentionem, vel causam Principalem, con-
tra Actorem ab actione absterrendum proponatur, conse-
quenter cum ad exceptionem actor respondere sine dubio co-
ram eodem Iudice debeat, coram quo proposita est actio, &
contra

contra actionem exceptio, declinare ejusdem Iudicis forum Clericus reconventus non poterit, & pro hac sententia vide plurimos allegatos à *Barbos. ubi supra. n. 137.* quam & ipse tenet.

Verùm quidquid ponderis sit his argumentis, cenſeo cum *Ioan. And. ab eodem Felin. ubi supra. n. 8. cit.* multò probabiliorem & tenendam esse sententiam contrariam. Quam antequam confirmem textibus ac rationibus, probabiliora præmitto. Et primò quidem certum est, etiam contrariæ sententiæ authores non admittere, ut reconventio locum habeat in casu, quo Laicus procurasset in fraudem conveniri à Clerico, ut sic illum postea reconvenire posset. per *text. ut vult. cit. loc. Felin. c. relatum. iuncta glosa. in verbo. seculari. de Iur. Patron. Abb. in c. cum dilectus. in fin. de arbit. & ita tenet etiam Eras. Cochier. de Iuris. ordin. in exemp. p. 4. q. 71. n. 29. Barbos. ubi supra. n. 146.* Reconventio enim Clerici coram Iudice Laico ex necessitate connexitatis, etiam ex sentent. advers. à SS. Canonibus inducta est, non ut aliquis sibi per dolum ad eam principaliter intentam, viam aperiat. Secundò certum quoque est, reconventioni locum non esse, quoties si admitteretur reconventio, tangeret causam spiritualem vel et annexam, ita *Bald. & Panor. in c. at si Clerici. cum Felin. Barbos. ubi supra.* Tertiò in causa criminali, in qua Clericus nec civiliter potest reconveniri, ita ut hæc reconventio nec per viam exceptionis fieri possit, & ita docere *Imolan. per text. in o. 1. de Cler. coning. in 6. testatur Felin. ubi supra. n. 10. Barbos. cit. loc. n. 148. Camil. Borel. in sum. decis. tit. 7. n. 84. Decian. in tract. crim. lib. 4. c. 9. n. 17.* Quartò quoties non agit Clericus nomine proprio sed alieno, v. g. nomine tutorio vel procuratorio, *Barbos. ubi supra.* Quintò in causa appellationis *ex mente Maran. p. 4. dist. 6. n. 24.* vel in causa executivâ, aut ex capite nullitatis intentatâ, sicut neque etiam in causa depositi, vel cum quaestio spoliationis controversitur, reconventio contra Clericum locum habet. teste *Maran. ubi supra,* plures alij allegati à *Barbos.*

Barbof. n. 150. Ultimò si reus conventus esset excommuni-
catus, certum quoque foret, eum non posse Clericum re-
convenire. *glof. in c. intelleximus. verbo. conveniri. de Judicijs.* Et
nota ex mente Felini, quod, ut ut contrariæ sententiæ AA. re-
conventionem coram Iudice laico concedant, solum tamen
hoc intellectum velint, quoad causæ cognitionem, non
quoad distinctionem personæ, quia Laicus in Clericum, ut
loquitur ibidem *Felin. cum Archid. in cit. s. 1. de Cler. coniug. in s.*
manum ponere non potest. His itaque tanquam certis præ-
missis probo nostram sententiã *cum Ioan. And. ubi supra, primò,*
quia ubi prohibetur genus, prohibetur omnis species conten-
ta sub eo genere, *c. generi. de R. I. in s. atqui jura prohibent*
Clericum conveniri sub Laico, per text. ex utroque Iure supe-
rius jam sæpe allegatos, ergò prohibent etiam reconveniri,
quia reconventio est species conventionis. Confirmatione hu-
jus argumenti faciunt *Interpp. in Rub. ff. solut. mar. quàm diffusi-*
us explicatam vide apud eundem Ioan. And. & Felin. loc. allegato.
Quod autem aliqui respondent apud *dictum modo Felin. textus*
adductos non dicere Clericos conveniri nequire coram Laicis,
sed trahi non posse, frivolum est. Olim enim hoc maximè
termino, antiqui IC. utebantur, quod conventi nolentes
volentes apprehensa illorum auricula in jus raperentur. se-
cundum illud *Horatij lib. 1. Satyr à 9. - casu venit obvium illi adver-*
sarius. Et licet ansestari? ego verò oppono auriculam. rapit in ius & c.

Deindè si tantum hoc trahi est prohibitum & non etiam
conveniri Clericum coram Laico, sane Clericus sine laesione
privilegij fori ante sæcularem Iudicem judicialiter respondere
posse dicendus erit, quod falsum est. Tertiò in *c. nullus Cleri-*
cu. n. q. 1. nulla fit mentio de ista tractione ad forum, sed
simpliciter prohibetur, ne Clericus propter quamcunque
causam intret in Curiam, vel ante Iudicem civilem causam
dicere præsumat, neque enim solummodò ratione modi ve-

niendi ad Iudicium Clerici à foro civili exempti sunt, sed re-
 verà & principaliter, ne coram Laicis causam dicere teneantur,
 ut potè qui eorum Iurisdictioni non subsint. Neque valet,
 etiam secunda responsio, quam aliqui apud eundem *Felin. dic.*
loc. comminiscuntur, quasi propterea verbum *CONVENIRI*
 simpliciter capi non possit ut genus, quod sit limitatum multi-
 tis modis, & aliàs sequi videatur, quod sicut Laicus conve-
 niri non potest, coram non suo Iudice. *c. si Clericus Laicum*
de for. compes. etiam reconveniri coram non suo Iudice haud
 possit, quod falsum est, nihil enim valet hæc responsio, quia
 inale illa adaptatur eam suo antecedente Laicæ personæ, sim-
 pliciter enim verum non est, quod Laicus coram Iudice æu-
 lari etiam non suo comparere non possit, sed solum quod in-
 vicus trahi eò nequeat, cum volens prorogare Iudicium in
 Iudicem etiam non suum indubitate possit. *l. si conveniret. ff. de*
Iurisd. omni Iudic. l. 1. C. cod. Maran. dist. 12. p. 4. Clericus autem
 tam simpliciter conveniri coram Laico non potest, ut neque
 volens, neque nolens ibi partes rei sustinere possit. *en. c. si di-*
ligenti. est enim Laicus per se prorsus incapax, atque inhabi-
 lis, ut propriâ autoritate Iurisdictionem in personam Eccle-
 siasticam exerceat, velut supra etiam adnotavimus. Secun-
 dò tamen in genere quasi summo, sive absolute in *l. Papinia-*
nus & authent. & consequenter. C. de sentent. & interloc. & c. dica-
 tur coram eodem Iudice, coram quo aliquis alterum conve-
 nit, eundem reconveniri posse, huic tamen generali, & à
 Iure Civili factæ decisioni derogatur per specialem prohibi-
 tionem, quatenus Clericus, nullo modo coram Laico con-
 veniri possit, consequenter cum species derogat generi, &
 Jus suum nisi in casibus specialiter exceptis, in quolibet foro
 observari debeat, quoties circa idem diversa statuit, certè pa-
 rùm ad rem faciet generalis illa Juris Civilis Regula, *quemvis*
reconveniri posse coram eo Iudice, coram quo alium convenit, dispo-
 nit

nit enim jus civile circa personas Laicorum sibi subjectas, qui
 sicut in genere seculari Magistratui indifferenter subditi sunt,
 ita in genere optime statui potuit, eos etiam in causa recon-
 ventionis, illorum Jurisdictionem effugere non posse, quod
 malè ad Clericos applicatur, cum nullatenus Jurisdictioni
 Laicali subjici possint. Vide apud eundem Felin. pulchrum si-
 mile quo hoc argumentum confirmat. Textum in specie
 pro nostra sententia putat esse Felin. in c. fin. extra de iudicijs.
 Ultimò confirmari hæc sententia etiam hoc argumento posse
 videtur, quod reconventio nihil aliud sit, quàm secunda
 conventio, ergò sicut prima conventio fieri quoad personam
 Clerici absolutè coram Laico nequit, ita neque secunda con-
 ventionio fieri coram Laico poterit. Velut in simili docent Interpp.
 substitutionem directò faciendam ex eo, quia est secunda
 hæredis institutio, iisdem solemnitatibus fieri debere, sicut
 facienda est prima hæredis institutio, cum primo vel secun-
 do loco fieri non diversificet speciem vel substantiam. Et
 hanc nostram sententiam teste Felin. ibid. multi tenent. Ad
 argumenta & textus in contrarium allatos respondeo, & qui-
 dem quantum ad textus ex Jure Civili productos dico, eos nihil
 stringere, nam supra jam ex c. Ecclesia. S. MARIÆ. de consti-
 intelleximus Laicos, potestatem statuendi quoad Clericos
 nullam habere. Authentica & consequenter, quæ in genere
 statuit aliquem reconveniri posse, coram eodem Judice, coram
 quo alterum convenit, intelligenda est loqui de illis perso-
 nis, quæ absolutè, & in genere saltem subjicibiles foro laicali
 sunt, quales non existunt clerici. Tertiam probationem,
 quæ nititur paritate, quâ sicut Laicus Iudex Clericum acto-
 rum causam perdentem condemnare potest in expensis, eo
 quod hæc condemnatio veniat accessorie ad sententiam, ita
 videatur, posse in Clericum reconventum Iudex Laicus sen-
 tentiam ferre, propterea dicimus vacillare, quod sitratio-
 nem diversitatis ostendere, nam condemnatio partis victæ

in expensis ad causam principalem accessio & conexio necessaria est, & de natura causa in tali Iudicio ventilanda reconventio autem non necessaria, & ex sola voluntate liberâ conveniri originem trahens, & ita merè per accidens est, ut ad eâ pari argumentum non procedat. Ad quartam probationem eadem est responsio. Ad confirmationem quæ vult, quasi hæc reconventio sit quædam exceptio, respondemus, negando esse exceptionem, propriè enim dicta exceptio, est actionis vel ad minimum intentionis exclusio, quorum neutrum reconveniens intendit, cum reconventio ex alia prorsus causa, principio, vel contractu aut negotio fieri possit, & quod nullam prorsus connexitatem cum actione & causâ à Clerico intentatâ habeat, hinc aliqui apud *Felin. cit. e. at. si Cler. de Iudicij. n. 10. in fin.* tametsi concedant, Clericum reconveniri posse coram Laico, limitant tamen, ut hoc solum procedat, si reconventio fiat à Laico super eodem facto, sive per quo sæcularis à Clerico conventus est, vel super eidem conexo, quæ sententia probabilior est. Et contrariam opinionem eo lubentius etiam amplector, quod licet plurimè teneant, satis indifferenter Clericos reconveniri posse coram Iudice Laico, ut videre est apud *Barbos. tract. Jur. Un. Eccl. lib. 1. c. 39. §. 2. a. n. 137. cum. 7. ampliat. idem tamen Barbos. pluribus allegat. ibid. n. 150. tenet, ut ut tunc victum ex illorum sententia Clericum condemnare per sententiam Iudex Laicus possit, sententiam tamen exsequi neque in persona, neque in bonis Clerici conventi valere, sed ad Iudicem Ecclesiasticum pro eius executione, recurrendum esse, ex eo principio, si *Diana. p. 4. tract. s. resol. 65. credimus, quod coactio, quæ fit in executione, supponat Iurisdictionem, Iudex autem Laicus non habeat Iurisdictionem in Clericum, nam si executionem sententiæ Iudici Ecclesiastico reservamus ex eo fundamento, quod Laicus Iurisdictione in Clericum careat, sane etiam reconventionem eidem Ecclesiastico reservemus.**

necessè

neceſſe eſt, cum neque hic ratio ſit, cur Iurisdictionem in Clericum habere dicatur, ſaltem ad condemmandum, eo quod hoc nullibi in Iure expreſſum ſit, & æque in hoc caſu Iurisdictione opus eſſet laico Iudici ad condemmandum Clericum, ſicut neceſſe eſt ad exequendum contra eundem.

CÆTERUM NON MINUS ſolemnis & maximè controverſa quaſtio eſt, utrum in cauſis poſſeſſorijs rerum ſpirituali-um vel beneficialium, ubi ſcilicet de ſola poſſeſſione rei ſpiritualis agitur, Clericus fori privilegio gaudeat, vel Iudicis Laici ſit cognitio. Et ſuppono ex dictis tanquam certum, eo in caſu quo Clericus partes rei ſuſtinet, eſſi ſolum de poſſeſſione rei ſpiritualis agatur, Iudicem Eccleſiaſticum ad eundem eſſe, actor enim fori rei ſequitur *l. 2. C. de Iuriſd. omni Iudic.* quod quoad Clericum, Eccleſiaſticum eſt, non ſæculare. *c. qualiter. de Iudicijs. c. experientia. n. 9. 1. c. ſi Clericus Laicum. c. cum ſit generale. c. ſi diligenti. de for. compet. & c. quoniam. ibi. ratione perſonarum. de immun. Eccl. in 6. Covar. pract. 99. c. 35. Menoch. remed. 3. a. 349. Barboſ. ubi ſupra. n. 175.* Clericum itaque, ſaltem ſi actor ſit, in cauſis poſſeſſorijs rerum ſpirituali-um vel beneficialium agere ac inſtare poſſe, & debere apud Iudicem Laicum, integer catalogus DD. tenet, quos magno numero allegat *Barboſ. ubi ſupra. a. n. 160.* & teſtatur idem author, hanc ſententiam paſſim in Gallia, Hiſpania, Luſitania, Italia, alijsque locis in praxi receptam eſſe. Pro fundamen- to huius ſententiæ allegant primò *textum in. c. fin. de Iudicijs*, ubi videtur in terminis deciſum, ſæcularem Iudicem, qualis erat Florentina poteſtas, cujus ibi textus meminit, poſſe Iudicare de quaſi poſſeſſione rei ſpiritualis, v. g. Iuris eligendi. Secundò adferunt *c. peccatus. n. 9. 1.* ubi legitur Episcopum per poteſtatem ſæcularem fuiſſe compulſum reſtituere plebem, quàm vi occupaverat. Tertio. *c. filiis. 16. q. 7.* quo loco textus vult Regis auribus intimandum, ſi malè admini- ſtrent res Eccleſiæ Metropolitæ. Quartò. *c. cauſam qua. il. 2.*

qui fil. sine legit. ubi assertis verbis dicitur, ad Regem pertinere non ad Ecclesiam, de talibus possessionibus Judicare. Pro-
 bant quintò ratione, quia ubi agitur de sola questione facti de mera temporalitate quaritur, v. g. an hoc vel illud factum sit, hæc vel illa verba prolata fuerint, hic vel ille detineat &c. Et ita resolvit *Barr. & D. D. in l. Titia. ff. sol. matr. Abb. c. litterar. de Jur. calum.* cum enim causa possessionis per meros actus temporales quaratur, ex quibus resultat jus detinendi rem sibi ut propriam, velut notat *Gloss. per tex. in l. 1. ff. de acquir. poss. l. peregrè 44. ff. eodem. Covar. in Regul. possessor. p. 2. n. 3. & in Rubr. de restam. p. 1. n. 2.* non est cur Judici Laico negetur Jurisdic-
 tio in causa possessionis. *Accedit ratio ex Lege. naturalis. S. nihil commune. ff. de acquir. poss.* ubi dicitur possessionem nihil habere commune cum proprietate, quid enim participare videtur de ratione intrin-
 seca Sacramenti Matrimonij, quæstio, an Titius cohabitet cum Berta, an nuper Cajus præsentaverit vel Sempronius, an Marcus vel Marcellus collegerint Decimas? cum hæc omnia in solo facto consistant, de quo apud sæcularem Judicem post-
 modum quaritur. His tamen textibus ac rationibus non obstantibus sentio etiam hoc casu Judicis Ecclesiastici Juris-
 dictionem esse, cum plurimis citatis à *Barbos. dic. loc. à n. 173.* maxime *Gusieroz. Can. 99. lib. 1. c. 34. a n. 26. Covar. præf. 99. c. 35. Zerola. p. 2. in verbo possessorium. Nicol. Gars. de benef. p. 1. c. 2. n. 50. Abarta. de Jurisd. p. 4. can. 1. casu. 34. Azor. p. 1. lib. 5. c. 14. q. 1. Pu-
 tau. lib. 10. decis. 361. secundum mentem Rotæ Romana, quæ vult, Ju-
 dicem Laicum neque principaliter, neque incidenter cogno-
 scere de causa spirituali posse. Pro nostra sententia allego
optimum tex. in c. 2. de Judicijs, ubi expresse statuitur, ne sæcu-
 lates cognoscere de causis Ecclesiasticis præsumant, sed causa
 possessoria rei spiritualis, est causa Ecclesiastica, ergò minor
 constat ex *Clement. 1. de caus. poss. & prop.* ubi dicitur, tam petito-
 rium quàm possessorium coram Sede Apostolica intentari, &*

Clement. Vnic. de sequest. poss. ubi luculenter etiam supponitur, causam possessionis beneficij, coram Iudice Ecclesiastico ventilari, & denique Clement. 2. de Iudicij, ubi ad præstationem decimarum eos, qui tenentur, statuitur posse censurâ Ecclesiasticâ urgeri, consequenter præstatio quæ est facta, in ordine ad nanciscendam possessionem fructuum decimarum, fori Ecclesiastici est non Laicalis. Nam si ex sententia adversariorum causa possessionis merè temporalis est, adeoque, ut volunt, pertinet ad forum sæculare, quomodo ergo citatis locis coram Iudice Ecclesiastico ventilanda proponitur.

Probatur secundo, si causa possessoria rei Spiritualis agi posset coram Iudice Laico, tunc causa possessionis & proprietatis rei spiritualis non pertineret ad idem forum, ut per se notum est, sed pertinet tam causa possessionis quam proprietatis rei spiritualis ad idem forum, per citatos *textus & Gloss. in bonum tex. in c. 1. extra. de sequest. poss. verb. indistincte*, ubi dicitur: quod si alicui causa absolute commissa sit, siquidem causa & qualitas Iudicis patiatur, censeantur commissa tam possessorium quam petitorium, nomen enim causa absolute prolata utrumque complectitur, consequenter cum omnis causa tam spiritualis quam Ecclesiastica pertineat ad Ecclesiasticum Iudicem, pertinebit tam possessorium, quam petitorium ad forum Ecclesie.

Probatur tertio, continentia causarum dividi non debet, per expressum *text. cit. c. 1. de sequest. poss. & quæ not. Andr. Guil. lib. 1. obser. 32. Bald. in l. nulli. C. de iudicij. connexorum enim, idem est Iudicium ac forum. quanto, de Iudicij. c. inam. de ord. cogn. ubi enim, ut loquitur Andr. Guil. ex mente Baldi duo iudicia ad eandem rem competunt, licet diversis vijs, sicut est possessorium & petitorium, eatenus dividi non debent, quatenus scilicet coram uno Iudice tractetur possessorium, coram altero petitorium, sic enim continentia causa dividenda retur, quod fieri non debet, per *tex. allegatos.**

Causam

Causam autē petitorij, & causam possessorij esse causas continentes pater, quia sunt ad eandē rem pertinentes, finis enim possessorij est principium petitorij & cognitio unus affert intelligentiam alterius, quomodo ergo ex sententia adversariorum possessorij rei spiritualis coram Laico & petitorij coram Ecclesiastico agi poterit, cum toto genere hæc duo fori divellantur? ut adeo vel falsa debeat esse sententia Baldi, & errare textus ex *Clement. & Decretal.* allegati, quod dici nequit, ubi in terminis statuitur possessorij & petitorij causas esse continentes, vel falsa sententia adversariorum, quod volumus, nam impossibile erit unquam, has duas possessorij & petitorij causas per se, & de jure, coram eodem Iudice agitari, non enim coram Laico, quia incapax est Iurisdictionis in rem spirituales per se exercendæ, non coram persona Ecclesiastica, quia incompetens est secundum mentem adversariorum causa possessorij, cum ex illorum sententia temporalis sit, & per se ad forum Laicale pertinens. Quod si dicent de possessorio & Ecclesiastico & sacularem Iudicem cognoscere posse, convincet ipsos continentia causa inter petitorium & possessorium rei spiritualis existens, ut vidimus, quæ cum sit rem toto genere non debeat posse dividi, coram eo possessorium, solummodo ventilandum erit, coram quo petitorium potest, qui solus est Iudex Ecclesiasticus, cum sacularis Iudex etiam ex sententia adversariorum in petitorio rei spiritualis per se cognoscere nunquam possit, vide etiam quæ not. *Abb. ad propositum. c. fin. de Iudicij. n. 14. & seq.*

Quæ in contrarium allegata sunt, tam nodosa non videntur, ut non facile expediantur, & primo quidem terrere tot DD. turba non debet, quando pro veritate pugnandum est, certè plures ex adversarijs professione sua Legulej tantum sunt, Canonum non admodum studiosi, quorum cum nonnulli Principibus secularibus à Consilijs fuerint, quod in augmentum Iurisdictionis secularis erat consulendo scrip-

fisse

fisse videntur. ut adeo etiam alias veluti quidam veritatis testes pluralitate sua multum possint, sicut pulchre docet *Maria Coratius* in suo tract. de sent. com. in proposito tamen, tanquam suspecti ac partiales non admodum stringant. Textus ex *c. fin. extra. de iudicis*. in contrar. adductus nihil ad rem facit, agitur enim ibi de possessione rei profana non Spiritualis, cuiusmodi fuerat Electio Rectoris secularis ad officium seu Magistratum seculari, & ita post communionem tenet, *Covar. Menoch. & alij allegati à Gutierrez. Can. 99. dist. c. 34. n. 29. Nicol. Garfi. de benef. p. 100. 2. n. 38. Barbofi dist. loc. n. 177. Abb. ad idem c. fin.* Textum ex *c. petimus*. pro contraria sententia allegatum intelligimus de brachio seculari invocato, & ita intelligit etiam *Menoch. Gutier. Barbof. cit. loc.* Capitulum filijs, tamen si velit Regis auribus intimandum, si male rem Ecclesie administrant Archiepiscopi, hac tamen intimatio non fit in vim, & finem Jurisdictionis exercenda à Laicis principibus in personas vel Res Ecclesie, sed ut omni meliori modo, tanquam advocati ac Patroni vigilent, ac curent, (extrajudicialiter tamen) ne damnum patiantur Ecclesie, & si necesse sit, ejusmodi dilapidatores denuntient apud Sedem Apostolicam, vel immediatos Superiores. Nisi tamen forte de re Feudali Ecclesie questio foret, tunc enim negari Regibus vel Principibus Jurisdictio non posset.

Textus ex *c. causam quæ il. 2.* allegatus etiam nihil contra nos facit, nam ut textum bene explicant *Covar. Menoch. Gutier. dist. loc.* & post illos *Barbof.* per verbum possessionibus, sentiunt Pontificem idem dicere voluisse, ac si dixisset, de rebus Laicorum proprijs, villis, Feudis &c. de his enim quærebatur. nomine enim possessionis res possessas venire, etiam de jure certum est, per ea quæ notantur in *l. interdum 78. ff. de verb. sign.* & quæ not. ibi *gloss.* atque hoc sensu accipitur etiam in Scriptura *Matth. 19. & Marci. 2.* quidam enim Anglus, spoliaverat quendam nepotem defuncti fratris sui ex eo, quod matrem

matrem huius sit pater in qua filia dicitur fratris, non quia fuerit, sed
 ceret non fuisse legitimam, cuius sane apud legem non est san-
 Summus Pontifex, recte Anglorum Regem cognoscere, nec
 iudicare tanquam super causâ merè temporali, nec conner-
 per se spirituali, voluit, non Ecclesiasticos Iudices, reser-
 ta tamen ista tus legitimatis causâ, foro Ecclesiastico.

Ad rationem pro contraria sententia adductam, respon-
 deo, transeat quod questio facti in se intrinsecè etiam circa
 rem spiritualem mota spiritualitatem non contineat, sicut
 quod pro confirmatione assertum in naturaliter. *De nihil com-
 mune, ff. de acquir. poss.* fate mur enim in simili, possessionem in-
 trinsecè, & in sua essentia nihil habere commune cum pro-
 prietate, sive quod idem est, proprietatem in sua substantia,
 nihil participare de possessione, negamus tamen possessionem
 & proprietatem alio modo non communicare, cum regulari-
 ter solent esse conjuncta, & Dominium ceperit ex possessione,
 ut not. *gloss. ibid. in l. naturaliter*, & patet ex prescriptione,
 quantum ad dominium & rei proprietatem obtinendam con-
 ferat possessio. Nec quicquam refert, motas questiones in
 confirmatione non inferre intrinsecam participationem rei
 spiritualis, negatur enim consequentia, ergo questio facti
 vel possessionis rei spiritualis coram Laico examinari potest,
 sicut hæc quoque sequela quæ comoditer fieri solet in hæc ma-
 teria, ista causa in se intrinsecè merè temporalis est, ergo ad
 forum seculare pertinet, nam quando de fundo Ecclesiæ alie-
 nando disceptatur, nunquid de re, in se intrinsecè, merè tem-
 porali agitur, sed quis dixerit, ad forû seculare hanc questio-
 nem pertinere? item quid si agatur de onere reali v. g. tributo
 prædio Ecclesiæ imponendo, nunquid de re merè temporali
 agitur? & tamen Iudicis Ecclesiastici forum declinari jure non
 potest, Sic, quid in se spiritualitatis contineat, quod ex eo quia
 Titius mille florenos dedit in dotem alicui Ecclesiæ, possit
 Episcopo Clericum aliquem presentare, pro ministerio illius
 Eccle-

Ecclesie? si ergo propter connexitatem vel respectum, per quem necessario dependent ab Ecclesia vel jure spirituali, ejusmodi negotia subjiciuntur foro Ecclesiastico, mirum videri non debet, ob eandem connexitatem, respectum, & communionem possessionis rei spiritualis cum proprietate rei spiritualis, eam pertinere ad idem forum, ad quod proprietate pertinet, & sufficere deberet ita per SS. Canones definitum esse. A

CELEBRIS ETIAM ILLE & in praxi frequentissimus per Germania nostra casus hic loci examinandus est, quo scilicet Jure secularis Magistratus, terra Princeps, vel alius Dominus in Electionibus Prælatorum, aut investituris Parochorum, aliorumque beneficiariorum, quoad traditionem temporalium se immisceant. Sicut & quoties post mortem Prælatorum, aliorumque Clericorum, maxime Parochorum bona de functione consignanda sunt, ac postmodum invocant inventanda. Et respondeo quoad primum, si ex hoc sine in hoc laicos aliquatenus volumus, necessario recurrendum esse ad ea, quæ superius circa forum Clericorum in actionibus personalibus prope finem notavimus, quatenus scilicet illa bona quorum traditionem tempore Electionis Prælatorum vel investituræ Parochorum hi prætendunt, Jure Feudali in Ecclesiam ab ejusmodi secularibus Principibus alijsve dominis vel eorum majoribus, transferunt, vel hoc onere iisdem legitimo modo imposito hanc tradendi temporalia prerogativam sibi reservant, quatenus scilicet ab ijs & non ab alijs, recognoscere temporalium traditionem, atque hoc ita necessario supposito per textus & Authores ibidem allegatos, tolerari potest hoc factum secularium, se taliter quoad temporalia, in prædictis casibus immiscerentium, cum per textus Juris Feudalis notum sit, personas etiam Ecclesiasticas Feudalia Laico recognoscere, ab eodem quoad ejusmodi bona investiri debere, accipereque eorum Feudalium possessionem. vide quæ fuissimè notat Rosen-
Wald, in l. c. in sua Synopsi. In dubio tamen an cum tali onere

bona in Ecclesiam venerint, vel bona Feudo subjecta sunt, tunc
 saltem forte adhuc tolerandum eorum factum. conferri, si
 jam ab immemoriali tempore in quietâ ac pacificâ quasi pos-
 sessione tradendi temporalia predictis talibus fuissent: ex eo
 tamen solum adferere velle, quod temporalia indifferenter,
 quia temporalia sunt, disponenda à Principibus tempo-
 ralibus veniant, nimis temerarium esset, & contra SS. Cano-
 nes, qui bona etiam temporalia ubi semel in Ecclesiam ex
 titulo donationis, aliove habili ad transferendum dominium
 suum transire, personarum Ecclesiasticarum Jurisdictioni ac dispo-
 sitioni subjecta esse voluerunt, non Laicorum Regimini. Sed
 quinquies Iure saltem Advocatiam muniti sunt Principes alijque
 Domini quatenus Ecclesiarum Prælati, Parochi, ceterique
 beneficiati, traditionem temporalium non nisi ab ipsis reco-
 gnoscant, nam testatur *Rosenthal. c. 1. de mat. Feud. conc. 4. in
 addit. lit. 6.* quod ipse videlicet ejusmodi advocatos habuisse tra-
 ditionem & curam, ne redditus monasteriorum dissiparentur,
 vel alienarentur sine causa. Respondeo primò, eorum esse.
 per ea quæ *cit. loc.* docet *Rosen. Ant. Gail. lib. 2. obsen. 5. p. 10.
 in sua Epit. de Feud. n. 44. Et seq. Citot. cons. 7. vol. 1. Baro. Schoenck. in
 suo tract. de Feud. ad. tit. de pace tenenda. §. quicumq. advocatiam. & c.
 in nostra Germania ejusmodi advocatos, & advocatias passim
 in usu fuisse, atque etiamnum esse, & vocari in nostra vernacula
 Schus oder Schirmherr vel fastenvogt, imò alijs quoque locis
 ac provincijs usuratos fuisse, testatur Pontifex in c. generali. in
 c. de Elect. c. 2. de reb. Eccles. non alien. eod. lib. c. in quibusdam. ex-
 tra de panis. c. quia Clerici. de Jur. Patron. c. praterca. eod. tit. c. in
 singulis. de stat. Monach. Atque advocatia germanicè fasten-
 vogtey nihil aliud est, quam jus singulare protectionis Ecclesie,
 pro quo siquidem Iure Feudi competat, prout inter partes
 convénit, vel antiquitus obtentum est, quotannis aliquid pre-
 stari solet, vel alium aliquem fructum plerumque annexum
 habet. De quo Iure advocatiae cum secundum jus scriptum*

non habet admodum magna cognitio, ut testatur ibidem
Rosenbr. g. consuetudines locorum, pacta, & conventiones
 do quibusdam aerynt. *Et* ut p. n. *et* oportet *hinc* *omni* *de* *msj*
 09 29. Responded idcirco tametsi meminero, *Rosen* alicubi
 19 locorum advocatos curare quod fuisse, ne redditis Monaste-
 00 q. *orum* dilapidatentur (quae cura videtur ex inordinatis prin-
 00 cipijs iuris advocata emanare) non tamen credo consequen-
 29 tiam esse: ergo Ecclesia possessionem temporalium ab ipsis
 m. *recog* noscere debet, cum haec cognitio quoad illum, a quo
 00 p. *ebenda* est, videatur supponere aliquam iurisdictionem, quae
 b. *et* tamen ad vocatus, publicae, carere nullo *o* *Rosen* *ibidem* *Geil* *ubi*
supra *v. 21* *q. 4.* *Alexander* *ff. de* *Jurisd. om. iudic. l. n. 132. c. cons.*
23 p. 17. lib. 6. Sed an consuetudine saltim vel pacto, ac con-
 00 ven-tione ejusmodi Jurisdictionem vel traditionem tempora-
 c. *lign* *acquirere* poterint, addubitanus si purum quod neutro
 00 m. *o* *id* *o* *est* enim haec consuetudo contra libertatem Ecclesia-
 c. *stificam*, h. ergo non valet. *Gloss.* *et* *Abb. ex* *com. c. ult. de* *consuet.*
 c. *stante* enim hac libertate facti rerum temporalium ad Ecclesias
 o. *per* *tinentium*, quam spiritualium dispositio ad Episcopos,
 m. *g* *h* *os* *que* superiores pertinet, exemptique sunt tam Clerici
 o. *quam* *Eccl* *esiarum* *bona* *et* *Barcorum* *et* *Jurisdictione*, per ea quae
 m. *supra* *fuse* *diximus*. Pactum autem vel conventio propterea
 s. *non* *valet*, quia iuri publico, quale est haec immunitas, ut
 c. *supra* *jam* *notavimus*, pactis privatorum derogari nequit, de o-
 c. *nt* *h* *oc* *neque* *de* *authoritate* *Episcopi* *procedat*, cum solus
 00 *Papa* *sit*, ejusmodi pactis, quae libertati Ecclesiasticae obstant,
 c. *consentire*. *Barbof* *sape* *cit.* *5. 2. n. 192.* quod maxime verum esse
 c. *existimo*, si privative quoad locorum ordinarios, hanc tradi-
 c. *tionem* *temporalium* *immemoriali* *consuetudine* *obtentam*,
 c. *praesunderent*. Imo aucter dico, sive cumulative sive pri-
 c. *vativè* *vi* *consuetudinis* *etiam* *immemorialis* *saeculares* *Magi-*
 c. *stratus* *etiam* *ob* *traditionem* *temporalium*, quoad beneficia,
 c. *alias* *ve* *iura* *vigore* *libertatis* *Ecclesiasticae* *solis* *alias* *personis*

Ecclesiasticis competentiā præterdant, nisi de legitimo titulo,
 vel privilegio doceant, negamus tutos esse in conscientia, & el
 cum manifesto periculo incurrenda excommunicationis, se
 quoad ejusmodi actus intrudere, per ea quæ notantur in c. no
 verit. c. o. gravem. de sent. excom. ubi tam statuta quàm consue
 tudines contra libertatem Ecclesiasticam, observari facientes
 excommunicantur, vide *Abb. in terminis. ad propof. q. in suo conf.*
83. p. 1. Felin. in c. Eccl. S. MARPAE. de const. vers. quæro. 2. &
quæro. 11. qui rectè resolvunt, toties statutum vel consuetudi
nem esse contra libertatem Ecclesiasticam, quoties est contra
ea, quæ concessa sunt Ecclesiæ Universaliter generaliter vel sin
gulariter, à DEO, Papa, vel Principibus sæcularibus, ut te
nent communiter interpp. civ. c. noverit. Bart. & Bal. Authent.
cassa. C. de SS. Eccl. vel quoties de aliq. per ejusmodi consue
tudinem Laicorum Clerici fierent timidiore, & sæculares
audaciores. argum. l. 1. §. quæ oneranda. ff. quorum rer. actio & c.
 157 Optimum argumentum à simili petitur ex materia de
 cimarum, de quo *interpp. in c. cum Apostolica. de his quæ sunt à Pra*
lati. Felin. in c. causam. de prescript. Capel. Tholos. decr. 440.
Covar. var. lib. 1. c. 17. Canis. de decimis c. 13. ubi communiter
 concludunt DD. non sufficere Laico allegare p. se consuetu
 dinem immemoriam ad hoc, ut sufficenter probasse cen
 seat, se ante Consilium Lateranense ejusmodi decimas pos
 sedisse, cum in contrarium Ecclesia fundam intentionem
 habeat de Jure communi, & talis Laicus se funder super
 decimis, quasi eas ante Consilium Lateranense in fundum re
 dberit, ergo probet, necesse erit. *per L. si minorem. C. de in*
integ. restit. l. 1. C. de prob. l. 1. & 2. ff. eod. præsertim cum in e
 jusmodi personas Laicas regulariter non cadat possessio, ut
 aded Laicos Principes, ac Magistratus defendere sola consue
 tudo immemorialis etiam hoc casu non possit, nisi de legit
 mo titulo doceant, sunt enim ejusmodi consuetudines, utpote
 libertati Ecclesiastica repugnantes, reprobata à Jure commu
 ni per

si per *causam*, *res* habeatq; fundatam in actionem ordinarij
 logorum quoad eju^m modi traditionem temporalium, per se so-
 los expediendam, ut per plur. text. comprobatur *Abb. dict. conf.*

Deinde licet hodie in nostris partibus ijdem Ecclesiarum
 esse advocati soleant, qui sunt Domini territoriales, habeantq;
 fundatam Jurisdictionem Jure territorij, non tamen credo,
 quod vel Jure territorij (nam Clerici favore sui privilegij, pro-
 ijs, qui extra territorium sunt, habentur) vel advocatia, per
 ea per paulò antè diximus, prædictam traditionem temporalium
 sibi arrogare possint, cum ad Episcopos de Jure SS. Canon-
 dispositio bonorum Ecclesiasticorum pertineat, per *retr. abb.*
Abb. d. Confil. 83. & plures allegatos. nolitq; citatum. c. in quibusdam
de penis. ejusmodi advocatos aliud posse, quàm ipsis de Jure
 SS. Canonum concessum sit.

Quoad alteram, quantum scilicet ad obsignationem vel
 inventationem bonorum, post mortem alicujus Prælati vel
 Parochi relictorum, attinget, respondeo tametsi ejusmodi per-
 sonæ defunctæ, bona sua in Feudum ab ipsis sæcularibus Prin-
 cipibus recognoscant; ex hoc solo tamen prætendere obfi-
 gnationem vel inventationem probabiliter non posse; & ra-
 tio est, quia tametsi de Jure Feudali proditum sit, renovare
 investituram Clericos, si vasalli fuerint, à Dominis Senioribus
 etiam Laicis debere, ita ut nisi hoc faciant Clerici, Feudo pri-
 vandi sint; alterum tamen de obsignatione bonorum vel in-
 ventatione post mortem Prælatorum, vel Parochorum, nullibi
 in Jure Feudali cautum est, maxime cum prætendant ejusmodi
 obsignationem Principes, non Jure Feudi Ecclesiæ vel Mona-
 sterio concessi, sic enim ad summum forte possent fructus feu-
 dales obsignare, cum tamen notum sit, omnes omninò fru-
 ctus, et si reverà & notoriè decimales sint, vel ex fidelium ob-
 lationibus proveniant, obsignare ac inventare, sed Jure terri-
 torij & advocatiæ; nam scio clericorum etiam transeuntium

& for.

& fortuitò morientium bona mobilia Magistratum ibi locorum existentem obsignasse. Atque hoc eo absurdius videtur, quod cum vi jurisdictionis territorialis ejusmodi adus prærendant; illos exercere non vereantur in loco ab illorum Jurisdictione prorsus exempto, ut sunt domus Parochiales ac Monasteria; & optimè ad præsentem difficultatem faciunt, quæ notat *Lambertinus de Jur. Patron. art. 1. q. 2. principali. Abb. eod. tit. ex litteris. c. cum propter. Innoc. & communiter D.D. in c. cum & plantare. de Privil.* qui omnes docent; Patronum etiam Ecclesiasticum (de seculari enim omnes supponunt hoc non posse) reddendam administrationis rationem, à Clerico in beneficio patronato residente, non nisi perfunctoriam prætere, ac exigere valere, ut adeò sicut *cit. loc. notat Innoc.* inquirere speciatim non possit, quantum Clericus pro cibo, potu, ac vestitu impenderit, sed tantum in genere, quomodo possessiones ac proventus, quos Patronus Ecclesiæ obtulit, administrantur, ac expendantur, rationem enim administrationis exactam reddere Episcopo tenentur, ut bene notat *Abbas c. in Lateranensi. de præbend.* Quamvis etiam hoc casu sciamus passim de facto Prælatos rationem Principibus secularibus reddere debere, ac rationum acceptorum & expensarum ac reliquæ administrationis reddituum, quoties petunt, transmittere ad eorum sæculares curias necesse habere, vel propterea, quia, ut diximus, advocati jure hoc prætendunt, vel quia in temporalibus etiam ad Ecclesias pertinentibus suam Jurisdictionem esse volunt.

Quod si itaq; neq; Patroni Ecclesiastici vigore sui Juris Patronatus aliàs tam favorabilis veram ac exactam rationem prætere à Clericis vel Prælati Ecclesiarum Patronatarum possunt, quo jure sæculares hoc poterunt, ita ut velint se privativè etiam quoad ordinarios in ejusmodi obsignationibus ac inventationibus immiscere? Tunc tolerari fortè posset, quod adessent, si requisiti de consensu ordinariorum intervenerent

nitent, tanquam temporalium benè gnari Administratores, & Episcoporum Amanuenses, maxime cum non raro Principum etiam Sacularium interfit, ratione Steirarum ac tributorum, Fundis ad Ecclesias hoc onere transeuntibus impositorum, scilicet, quomodo possessiones ipsis hoc onere reali affecta administrantur. Atq; hoc sensu fortè concordata inter Principem Bavaria & Episcopos, quoad obsignationem & inventionem, aliasq; controversias Anno 1583. approbata à Legato Apostolico Ratisbonæ fuisse intelligi possunt, non quatenus propriâ autoritate, & ut in hac negotio tanquam Principales se intrudant, ac singula disponant; sicut defacto contingit, debeantq; Episcopi vel illorum deputati, quos hoc immediate ac principaliter concernit, cum in his illorum sit de iure SS. Canonum Iurisdictionis ac Potestatis, tantum assidere & spectare, illis omnia per se & primario expedientibus, ac, quod plane intolerabile est, & manifestum violentiæ argumentum, si se Clerici vel ejusmodi Prælati excusent, renuantq; ab ipsis temporalium traditionem accipere, aliavè hujusmodi onera sustinere, quoad hoc prohibitionem SS. Canonum, vel suorum Ordinariorum allegantes, omnes Ecclesiarum fructus arresto subiciunt, subditos Ecclesiarum ab obligatione subjectionis exsolunt, quin etiam involare Clericorum mobilia audent, contumaciam illorum, ut ajunt, his modis competentes, cum tamen nulla executio Laicis in personas vel bona Clericorum de iure SS. Canonum competat, velut supra notavimus, ut adeò non vereamur dicere per expressam determinationem Pontificis in *Bulla Cane Domini* excommunicatos esse ejusmodi Principes ac Magistratus, & non nisi à Summo Pontifice posse absolvi. De qua Excommunicatione præter alios vide *Sayr. in suo thesaur. lib. 3. c. 21. & 25.*

CETERVM QVIA POTENTISSIMA CONSUEVDO, maxime immemorialis ad acquirendam Iurisdictionem esse solet, atque in ea se passim fundare Ecclesiasticæ immunitatis

usurpatores considererunt, etiam examinandum erit, quid illa possit circa hoc Privilegium fori, aliisque casus, magis dubitabiles referendi, de quibus passim quo ad hoc fori Privilegium disceptari solet.

Primo itaq; quantum ad eam consuetudinem, quâ passim in Hispania & Lusitania receptum est, ut liceat iudicibus secularibus cognoscere super prætersâ violentiâ, oppressione, vi, vel iniquitate commissa à Iudice Ecclesiastico in personas Clericorum, quam et si multi defendant ut est *Salgado de protecc. Reg. tom. 1. r. 1. prelud. 3. n. 128. & seg. Covar. pract. 99. c. 35. Stephi. Grañ. discept. foren. c. 340. n. 388. Caval. com. contra com. q. 897. a. n. 113. plures alij cit. à Barbos. in tract. suo Iur. uni. lib. 1. c. 39. S. 2. n. 88. & in c. Eccl. S. Maria. de constit. Ut, si v. g. Clericus litem circa beneficium vel beneficij fructus aliavé de re habebat coram ordinario loci, à quo iniq; vel premebatur vel condemnabatur, ita ut à tali gravamine necessitetur appellare ad S. Apost. vel aliâs nimium oneretur comminatione aut inflictione censurarum, certè secundum præcitatos auctores, si Iudex Ecclesiasticus deferre nolit ejusmodi appellationi, vel desistere à dictis gravaminibus, quibus Iudex Ecclesiasticus Clericum subjectum opprimit, poterit ex mente modo allegatorum interpp. recurrere ad Iudicem Laicum, qui, ut vult *Salgad. dict. loc. extrajudicialiter* cognoscat de iniquitate & violentiâ Iudicis Ecclesiastici, quâ compertâ compellatur ab eodem Iudex Ecclesiasticus cessare ab ea inferenda, relaxare censuras, atq; appellationi deferre. Atque horum quidem AA. præter inventam consuetudinem, scientiam expressam, & tolerantiam Papæ, fundamentum petitur ex Iure naturali, quo videtur Principi concessum, defendere vi oppressos, allegantque pro se text. in c. filijs, 16. q. 17. & c. Regum, 23. q. 5. aliâque plurima colligunt argumenta, quibus sententiæ suæ imbecillitatem stabiliant, quorum tamen opinionem, & fundamenta merito acriter confutat *Barbos. 611. S. 2. a. n. 181. & dict. c. Eccl. S. Maria.**

alli bino. 319
Marie. Steph. Grat. discept. for. c. 233. n. 72. & sequo Azoro p. 1. l. 3. c. 14. Dian. resol. moral. p. 1. tract. 2. resol. 21. & 17. Ego tamen huic recurſui, per viam violentiæ pluribus non immoror, cum in nostra Germania, quantum ſcio, uſu receptus non ſit, & omnino ſentio, eum cum citatis modo DD. contra immunitatem Eccleſiaſticaſeſſe, nam propter defectum iuſtitie recurſere ad ſæculares poſſe, expreſſa prohibitiõ eſt in c. qualiſer. de Iudicijs. neque enim valet conuerſio, poteſt propter defectum iuſtitie a Iudice ſæculari recurri ad Eccleſiaſticum per c. ex ſuſcepto. de for. compet. ergõ poteſt etiam propter defectum iuſtitie in Eccleſiaſtico recurri ad ſæculares, recta enim gubernandi ratio non patitur, ut majora minoribus ſubordinentur, quælia ſunt Eccleſiaſtica reſpectu ſæcularium. vide c. ſolus. de ſuſcep. & ob. extrava. unam ſanctam. cod. tit. & habent Eccleſiaſtica tribunalia ſuam legitimam & bene inſtitutam ſubordinationem, ut ſi ab uno non poſſit quis conſequi iuſtitiam, ab alio eidem ſubordinato imploret ac conſequatur, veluti ſunt inferiores Prælati, Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primateſ, Nuntij vel Legati, & denique ipſe Summus Pontifex. Ad argumenta & fundamenta adverſariorum tuſe reſpondet Barboſ. cit. ſepe S. 2. n. 186. & pleraque vel jam reſutata ſunt, vel mox in ſubſequenti quaſtione reſutanda, quo loco dictus Barboſa etiam percenſet, quã pernicioſum fuerit ſemper in Eccleſia in cauſis Eccleſiaſticis ſæculares cognoſcere, referetque calamitates Regum & Regnorum, in quibus debita reverentiã erga Sedem Apoſtolicam deſecit, atque violata eſt libertas Eccleſiaſtica; cum tantum abſit, ut maximi Imperatores, velut Conſtantiuſ, Theodoſiuſ, Caroluſ Magnuſ &c. ſalpenſuã Jurisdictionis miſerint, in meſſem Eccleſiaſtica libertatiſ, ut potiuſ Laicis ſuo foro ſubjectis liberum eſſe voluerint, lites etiam profanaſ coram Iudicibus diſceptare Eccleſiaſticis, idque non tantum ſi mox ab initio controverſiaſ ſuaſ ad illoſ deducere voluerunt, ſed etiam lite jam coram Iudice Laico

cepta, ac prope finita, altera quoque parte colligantur in vi-
 ra, modo tamen semper dolus & mala fides abesse, per expres-
 sam *Constitutionem Theodosii* allegatam a *Grac. nostro in c. quinquag.*
11. q. 1. quam confirmavit atque observari voluit in omnibus
 Provinciis sibi subiectis *Carolus Magnus* per constitutionem su-
 noviter editam, ac ab eod. *Grac. relatum in c. volumus. ad. con-*
sa. c. 9. vide etiam quæ contra ejusmodi Ecclesiasticæ liberta-
 tis martyres *Ioan. Kochier. in suis Vindicijs c. 2. c. 29. p. 1. & c. 9. q.*
10. & c. 14. p. 2. per exempla vindictæ Divinæ ex Historicis al-
 legat.

DUBITATUR itaque secundo, utrum vi consuetudinis,
 temporis maxime immemorialis, Jurisdictionem in Clerico
 exercere Laici valeant. Et pro affirmativa quod possint, præ-
 ter auctoritatem *Covar. pract. 99. c. 35. Guil. Bened. in c. Reyno-*
tius. verbo & uxorem nomine Adelasiam. decis. 2. Salg. de protecti-
Reg. tom. 1. p. 1. c. 1. prælud. 3. a n. 138. plurimq; citatorum a Barbos
ubi supra. Probant primo, quod ejusmodi consuetudo vim
 privilegij obtineat, ut adeo, quod privilegio Principis fieri so-
 let, Consuetudine immemoriali admiculante expediri pos-
 sit, l. hoc iure. §. ductus aqua. ff. de aqua quotidiana & aestiva. Caval-
 satis fusc in tract. de cogn. per vi viol. gloss. 4. n. 1. Consal. ad reg. Can-
 oel. 3. gloss. 33. maxime n. 4. *Barbos. in axiom. Jur. frequent. verbo*
consuetudo. n. 7. sed privilegio Principis sive Pontificis obtine-
 ri potest, ut seculares Clericorum causas Judicent, sicut de
 facto existare ejusmodi privilegia testantur citati ab *Anton. Dia-*
na. resol. moral. p. 1. tract. 1. resol. 6. Azor. qui hoc supponit. dict. tom.
1. lib. 5. c. 12. vers. si obijciet. Barbos. dict. §. 2. c. 39. n. 192. ergo pos-
 sunt etiam de consuetudine. Secundo allegatur pro hac opi-
 nione tolerantia & tacitus consensus S. Pontificis ista scien-
 tis & patientis, ergo censetur dispensare. fusc *salgad. tom. 1. de*
protec. Reg. p. 1. c. 1. prælud. 3. a n. 139. Lesf. sicut illum citat Dia-
na. de Jur. & Inst. lib. 2. c. 33. dub. 5. n. 29. saltem quatenus ali-
 quas consuetudines excusari vult, ex scientia patientiaque
 Ponti.

Pontificis tolerantis, nec contradicentis, *Mein. de Jur. & Iust. tom. 3. tract. 2. disp. 270. n. 3. alij ab eod. Diana citati.* His tamen nihil obstantibus respondemus contrariam sententiam esse tenendam, adeo ut non tantum consuetudo absolute prevaleat contra hoc privilegium fori quoad personas Ecclesiasticas non possit, sed probabiliter etiam quoad casum aliquem particularem. Quantum ad primum, ratio est, quod hæc immunitas, ut supra probavimus, sit juris Divini, ergo consuetudo contra illam absolute introduci nequit. Deinde quia hæc consuetudo est contra libertatem Ecclesiasticam. c. 2. de for. compe. c. noverit. ibi Innoc. de sent. excom. c. Clerici. de iudicis. atque absolute reprobata à SS. Canonibus, per citatos, textus in eo ut testatur *Azor. ubi supra.* quotidie damnatur ejusmodi consuetudo à Rota & Curia Romana, allegata superius *decisione v. ror. Merlini Anno 1630. Junij 28.* adeo, ut neque Episcopis consentientibus Jurisdictio à Laico in Clericum exerceri possit, sicut notat *Abb. & Felin. cum gloss. in c. decernimus. c. qualiter & quando. verbo prohibemus. de iudicis. c. si diligenti. c. significasti. de for. compe. & si Diana resol. Moral. p. 1. tract. 1. resol. 4. & 6. Barbos. sepe dicit. §. 2. c. 39. n. 119.* credimus, singulis annis per Bullam *Cena Domini* reprobatur ejusmodi consuetudo, vide plures citatos apud eundem *Dianam.* Accedit, quod sæculares sint omnino incapaces hujus juris ac potestatis spiritualis, ut bene notat *Barbos. cit. loc. n. 189. Azor. ubi supra vers. sed obicitur.* per ea quæ notat *Decina in c. decernimus. n. 38. de iudicis. c. causam. de prescriptionibus. ubi communiter interpretes. c. quanto. de consuet. Dominicus in c. 2. de prebend. in 6.* Hinc & præsumi non debet ex immemoriali consuetudine & usu consensum Summi Pontificis præcessisse, cum ejusmodi consuetudo à iure reprobata sit, ut cum *Suarez. in suo tract. pro defensione fid. ad Reg. Angliæ lib. 4. c. 34. n. 17.* tenet, *Barbos. cit. loc. n. 190.* & nos paulo superius per textus comprobavimus. Atque hoc à fortiori procedit si doctrinam citati *Azori. versiculo. unum est. di.*

Quid possit consuetudo

Et hoc. Dian. ubi supra resol. 6. Barbos. cit. n. 19. sequuntur, qui docent cum allegatis a se, omnia etiam privilegia, ejusmodi immunitati derogatoria tamen remuneratoria, quomodolibet concessa per Bull. Cens. Domini sublata esse, & ita in terminis etiam nosse Sayrus testatur de censur. lib. 3. c. 25. ubi allegatur a Diana.

Quantum ad alterum membrum, ut non saltem in casu aliquo particulari iudicari persone Ecclesiasticæ a secularibus vi inveteratæ consuetudinis possint, respondeo et si hoc magis dubium sit, per citatos a Diana resol. 5. saltem, ut vobis sunt allegati ab eodem, ex tacto consensu Summi Pontificis scientis & tolerantis, sicut tenet Salgado ubi supra pralad. 3. ca. 138. Less. lib. 2. c. 33. dubi. 5. Molin. de Jur. & Test. tom. 3. tract. 2. disp. 270 n. 5. atq; ex ea quodque forsitan ratione, quod hæc immunitas Clericorum, solummodo secundum Theses quasdam generales Juris Divini esse videatur, non in quovis casu speciali, consequenter, sicut quæ Juris Divini secundum Theses quasdam generales ut loquitur Mys. instit. tit. de Jur. nat. Gen. & Civ. sunt, tam de Jure scripto quam consuetudinario in casibus particularibus limitari, minui, ac distingui ex variatione ac alteratione circumstantiarum possint, secundum doctrinam citati Mysing. Abb. in o. fin. de consuet. Rochi. Curtij, ibidem fuse. ita etiam hoc quoad consuetudinem aliquam particularem fieri posse debeat. sicut fufius deducit Salgado. dict. loc. & videtur evidens exemplum in Feudis, in quibus cum cognitio ac Jurisdictio quo ad controversias Feudales etiam seculari in Clericum competat de Jure Feudali, quod merè consuetudinarium est, quæ tamen Jurisdictio, secundum Theses quasdam generales sive absolute, cæteroquin seculari in Clericum negatur, sanè consuetudo prevalere contra Jus Divinum secundum Theses quasdam generales acceptum posse, clarum videtur. Hinc passim de facto consuetudine obtentum est, ut Prælati alijve Clerici, sicut etiam supra meminimus, bona

Provin.

Provincialia vulgo tamquam obviantes, tam in rebus quam personalibus actionibus in causis merè civilibus, coram Provincia per se tendit, & Clerici conveniantur, ex ijs maxime motivis, ut voluit, evidentibus, quod Provincia principaliter interesse videatur, scire, ac cognoscere in quantum, & quomodo, ex ejusmodi bonis Provincialibus, vel saltem illorum occasione, fiat solutio. Deinde an ratione debiti, propter quod aliquis conventus est, non fortè ad alienationem bonorum Provincialium deveniendum sit, & utrum non in extraneum, *de deo dandis nisi illi*, ac fortè vi statuti, vel iuris municipalis ne capax quidem horum bonorum existat, maxime cum ex ejusmodi bonis, onera communia Reipub. & Imperij ferenda sint, ut ad eò statuum Provincialium principaliter, intersit, videre, attendere, cognoscere, & judicare super debitis suarum comprovincialium, nè vel nimis debitis graventur, vel ratione debitorum omnino in extaneorum, qui prorsus de Provincia non sunt, manus devolvantur. Cum propterea plerumque in susceptione magni alicujus mutui, Provincia, vel Principis consensum desuper etiam obtinere Provinciales debent. Præsertim cum hic & nunc, non tam ut Clerici, quam Antea Provinciales, sub quâ qualitate subjecti Provinciae & ejus Regimini indubitanter sunt, Judicentur, velut Clerici Pœndum tenentes, non ut Clerici, sed ut vasalli, Domino Seniori etiam Laico, quoad illius forum subjecti esse dignoscuntur. Quæ sane omnia, locorum ordinarij, quibus aliàs de iure communi Clerici subsunt, cum aliquando ne quidem de eadem Provincia sint, non attenderent, in manifestum Provincie ejusmodi detrimentum, ac ruinam. Verùm quidquid hæc rationes ponderis habeant, censo nihilominus indifferenter, etiam in aliquo casu particulari sine expressa approbatione, & consensu Summi Pontificis ex quacunque consuetudine invecerata Laicos jurisdictionem in Clericos acquirere non posse, tum ex incapacitate, quoad ius spirituale præscriptio-

ne ac-

ne acquirendum in Dacorum Regno, tum et generali prohibitione SS. Canonum, & Bullæ Genæ Dominicæ, tum quod magnum foret periculum, si prevaleret in uno vel altero loco contra libertatem Ecclesiasticam, etiam quoad casum aliquem particularem, consuetudo posset, facile in alijs quoque locis & casibus in valisuram, ut nimirum quantum de facto experimur, tum denique, quod rationes & motiva, hoc non evincant. Nam tamen si concedamus, id quod iuris Divini, solum secundum Theses quasdam generales est, limitari ac restringi, tamen de iure scripto, quam Consuetudinario posse, solummodo tamen hoc verum est, pro variatione, mutatione, & alteratione circumstantiarum, & quando ratio, quæ secundum positionem aliquam generalem Iuri Divino aliquid subiecit, in casu particulari deficit, quod cum in proposito non fiat, sed eadem etiam militent rationes in particulari, quas pro omni moda exemptione secundum Ius Divinum, quoque prima Quæstione de Origine hujus immunitatis attulimus, non est cur concedamus, in ejusmodi casu particulari Laicos Jurisdictionem contra Clericos præscribere, vel consuetudine acquirere posse. Et ad Summum allata rationes politica, quæ quid evincerent, hoc obtinerent, ut de solutione ejusmodi debitorum, certior quoque reddi Provincia deberet, non autem ut illa propterea necessariè Jurisdictionem in Clericos consequeretur, & alià Deus ita has duas potestates Ecclesiasticam & civilem conjunxit, ac confederavit, ut in multis mutationibus requisitione, vel auxilio carere non possint. Quod autem de Consuetudine Feudali Laici Jurisdictionem in Clericos exercent, soli consuetudini imputandum non est, sed quatenus illa de Iure SS. Canonum, recepta ac approbata est, ut adeò argumentari à Consuetudine per Sedem Apostolicam approbatam ad non approbatam hæud possimus. Sicut nec argumenta superioris absolute pro immemoriali consuetudine concludentia, quidquam stringunt, nam licet consuetudo

immemo.

de privilegio fori

...id idorq illis: **circaprivilegium fori** subn... **Si** in
inmemorialis & equiparati privilegio dicitur ut quod
quis vobis privilegij potest, etiam posse per considerandum
in honorabilem dicitur, fallit tamen hoc, quoties dicta con-
suetudo est irrationabilis, vel à Jure reprobata, aut quoties
datur incapaci ex parte subjecti illam prescribere volentis,
ut sunt in proposito seculares Magistratus. atq; ita resolvunt
etiam **Barbof. cit. locis cum pluribus allegatis.**

Secundum argumentum pro contraria sententia periculum
a tolerantia & tolerantia Summorum Pontificum, sicut illud
fuit de dicitur **Salgado. dict. prelat. 3. en. n. 139.** etiam parum evina-
cipit, quod ne tolerantia quidem allegari possit, cum sin-
gulis annis, in promulgatione Bullae in die Canon Domini fieri
solita Pontifex excommunicet contrariam facientes, sicut
plures attestantur allegari à **Diana resol. mor. p. 1. tract. 1. resol. 1. 2.**
Deinde ut notat ex communi doctrina Summi de **DE. lib. 7. c. 13. in. 12.**
tolerantia, sola supposita scientia, non inducit sufficienter
consensum, quia multa per patientiam tolerantur, quae non
approbantur, cum hac tolerantia mera videatur esse permissio
facti, de qua idem **Suarez. de DE. c. 15. lib. 9.** hinc ait Summus
Pontifex in c. **omni iam dudum. de praben.** quod multa per patienti-
am tolerantur, quae si de dicitur fuerint in iudicium, exigente iustitia non
debeant tolerari. Et ut ut ex mente **S. Thome ibidem à Suarez.**
allegati tolerantia & scientia Summi Pontificis aliquando o-
peretur tacitum consensum, illa tamen, ut bene notat **ibid.**
Suarez. non debet tantum esse permissiva, sed approbativa
quae talis sit, ex circumstantiis apparere potest. Hinc **Ellicius**
tom. 1. tract. 16. c. 10. n. 156. bene dicit, simpliciter tolerantia quando
solus Princeps commode providere ac prohibere non potest,
non esse sufficientem ad dispensandum, auctoritate **Capituli de**
night. dist. 4. cum potius in quovis casibus taceat Sum. Pon-
tifer ad gravius malum vel scandalum evitandum, quando
moraliter sapere scire potest, etiam si contradicat, populum,

o m m m m

M.

Prin.

Principes, vel ejusmodi Magistratus tamē à prada confuetudine non destitutos vide etiam *Surdum. tom. 1. conf. 301. n. 571.*

DUBITATUR TERTIO. NUM Clerici in aliqua communitate constituti carius triticum, vinum, & similia à seculari Magistratu pro certo pretio taxata vendentes, ab iisdem puniri possint, vel si necessitas aliqua occurrat, eosdem etiam cogere valeant, ut ejusmodi victualia vendant? Et respondeo supposita communi sententiā, quod Clerici Legibus Civilibus ex vi Legislativæ potestatis politica non teneantur, sed solum ex aliqua æquitate naturali, & impropiè secundum vim directivam non coactivam, ut loquuntur, per ea quæ satis fuse notat *Laym. & nos supra cum eo lib. 1. tract. 4. c. 13. n. 2. Dig. resol. mor. p. 1. tract. 2. resol. 8.* Et exemptos esse à Jurisdictione Laicorum, consequenter & à potestate illorum Legislativā, quæ consecutanea Jurisdictionis est per *l. fin. ff. de Jurisd. om. iudic.* expressa decisio est in *c. Eccl. 5. Maria. de constit. ibi Barbos. & communiter antiqui.* Respondeo itaque quantum ad hujus quæstionis membrum primum negativè, tamen si teneantur, secundum communem sententiā Theologorum, taxationem observare ejusmodi victualium, v. g. frumenti, vini, butyri, pecorum &c. sub peccato mortali, ut testatur *Diana dict. loc. resol. 8.* propterea tamen transgressores Clericos punire seculares non possunt; cum solummodo secundum vim directivam ut diximus, non coactivam Legibus Civilibus Ecclesiastici teneantur.

Idem dicimus eo quoque casu procedere, quo sub panamissionis prohibitum est, ne quis frumentum, equos, vel quid simile extra Provinciam exportet. teste eod. *Diana ibid. resol. 5. Azor. p. 3. lib. 5. c. 19. q. 13.* possunt tamen propterea maledicari clerici delinquentes à suis superioribus Ecclesiasticis, et si non necessario eandem imponere panam obligetur pro transgressionē, quæ delinquentibus Laicis constituta per Leges est, sed mitiorem, ut notat *dict. resol. 8. circa fin. Dian. cum Salas.* decet enim

enim cum Clericis mitius agere ob conservationē status Ecclesiastici. Efficetiam quoad resolutionem secundj membri hujus questionis patet, si enim tempore necessitatis taliter cogi possent à Laicis Clerici, tunc immunes non essent à vi coactiva secularis potestatis & Legum ab illa latarum. Neque urget illud tritum pro contrario inculces, necessitas non habet Legem, ad summum enim evincit ut tunc procedat, si tanta sit necessitas ab fames, ut periculum sit in mora, neque possit tam celeriter hoc negotium insinuari Iudici Ecclesiastico, ac ab eo expediri, quod moraliter vix vel non nisi in casu rarissimo est possibile, vide quæ notantur in c. non minus. c. adversus de immun. Eccl. & ibi pulchre Abb. c. quamquam. de cens. in 6. & quæ leguntur in Bull. Can. Can. 12. Dian. ubi supra resol. 8.

DUBITATUR QUARTO, quid juris, quando Iudex Laicus Clericum deprehendit cum armis prohibitis, an illum iisdem spoliare possit, vel si eum in flagranti crimine, præsertim sine habitu & cum dictis armis ambulanti occupet, an eatenus capere Clericum valeat, quatenus eum ad suum Iudicem deducat, & quàm diu interim in suo carcere detinere possit? quoad primum membrum respondeo, etsi Covar. pract. qq. 6. 33. n. 7. Caval. de cogn. per vi viol. p. 2. q. 54. n. 17. teneant, spoliari Clericum posse sine metu excommunicationis per Iudicem Laicum, præsertim nocturno tempore, sicut in simili Salcedo ad Bernhard. Diaz. c. 68. cum alijs allegatis. à Dian. resol. Moral. p. 1. tract. 1. resol. 9. in fine tenet. Clericum exercentem prohibitam venationem, aut piscationem, posse spoliari à Iudice seculari, vel ejus ministris, avibus, canibus, vel alijs instrumentis, puto tamen contrariam sententiam esse veram, ex principijs, priori dubio annotatis. Tum quod coactio observandarum ejusmodi Legum Civilium quoad personas Ecclesiasticas, ad Iudicem Ecclesiasticum spectet, imo si Aloys. Ricc. p. 3. resol. 299. ut lenius Dian. diff. resol. 9. citat, credimus, talis Clericus resistere cum armis posset Laico, si illum propterea capere vellet, faceret

enim illi injuriam, quam vi repellere concessum esse. Idem
 inquit: Iudex secularis, Clericum taliter ambulantem cum
 armis, solummodò Iure defensionis, vel suæ, vel alterius in hono-
 rentis comprehendit, & utilitati, ac tranquillitati Reipublicæ
 consulit, præcidendo & anticipando tumultus, ac occasiones,
 quibus ipsa perturbari potest. Respondeo hanc rationem,
 multum æquiritatis habere, censeo itaque si arma prohibita, eâ
 mente & intentione auferre Clericis Iudex Laicus maximè nõ
 debet, ut Iudici Ecclesiastico illa contradat, Clericum re-
 sistere non posse, quod si sponte illa dare recuset, etiam vi ab
 illo tollere valere, vel ipsum capere, quatenus quàm citò fieri
 possit, illum suo Iudici sitat, neque enim credendum est, in
 tali casu Ecclesiam vel Deum aut Pontificem Clericis immuni-
 tatem, in tam evidens damnum ac conturbationem Reipubli-
 cæ indulgisse. Et ejusmodi vigiles vel excubiæ nocturnæ
 quasi executores, & delegati eod tempore potestatis Ecclesi-
 sticæ censei possunt, ut adeò sententia nõstra superius declar-
 rata procedat, si de die, ubi tantum periculum & perturbatio
 non militat, spoliare velit, vel in casu illicitæ venationis, vel
 piscationis, aut si noctu moraliter Laicus scire possit, ejusmo-
 di periculum non subesse, de quo tamen certò nocturno tem-
 pore raro constare potest. Quoad alterum membrum stante
 eodem periculo perturbationis Reipublicæ, vel rumoris no-
 cturni, maximè si Clericus sine habitu sit, & cum armis prohibi-
 tibus, censeo capi posse, modò diu in seculari carcere non de-
 tineatur, sed quàm primum fieri potest, Ecclesiastico Iudici
 presentetur, ob rationes paulò superius allegatas. Barbosa,
 qui in collectan. ad Decretal. c. Clerici, 2. de vit. & honest. Cler. cum al-
 legatis à se, contrarium tenet, intelligendus est extra casum no-
 cturni temporis, aliarumque circumstantiarum superius, à no-
 bis consideratarum.

Quoad ultimum membrum, etsi aliqui apud Dian. citati,
 dist. loc. resol. ii. teneant ultra spatium viginti horarum deti-
 nere

netre Laicum Judicem in subiacere Clericum non posse, cen-
 seo tamen cum *Barboſ. diſt. c. 2. excommunicationem*, ejuſmo-
 di Judicem non effugiturum, ſi eum potuiſſet in continentia ad
 Judicem Eccleſiaſticum ducere, non duxit. Neque *in c. ne
 fama, de ſent. excom. & c. cum non ab homine, de Iudicis*, quæ aliqui
 pro ſe allegant, ullo verbiſco meſiſio ſit ſpatij viginti horarum.
 60. Dubitatur quænam poſſan valeat ſtatutû, ne Laici, vendant
 Clericis, ne molant, aut coquant panem, aliavè ſervitia, aut
 obſequia præſtent, vel ſi ſtatuetur, ne bona immobilia alie-
 nentur in perſonas Eccleſiaſticas, aut ſine licentia Principis
 terræ, nova Monasteria erigantur. Et reſpondeo quantum
 ad primum, quidquid *Citeſan. & Excommunication. Navar. in
 Manual. c. 27. n. 119.* aſſerant, ejuſmodi ſtatutum facientes
 excommunicationem non incurrere, quaſi ejuſmodi ſtatura
 ſint potius contra libertatem politici convictus, quam contra
 libertatem Eccleſiaſticam, taliter ſtatuentes cenſuram excom-
 municationis non effugere, per *expreſſ. tex. in c. eoſ. de immun.
 Eccl. in 6. & tenent communiter Theologi teſte Diana diſt. loc.
 teſol. 59. Suar. de cenſ. diſp. 21. ſect. 2. n. 93. Reginald. tom. 1. n. 9. c.
 c. 24. n. 359.* Ratio allegata ab adverſarijs nulla eſt, tamen ſi e-
 nim libertatem quoque politici convictus ejuſmodi ſtatutum
 offendat, quod non negamus, offendit tamen etiam ipſas per-
 ſonas Clericorum, quæ cum maxime in favorabilibus, pro ci-
 vibus Republicæ reputentur, habeantque communionem
 politicam cum Laicis liberam quoad commercia, non debent
 deterioris eſſe conditionis quam Laici, præſertim cum de il-
 lorum qualitate ad perſonas ſaculares omnino diſponere ne-
 queant, & ſufficere deberet, ad incurrendam excommunica-
 tionem, ſi ſaltem indirecè, ejuſmodi prohibitio immunitatem
 Eccleſiaſticam læderet, ut conſtitutum in *Bulla Cene Domini
 Canon. 15.* legimus.

Quoad alterum membrum eadem ratio militat. Et cum
 tam de iure naturali quam civili, per *l. iubemus. C. de SS. Eccl. ſys.*

concessum sit Ecclesiasticis personis donare, quare malignitas
 statutorum hoc impediatur? praesertim cum expressa decisio
 cit. c. eos. in 6. excommunicationi subijciatur, prohibentes, ne
 quis Ecclesiasticis personis vendat. ut adeo parum curadus sit
 Molin. de Jur. & Just. tom. 1. tract. 2. disp. 140. n. 18. quando con-
 trarium contra expressam decisionem Summi Pontificis do-
 cere auius est, quasi eiusmodi alienationes in Ecclesiasticas
 personas directio facta cedant in detrimentum saecularium, quod
 falsum est, maxime in nostra Germania, ubi proportionaliter
 tenentur ratione eiusmodi honorum ad onera, non secus
 quam priores possessores, transit enim res onere reali affecta,
 eadem qualitate & obligatione etiam ad Clericos. Amplia-
 mus autem hanc conclusionem, ut etiam eo in casu Clericos
 non comprehendi putemus, quo solum in genere statutum,
 loqueretur, ne in extraneos, & qui subditi territorio non sunt,
 dicta bona immobilia alienarentur, dispositio enim generalis
 non complectitur casus vel personas in specie privilegatas,
 neque sub dispositione generali, comprehenditur id, de quo
 in specie disponi nequit, *L. Lucius. §. penult. ff. ad municip.*
 & ita cum plurimis citatis tenet etiam *Diana. ubi supra. & Bar-*
bof. in c. Ecclesia S. Mariae. de constit. n. 29. Quoad tertium
 membrum dico, tale statutum etiam contra immunitatem Ec-
 clesiasticam fore, consequenter nullum, hac enim licentia de
 SS. Canonum iure penes Ecclesiasticam potestatem est, non
 penes Laicam, ut adeo illam velle sibi praeripere, vel com-
 municare in illa, sit dictam immunitatem violare, per ea
 quae notant *interpp. in c. fin. de relig. domib. & concludit*
Dian. cit. loc. resol. 61. & resol. 128. propter eandem enim ratio-
 nem, scilicet, ut attendatur, quomodo dicti Regulares susten-
 tari possint, aliaque inconuenientia inter Religiosos cavean-
 tur, hac licentia ab Ecclesiasticis petenda de iure SS. Cano-
 num fuit, quorum principaliter interest hac curare.

DUBITATUR SEXTO AN PRINCEPS, SI PER ALIQUA STATUTA
 DISPO-

disponende his quæ ad funera & exequias, vel administratione
 Sacramentorum, maxime quantum ad remunerationem pro
 labore in illorum cura habito attinet, offendat immunitatem
 Ecclesiasticam. Deinde an possit irritare aliqua juramenta,
 quæ in certis contractibus apponi possent, aut relaxare obli-
 gationem ex ijs aliàs nasci solitam, vel quarto cogere subdi-
 tos, ut si metu aut injuria extorta sint juramenta, obligatio-
 nem illorum remittant. Quantum ad primum atinet, etsi
 sciam passim in Bavarico Jure, vulgo Landes vnd Posteen Ded-
 ning; præsertim tit. 9. vonden Seelgeraden / vnd Begräbnissen
 Winesen / expressè constitutum esse, quid pro administrazio-
 ne Sacramentorum, v. g. Extremæ Uctionis, porrectione
 Venerabilis Sacramenti, funeratione, sepultura, Parochis lo-
 corum dandum sit, dicaturque eodem tit. in præfatione eju-
 smodi statuta, mit vorwissen / vnd zuehalten der Ordinarien / a
 Principe condita esse, sentio tamen nihilominus, ejusmodi
 constitutiones contra libertatem Ecclesiasticam esse, neque
 ullo modo vel Clericos vel Laicos adstringere. Et primo quo-
 ad funerationem, libenter admitto cum *Dian. p. i. resol. 64. C.*
Falin. inc. Ecclesia S. Maria. de constit. n. 112. distinctionem, quâ
 discernendum sit, num ejusmodi Princeps disponat præcisè
 abusus Pompæ funebriis prohibendo, ut de pannis & vestibus
 nigris, ac lugubribus, quanti pretij & valoris esse possint,
 quæ & quot cubicula ijs inferni debeant, ac de alijs externis
 solemnitatibus, quæ nullam habent relationem ad cultum Di-
 vinum, & ex quibus nihil utilitatis Ecclesijs, vel Clericis ac-
 cedere, aut minui potest, vel pati detrimentum cultus Divi-
 nus, aut Ecclesia. Vel utrum disponant ejusmodi Principes,
 aut Magistratus Sæculares, de his quæ pertinent ad Clericos,
 cultum Divinum, aut ad animarum salutem; sive jam illud
 fiat directe, sive indirectè, puta statuendo de numero Missarum,
 de candelis, de Eleemosyna, de oblatione Clericis faciendâ,
 Clericorum aut Religiosorum numero, qui debeant comitari

funus, & simulibus: Apud censo, cum sit. Dian. Tabienas. v.
 Excommunicatio. Reginal. tom. 1. lib. 9. c. 23. n. 360. alijs q. ab eodena
 Dian. dist. resol. 64. p. 1. allegatis. Quantum ad primum distin-
 ctionis membrum, ejusmodi statutum ad solam Pompam, &
 extrinsecam solamnitatem restringendam omni iure à Laicis
 fieri posse, cum neque directe, neque indirecte, contra liber-
 tatem Ecclesiasticam ten dat, & circa personas & res emanet,
 qua de eorundem, ut supponitur, Iurisdictione sunt. Quoad
 secundum autem distinctionis membrum, dico nullo modo,
 sine excommunicatione certo inducendâ posse ejusmodi sta-
 tuta condere Laicos, tantum etiam indirecte utilitatem vel
 libertatem Ecclesiarum, aut Ecclesiasticarum imminuentia.
 d. Canon. 15. Bull. Cane. Dom. Hinc optime notat Diana cum ci-
 tatis dist. resol. 64. non valere statutum moderans cereotum &
 candelarum numerum solitorum in Ecclesia apud finus re-
 manere, ex illo enim impediretur Eleemosyna, & minueretur
 aliqua utilitas Ecclesiae, Clericis, vel Religiosis proveniens.
 Idem asserit Diana de culcitris, quae apponi aliquibus in locis
 ad corpus defuncti solent, modo remansurae sint penes Eccle-
 siam, ex quibus postea efficiuntur paramenta pro altaribus,
 vel vestibus Sacerdotalibus, & ita tenet etiam Sylvest. ibid. cir-
 ca immunitas. 5. n. 10. vers. statuta. q. 2. Paludatus 2. sent. dist.
 18. q. 4. art. 3. Neque obest, quod dicunt Grassus in suis decis.
 p. 1. lib. 4. c. 18. n. 135. Sausa in Bull. Cane. 16. dist. 94. concl. 2.
 pro contraria sententia, ejusmodi cereas, culcitras, & candelas,
 ordinari ad pompam & temporalem honorem defuncti. Ed
 enim ipso quod penes Ecclesiam sint remansurae, non tantum
 deserviunt honori defuncti, sed etiam ad Eleemosynam Eccle-
 siae & Clericorum faciunt, qua non potest non indirecte laedi,
 si ejusmodi statutis, hucusque adhiberi solita prohibeantur.
 Neque valet excusatio hujusmodi Principum, dum asserunt,
 se scientibus & approbantibus locorum ordinarijs ratia statu-
 ta condere, aut illis solummodo servanda promulgare, qui

sua jurisdictionis sunt, v. g. Laicis de eorum territorio ex-
 stentibus. Nam quoad primum, etsi communiter teneant DD.
*cum glos. in c. 2. de Indicijs. ibid. Abb. Decian. in tract. crim. tom. 1.
 lib. 4. c. 9. n. 70. Barbofi de potest. Episc. alleg. 109. p. 3. n. 4.*
 Episcopum causas Obleicorum saltem pecuniarias & tempo-
 rales posse Laico delegare, maximè, ut idem Barbofi. ad cit. c. 2.
de Indicijs. ex Marc. Anton. Genuen. in pract. Eccles. q. 730.
 advertit, si non adsunt Clerici idonei, & non fiat commissio
 vel delegatio generalis, facultatem tamen Laicis condendi
 hujusmodi statuta Episcopi dare non possunt, vel jam
 condita à secularibus approbare. Et hæc sententia est com-
 manis, & tenent passim interpp. in c. *Eccl. S. Maria. de constit. ibi
 Abb. Felin. Host. & reliqui DD. per text. express. in verbo; unde sta-
 tutum Basili illa reprobatum potissimè ratione fuit, quod auctoritate
 Romani Pontificis non fuerit roboratum. vide etiam Anton. Burgos.
 in reper. huius. c. n. 97. Et seq. & quæ tradit. Dian. tom. 1. tract. 1.
 resol. 12. ubi etiam allegat Navan. in manual. c. 27. n. 6.* Quo-
 ad secundum respondeo, licet hoc mantile seculares passim
 prætexant statutis, quæ cum aliquali gravamine libertatis
 Ecclesiasticæ procudunt, nihil tamen ex eo juvantur, cum
 indubitata excommunicatio vibretur, ut paulò superius vi-
 dimus, in omnes, sive directè sive indirectè immunitatem,
 Ecclesiasticam offendant, & ita notant etiam communiter
 interpp. in c. *eos. de immunit. Eccl. in 6. cum glos. & c. quanto. de pri-
 vil. & quæ notat Sayr. in excommuni. Bul. Can. Dominus. excom. 15.*
 vide in specie *Geminianum dict. c. eos.*

Quantum ad secundum dubitationis sextæ membrum
 attinet, an Princeps supremus possit irritare aliqua jura-
 menta, quæ in certis contractibus apponi solent, ex eo for-
 tè motivo, quod aliàs ratione juramenti tales contractus de-
 volverentur ad forum Ecclesiasticum. *c. fin. de for. comper. in 6.*
 Respondeo, licet etiam quoad hoc membrum aliqui Theo-
 logorum teneant, ut videre est apud *Dian. p. 1. tract. 1. resol.*

63. per cit. *Molin. ibid. de Jur. & Just. rom. in act. a. disp. 147. n. 12.*
Sanchez. in moral. tom. 1. n. 30. c. 22. n. 10. & in. Luy. lib. 4. tract.
3. c. 11. n. 9. Ex ea maxime ratione à pari petita, ut ratio-
 natur *Sanchez. dict. loc.* quia sicut Ecclesia non potuit directe,
 & immediate irritare matrimonium clandestinum, quatenus
 est Sacramentum, cum id facere solius CHRYS. sit, at po-
 tuit saltem indirecte & remote, destruendo scilicet directe
 & proxime contractum humanum, quo destructo, tanquam
 fundamento, consequenter destructum maneat Sacramen-
 tum ipsi innitens, sicut idem *Sanchez* explicat late de matrimo-
 nio, lib. 3. disp. 4. n. 6. ita licet Princeps Sæcularis nequeat suâ
 lege iuramentum præstandum irritare, cum sit vinculum spi-
 rituale, ejus potestatem excedens, poterit tamen indirecte
 & remote irritando scilicet contractum humanum, antequam
 ineatur, quo omnino destructo destruat, & irritetur,
 consequenter iuramentum in ipso fundatum. Hac tamen
 ratione alijsque à citatis Theologis noviter & nulliter inven-
 tis non obstantibus, censeo cum cit. *Dian. resol. 65. & resol. 112.*
dict. loc. Mart. de Jurisd. p. 4. cent. 1. casu. 72. alijs ibidem allegatis,
 contrariam sententiam veram esse, tum quia neque indirecte
 sæculares se intromittere possunt disponendo quoad ea, quæ
 sunt juris Canonici, vel cavere, ne illa, quæ sunt de Jur-
 SS. Canonum disposita, locum habeant, ut taceam directe
 eò collimare ejusmodi prohibitiones & irritationes cõtractu-
 um à Principibus factas, ne iuramenta, quæ alijs talibus
 contractibus, apponi solent vel possunt, effectum sortian-
 tur. Facit deinde contra hanc sententiam, non unus sed plu-
 res textus juris Canonici, ex quibus manifestò liquet, quod
 tametsi supremus Princeps v.g. Imperator, contractum aliquè
 expressè irritaverit, eò quod in bonum publicum ejus irri-
 tationem cedere existimavit, ac propterea iuramentum ejus
 confirmatorium tanquam contra bonos mores præstitum,
 infirmaverit, nihilominus tamen eo ipso, quod iuramentum,

apposi.

appositum esset, SS. Canones ejusmodi contractus, et si in se nullos, ratione juramenti intervenientis voluerunt sub peccato mortali observari, nam quis nescit contractum alienande dotis, vel donationis propter nuptias à Marito factum de consensu Uxoris, etiam juramento firmatum, de jure civili esse irritum & nullum, haberi que juramentum tanquam contra bonos mores praestitum? per ea quae notantur in *interpp. in c. licet. de iur. iur. n. 6. ubi gloss. & ex recent. Barbof. ibid. in sit. lib. 2. tit. 8. gloss. ibi in verbo. neq. consentientibus.* ubi ad hoc citat. l. 1. ff. soluto matrimonio. & l. de die. ff. pact. dotal. vide etiam quae notantur in *c. quamvis. ff. de pact. in 6. & in sua relect.* quam ad idem c. fecit. Covar. p. 1. maxime S. 2. & 4. & p. 2. S. 2. & 3. & denique quae notantur in *c. cum contingat. extra. de iur. iur. ibid. fusc. Abb. & tamen si juramento vallatus sit ejusmodi contractus, observandum esse SS. Canones statuunt in *c. licet. in 6.* sicut idem quae ad pactum de fut. success. obtinet, quod alias de jure civili nullum esse constat ex l. pactum dotali. ff. de collat. l. si quando. S. 1. C. de inoff. test. & sic vides quam sterili nitatur fundamento discursus Sanchezij, quem miror ad hos textus SS. Canonum non attendisse, cum è diametro cum ipsius ratiocinatione pugnent, & notat in terminis gloss. in *c. cum contingat. de iur. iur.* saepe propter periculum animae potius accessorium considerari quam principale.*

Ceterum argumentum à pari petitum in praesentiarum nihil urget, tum quia licet ab ejusmodi Principibus contractus etiam antequam in eatur, jubeatur esse nullus, notum tamen est ex adductis Canonibus, si juramentum eidem accedat, ratione juramenti observandum esse, tum quia Sacramentum matrimonij, nullatenus oriri, vel subsistere potest, non supposito valore contractus matrimonialis, secus est in juramento, quod interponi, & apponi valide etiam contractui de se nulli potest, debetque ut vidimus observari. Casus est evidens in *c. debitores. de iur. iur.* & quae ibi notantur in *interpp.*

cum Covar. in eis. sua volent. c. quamvis. p. 2. Si quis. Quoad tertium dubitationis membrum, an Princeps relaxare obligationem ex juramento nasci solitam possit, Respondeo, esse hoc affirmet teste Gutierrez in repet. auct. Sacramenta puerum. Cod. ff. advers. vend. n. 46. Glossa in l. fin. ff. qui satisd. cogan. l. non dubium. C. de LL. l. fin. C. de non numer. pecun. Iason. plures citans. in ead. l. fin. ff. qui satisd. cogan. ex eo maxime motivo, præter alias rationes allegatas à Ias. n. 23. quia etiam pars, in cuius favorem est præstitum juramentum, illud relaxare, ac remittere potest, ergò maxime videretur statutum vel Princeps posse. Bala. ibid. alleg. in l. fin. in fine. C. de fideiussoribus. Contrariam tamen sententiam putamus esse veram cum eod. Iasone. ibid. n. 26. Gutierrez. cit. repet. n. 46. & ratio secundum eundem Iason. ibidem est, quod ex doctrina Ioan. And. in c. tua nobis d. t. de decimis. quem ibi sequi communiter DD. asserit, quando Leges Civiles statuunt, juramentum non esse servandum, sint nullæ & non valeant, nisi fortè eo in casu, quo juramentum esset contra bonos mores naturales, vel nutritivum peccati, ad Laicum enim non pertinet dispositio de spiritualibus. Tum quia secundum decisionem c. fin. de for. compet. in 6. & c. venerabilem. de Elect. juramentum spectat ad Ecclesiam, tum quia, ubi tractatur de peccato, semper statum Juri Canonico, etiam in foro civili, c. possessor. de re iudicat. in 6. & c. fin. de prescript. Bart. in l. privilegia. C. de SS. Eccl. tum quia juramenti religio ad reverentiam & fidem Deo servandam pertinet, ergò per consequens ad Judices & Prælatos Ecclesiasticos veluti res spiritualis, spectabit ejus declaratio per text. in c. novit. de Indicis. & c. cum contingat. de iur. iur. ut loquitur Gutierrez. dict. loc. Ratio pro contraria sententia adducta nihil urget, facit enim hanc remissionem juramenti pars, in cuius favorem appositum est juramentum, Autoritate Juris Canonici, volentis ut juramentum hanc tacitam conditionem recipiat. Sicut notavit Iason. in c. quemadmodum. de iur. iur. & c. tua. de sponsalibus.

Deinde

Deinde cum tale juramentum immediate apponatur in favo-
rem partis, cui sit tale juramentum, non aliter intelligitur
illud acceptare Deus, quam cum dependentia quasi in con-
servari ab obligatione parti per juramentum immediate qua-
sita, ita ut ad illius remissionem remittatur, ad illius manu-
tentionem manuteneatur. maxime si vera est doctrina *Jasonis*
allegantis ad hoc Ioan. Andr. in c. statutum. 10. de heretic. in d. &
Anton. de Butrio. in c. 1. de sponsal. quod etsi partes contrahentes
super sponsalibus, & matrimonio facere possint pacta & spon-
siones, per text. in c. fin. & toto tit. de condit. appost. Laici tamen
per statuta disponere, super matrimonijs non possunt.
Quoad quartum dubitationis membrum, utram Laicus Prin-
ceps juramentum, metu vel vi extortum, relaxare possit, cen-
seo breviter in dubio non posse, per satis express. *text. in c. ve-*
norabilem. §. idem etiam contra proprios. iuram. de elect. & que notat
Abb. in c. per venit 2. de iur. iur. Dian. resol. mor. p. 1. tract. de im-
muna. resol. 115. Felin. in c. cum su generale. n. 7. de for. comper. Gu-
tier. cit. repet. n. 160. Azor. tom. 1. lib. 11. c. 9. q. 6. Molin. de Iur. &
Iust. tom. 1. tract. 2. disp. 149. vers. aliud accipe. Quod si tamen
notum foret, metu vel vi extortum esse, eatenus relaxari posse
existimo cum *Abb. cit. c. de iur. iur.* quatenus secularis Iudex
illud turpiter recipientem compellere possit, ut remittat obli-
gationem sibi per juramentum questam, non ut illa verè &
propriè vinculum juramenti etiam illicitè præstiti dissolvat,
quod solius Ecclesiastici Iudicis est. Adverte tamen etiam,
eo in casu quo taliter etiam Iudex Laicus compelleret Laicum
sibi subditum ita juramentum turpiter recipientem in nego-
tio aliàs ad forum sæculare spectans potest, Iudicem quoque
Ecclesiasticum se immiscere posse, quatenus scilicet inegle-
cto Iudice sæculari, jurans adire Ecclesiasticum valet, ut com-
pellat creditorem remittere huiusmodi juramentum, ita
Abb. & Diana cit. loc. Covar. var. lib. 1. c. 4. n. 5. Quis autem
Iudex competens ad relaxandum hoc Iuramentum sit, num

Iudex rei vel actoris, tradit *Abb. in c. 2. de for. comper. n. 3.* ubi ex *Lappo alleg. 10.* concludit, quod is qui iuravit solvere uluras, relaxationem iuramenti petere, a Iudice suo (persona Rei scilicet) possit.

DUBITATUR SEPTIMO, an communitas, vel Princeps statutum facere possit, quatenus omnia prædia, quæ sunt in eiusmodi Principis vel communitatis territorio, perpetuo onere collectandi sint affecta, quocumq; tandem transiverint, adeo, ut etiam ad Ecclesias postmodum aliquod prædium perveniens hoc onere teneatur, ad hoc forte exinde impulsus, quod alias eiusmodi prædijs ad Ecclesias plena immunitate migrantibus, Laici residuorum prædiorum possessores ibi locorum minus ferendo oneri collectandi sint. Secundò annon saltem testator legans eiusmodi fundum Ecclesiæ, eum hoc onere obligare possit. Tertio, num statutum ut primogenitus excludat secundogenitum in bonis paternis, & masculi foeminas, constringat etiam Clericos vel Religiosos, de quibus *fuse Felin. in c. Eccl. S. Maria. de constit. a. n. 76. cum cit. ibid. Azor. tom. 1. lib. 5. c. 13. q. 1. 2. & 8. vers. item solent esse.* Quantum ad primum quaestionis membrum attinet, *et si Bart. in l. rescripto. S. sciendum. vers. sed quaro. ff. de mun. & hon. affirmativam teneat, contraria tamen sententia communiter recepta est, teste Felin. ubi supra n. 76. Azor. dist. c. 13. q. 1.* Fundamenta Bartoli ad *cit. l. si recte examinentur* solum concludunt in prædijs Tributarijs, quando scilicet onera sunt annexa rebus, antequam perveniant ad Ecclesiam, de quibus neque nos dubitamus, cum de hoc quoque secundum Canones ita sit dispositum, *s. scribitur. II. q. 1. c. magnum. ead. caus. & q. c. tributum 23. q. 8.* transit enim res cum suo onere. *c. cum non sit. c. pastoralis. de decim. c. ex literis. de pignor. l. alienatio. ff. de contrahend. empt. & l. si Divina. C. de ex act. tribut. lib. 10.* aliud enim tributum vel onus est, quod simpliciter rebus impositum esse dignoscitur, certum & invariable, ut si alicujus loci territorialis quælibet possessio

possessio vel fundus obligatus sit, quotannis certam ac stabilem pensionem exsolvere, & tunc ejusmodi fundum ad Clericos transeuntem idem onus secum trahere in Ecclesiam dicimus, aliud verò tributum, pensio vel onus est, quod personis aut rebus tantum quidem imponitur, non tamen certum & invariable, ut si Respublica statuat, quatenus omnis possessio, ad quemcunque devenerit, obligata sit ad solutionem pensionis annuæ, prout Respublica vel populus contributiones solvi decreverit. Et hoc secundo casu non putamus fundos, vel dictas possessiones ad Ecclesias transeuntes ejusmodi collectis & contributionibus subijci; tales enim Collectæ non inhaerent rei, sed imponuntur tum ratione personæ, tum propter bona, adeoque solummodo subiectis, ut concludit *Felin. dict. loc. ex c. 1. de immun. Eccles. in c. cum Dominio. per S. Jaenann. dict. l. rescriptio.* Et hanc nostram sententiam, tenet etiam *Bald. in l. placet. C. de SS. Eccles. & Abb. in c. fin. de vit. & honest. Cler.* ubi vult ejusmodi statutum ex eo etiam pro invalido haberi, quod tanquam in præjudicium & fraudem libertatis Ecclesiasticæ concinnatum sit. Et sequeretur hoc absurdum ex sent. *Bart.* quod munus mixtum habendum esset pro reali, quod secundum *Felin. dict. loc.* implicat contradictionem, & est mutare nomina appellativa quod est impossibile. *l. si qui in fundi. ff. de legat. 1.* Et sic via fictionibus daretur in præjudicium Ecclesiarum, fictio enim est, quod munus mixtum fingatur merè reale per *Hofst. & Ioan. Andr. in c. postulasti. de for. compet.* Secundo licet ejusmodi collectæ habeant causam de præterito ex generali ordinatione statuti taliter conditi, formam tamen primam acciperent postquam res esset facta Ecclesia, impossibile est autem ut tunc formetur obligatio, ubi invenitur persona, quæ non potest affici obligatione, & res mutavit statum *l. servus Sychus meus. ff. de manumiss. testam.* non enim inspicitur tempus legis conditæ sed tempus solvendæ collectæ. Tercio statutum de solvendis ejusmodi collectis; habet

habet in se conditionem potestativam, scilicet si imponantur, quæ conditio nõ potest trahi in præjudicium tertij possessoris præsertim privilegiati *l. potior & l. qui balneum. ff. qui potior. in pign. hab.* Eandem hanc nostram sententiam, tenet *Ludov. Rom. in l. si publicanus. ff. de publico.* ubi rectè sic etiam infert: aut talis statutum facit expressam mentionem casus, quo prædium perveniret ad Ecclesiam, & clarum est quod non liget *per authentic. cassã, C. de SS. Eccles.* aut loquitur generalitèr, & tunc tale statutum tanquam odiosum, non comprehendit Ecclesiam, sicut etiam in superioribus advertimus *per l. Lucius S. penult. ff. ad municip.* vide etiam *Cardinal. in repet. c. perpendimus. vers. venio ad tertium. de sent. excom.* Quoad secundum dubitationis membrum dico, neque hic videri testatorem, tali onere fundum in Ecclesiam transferendum efficacitèr obligate posse, ex rationibus pro primo membro hujus dubitationis allegatis, tametsi enim quivis privatus res suas Ecclesiæ donans, adjicere condiciones & onera possit, teneaturque Ecclesiam illa observare, per ea quæ notantur *in c. verum. de condit. appof.* solummodo tamen intelligimus hoc procedere, quando donatio & onus contra SS. Canones & libertatem Ecclesiasticam non sunt, sicut essent in proposito, cum collectatio Ecclesiæ quoad hos fundos, quæ post talem donationem fieri secundum contrariæ sententiæ auctores potest, subiceret Ecclesiam Laicis, quod fieri non potest, cum collectæ, sicut paulò vidimus, variables & incertæ quæ imponuntur tum ratione personæ tum propter bona, imponantur solummodo subjectis. Etsi hoc Princeps vel omnes populi certi alicujus loci facere non possunt, ut transeant eorum prædia simpliciter & in genere obligata, cum tali onere in quovis possessores, quomodo homo privatus expressè mentionem faciens Ecclesiæ imposterum quasi personaliter Laicis obliganda ratione factæ donationis hoc poterit? Quoad tertium dubitationis membrum, comuniter distinguunt, sicut videre est per

Abb.

Abb. inc. quod Clericis, de for. compet. vers. & faciunt hac. Paul. de Castro. cons. 335. quod incipit in Christi, teste Felin. ubi supra. n. 77. an Religiosus vel Clericus ad Monasterium vel Ecclesiam, transiverit, ante ejusmodi statutum conditum, vel post, si primum, non excludatur, secus si secundum, tunc enim comprehendere illum potuit statutum, tanquam personam adhuc subjectam sibi & obligabilem. vide etiam Azor. dict. tom. 1. l. 5. q. 8. vers. item solent. cit. Nota denique Auctarij loco practicam, cum Felin. dict. c. Eccl. S. Mariae. de conslit. a. n. 107. & Dian. dict. p. 3. tract. 1. de immunit. Eccl. resol. 68. quid agere debeant Episcopi, casu quo Clericorum immunitas ejusmodi statutis, consuetudinibus, alijsque sanctionibus violatur. Primò itaque attendendum erit, quoties eduntur à Laicis statuta, num dubium sit, an illa libertati Ecclesiastica adversentur, aut manifestum existat, quod illa immunitati Ecclesiarum repugnent, si dubium, cogere debent hujus statuti conditorem Episcopi, si possint, quatenus expresse declaret, tali statuto Clericos non comprehendis, si verò manifestum, ocyus mandabunt Legislatoribus, ut ejusmodi constitutiones omnimodò tollant, quod si facere renuerint, ipsi Episcopi propria auctoritate illas abrogabunt: tale statutum, vel legem irritam ac invalidam esse declarando, quod utinam observaretur.

F R A T R U M I S.

ADMODUM REVERENDO, ET DOCTIS,
SIMO DOMINO DEFENDENTI.

JURA suos armant cives, & Legibus instant:

Ne crebris animam litibus orbis agat.

Ut Civis Cives defendat, Jura tuetur,

Africq; sacro se probat esse Ducem.

Jure Corona manet Juri sic Civica Civem

Nam quoque Jura fovent, cui bona causa favet.

Symbolum perpetui honoris & Amoris possuit:

M. IOAN. BAPT. BRUEDER,
SS. Theol. & SS. Canon. Studios.

DOCTISSIMO. D. JURIS UTRIVSQUE CANDI-
DATO, THESIVM HARVM PROPVGNA-
TORI, SVO ANTECESSORI.

Quid fora rauca tuis implem MARTINE querelis?
Materies studio non fatis apta tuo est.

Scis, Tibi causarum fas non est esse Patronum,
IN SORTEM DOMINI TURBA VOCATA sumus.
Sed bene si memini, non est mens ista, ferendi
Iurgia, nec rauco verba locare foro.

VIS LIBERTATEM CLERI defendere SACRAM;
Causa Patrocinio quam bene digna tuo!
Distrahimur passim, Laicâque rotamur IN URNâ,
Ecclesiae donec perditâ causa gemat.

Infensos CLERO Laicos nisi Iure probetur,
Exemplo doceant, credere posse suo.

Non dubito, vincet, tanto bona causa Patrono,
MARTINUS gladium, quo tueatur, habet.
Amoris & honoris ergo applausit.

SEBASTIANVS TÜRCK,
Presbyter Colleg. Lodronij Praefect.

EIDEM DOMINO DEFENDENTI.

Maxima debetur sacro reverentia Clero,
Arbitrio cuius sidera clausa patent.
Sed quantis hodie conscinditur Ille flagellis?

Nam passim sacro luditur in corio.
Et licet usque novis vulgentur praelia libris.
Ac strepat innumeris doctâ Palestra legis:
Nulla tamen similem certârunt lemmata pugnam,
Nec, qui pro nobis congrederetur, erat.

Perge ferire feros Cleri pugnaciter hostes,
Namq, Tuo poteris Liber hic esse Libro.

WOLFGANGVS LEITMAN,
M. CHRISTOPHORVS PRANTAUER } Cooperatores.
debita observantia ergo Applauserunt } VVagingæ,
D. Parocho suo.